

RISØR KOMMUNE

KOMMUNEPLAN

2014-2025

VEDTATT AV RISØR BYSTYRE 24.09.2014, POLITISK SAK 92/14, ARKIVSAK 2012/1510

Vi skal vokse

- gjennom kunnskap, regional utvikling og attraktivitet

INNHold

1. En brukbar kommuneplan	4
2. Vedtak.....	5
3. Sammendrag	6
4. Innledning	7
4.1 Kommunens ansvar og handlingsrom	7
4.2 Formål og hensikt med planen.....	7
4.3 Planprosessen.....	8
4.4 Planens oppbygning.....	9
5. Føringer for kommuneplanen	10
5.1 Nasjonale føringer	10
5.2 Regionplan Agder 2020.....	11
5.3 Kommunale planer og planstrategi.....	11
6. Rammer.....	13
6.1 Overordnede trender i samfunnsutviklingen	13
6.2 Befolkningsutvikling i Risør	14
6.3 Kommunens økonomi.....	15
6.4 Framtidig tjenesteomfang og arealbruk.....	15
6.5 Særlige utfordringer i Risør kommune 2014 - 2025.....	17
7. Hovedmål og satsingsområder	18
Satsingsområde KUNNSKAP	
7.1 Delmål 1: Vi skal ha skoleresultater over landsgjennomsnittet.....	20
7.2 Delmål 2: Vi skal utvikle talenter innen kunst, kultur og idrett	24
Satsingsområde REGIONAL UTVIKLING	
7.3 Delmål 3: Vi skal styrke det interkommunale samarbeidet.....	28
7.4 Delmål 4: Risør kommune skal delta aktivt i utvikling av regionen	31
Satsingsområde ATTRAKTIVITET	
7.5 Delmål 5: Vi skal være en kommune hvor flere flytter inn enn ut	36
7.6 Delmål 6: Vi skal ha mer besøk.....	42
8. Konsekvenser for organisasjonen	47
8.1 Status og framtidige utfordringer	47
8.2 Tilnærming til utfordringene	48
9. Konsekvenser for bruk av areal.....	50
9.1 Areal til bolig.....	50
9.2 Areal til næring.....	50
9.3 Areal til offentlig og privat tjenesteyting	51
9.4 Areal til samferdselsanlegg og infrastruktur	51
9.5 Areal til grønnstruktur og møteplasser (uteopphold)	51
9.6 Areal til fritids- og turistformål	51
9.7 Areal til landbruks-, natur- og friluftformål.....	51
9.8 Areal i sjø.....	52
9.9 Areal til områder utsatt for risiko og sårbarhet.....	52
9.10 Arealer sikret mot utbygging	52

10. Planbeskrivelse	53
10.1 Overordnede rammer – nasjonale forventninger	53
10.2 0-alternativet	54
10.3 Planens formål – virkninger for arealdelen	54
10.4 Planens hovedinnhold.....	55
10.5 Planens samlede konsekvenser (virkning).....	62
10.6 Konsekvenser av kommunens arealstrategier (virkning)	68
10.7 Risiko- og sårbarhetsanalyse – sammendrag.....	69
11. Planbestemmelser	71
Innledning	71
Kapittel 1 – Rettsvirkning av kommuneplanens arealdel	72
Kapittel 2 – Generelle bestemmelser etter pbl § 11-9.....	72
Kapittel 3 – Bestemmelser til arealformål etter pbl § 11-10.....	75
Kapittel 4 – Bestemmelser til arealformål etter pbl § 11-11.....	76
Kapittel 5 – Bestemmelser til hensynssoner etter pbl § 11-8.....	79
12. Vedlegg	81
Vedlegg 1: Arealstrategier	
Vedlegg 2: Konsekvensutredning av enkeltinnspill	
Vedlegg 3: Helhetlig ROS-analyse	
Vedlegg 4: Kart	

1. En brukbar kommuneplan

Å lage en god kommuneplan er et stort løft for en kommune, både for kommunens administrasjon og politikere. Det har ikke manglet på advarsler om hvor unyttig en kommuneplan kan være. Uttrykket ”en plan for skrivebordsskuffen” har vært brukt mange ganger.

Vårt mål har derfor vært å lage en plan som er brukbar - forstått som nyttig og til praktisk bruk for politikere, kommunens ansatte og alle som bor i og interesserer seg for Risør som lokalsamfunn.

En viktig forutsetning for at planen tas i bruk er at mange føler de eier en del av planen. Mange har bidratt med innspill og kommentarer, og vi håper planen er full av ”fotavtrykk” fra dem som har ytret seg i planprosessen. Noen avtrykk er sterke, andre svakere. Noen små og noen store. Mange har også satt foten oppi avtrykk noen har satt før. Men dette er en plan satt sammen av mange meninger og mange ulike innspill.

Vi vil takke alle dem som har bidratt og brukt tid på arbeidet med denne kommuneplanen. At politikere og kommunens administrasjon bidrar er en selvfølge, men innsatsen har vært stor i begge disse gruppene. Vi har også fått mange avgjørende bidrag fra kommuneplanens Urogruppe, som har lagt ned mye arbeid. Også Barne- og ungdomsrådet har kommet med egne innspill, og det samme har andre råd og interessegrupper. Vi har også plukket opp interessante meninger fra næringsliv, investorer og de som møtte fram på folkemøter i Risør, på Hope, Søndeled og Gjernes.

Kommuneplanen skal gi en analytisk beskrivelse av kommunen, både i forhold til samfunnsutvikling og forvaltning av kommunens arealer. Med det som utgangspunkt blir det skissert noen veivalg for utvikling videre. Dette vil danne grunnlag for politiske prioriteringer og kommunens overordnede arbeid.

En viktig erkjennelse i denne planen er at en kommune som Risør er en del av et større hele, både en region og en landsdel. Og et land og en verden, for den saks skyld. Ofte vil forhold utenfor kommunen påvirke vår kommune mer enn det som skjer i kommunen. Denne planen trekker inn regionale perspektiver på en systematisk måte både i beskrivelse og veivalg videre. Planen minner også om at det er noe en kommune bestemmer selv og mye som bestemmes og påvirkes av andre. Særlig gjelder det statlige lover og føringer, men også utbygging av viktig infrastruktur som vei og jernbane. Det er likevel interessant alltid å diskutere hvilket handlingsrom en kommune har og hvordan handlingsrommet utnyttes best mulig.

Vi takker igjen alle som har bidratt med innspill i planarbeidet. Vi håper og tror planen blir lest og brukt.

Per Kristian Lunden, ordfører

Odd Eldrup Olsen, rådmann

2. Vedtak

Kommuneplan 2014-2025 ble behandlet i Bystyret 24. september 2014 (sak 92/14) med følgende vedtak:

Bystyret vedtar Kommuneplan 2014-2025, datert september 2014, med hjemmel i plan- og bygningslovens § 11-15 med følgende endringer/tillegg:

- *I samfunnsdelens tekstdel endres 3. kulepunkt på side 44 til:*
Det finnes også 3 campingplasser i Risør. Sørlandet Feriesenter, Risør Resort Moen Camping, Røed Camping med overnattingskapasitet på til sammen ca. 200 senger + overnattingskapasitet for gjester som kommer med vogn, bobil eller telt på ca. 320 enheter, noe som gir en overnattingskapasitet på ca. 1000 personer.
- Det legges mer til rette for bruk av skjærgården i kommunen. Det legges mer vekt på Sørfjorden, Nordfjorden og Sandnesfjorden. Gode bademuligheter og ilandstigningsbrygger samt fjerning av vegetasjon. Kommunen inngår et mer aktivt samarbeid med private grunneiere i fjordene.
- Det skal arbeides for å finne et areal som egner seg som skytebane for leirdueskyting. Herunder skal det vurderes om Mindalen kan benyttes under forutsetning av at kommunen kan komme til enighet med Miljødirektoratet om et tilsvarende, kommunalt friluftsområde som kan erstatte området i Mindalen. Reguleringsplanen for Mindalen må i så fall endres gjennom en ordinær planprosess. Arbeidet starter umiddelbart.

Arealplankart oppdateres i henhold til Rådmannens vurderinger datert 8. september 2014.

På bakgrunn av vedtatt kommuneplan fremlegges det sak om eventuell justering av «Risør kommunes planstrategi», og forslag til aktuelle temaplaner så snart som mulig.

(Ref. 5.3 Kommunale planer og planstrategi).

Bystyret ønsker at innføring i gjeldende planstrategi og planverk for Risør kommune inngår som et viktig punkt i opplæringen for nye folkevalgte høsten 2015.

Det fremlegges sak for bystyret i løpet av første halvår 2016 slik at det kan vurderes om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Dette for, ved behov, å kunne vedta ny planstrategi senest ett år etter konstituering høsten 2015.

(Ref. Plan- og bygningslovens (PBL) § 10-1 om kommunal planstrategi).

3. Sammendrag

Kommuneplanen skal sette retning på den utviklingen fellesskapet ønsker. I kommunens hovedmål *Vi skal vokse* ligger mer enn at det skal bli flere innbyggere i Risør kommune. Gjennom utvikling av samfunnet i den retning våre satsingsområder *Kunnskap*, *Regional utvikling* og *Attraktivitet* setter, ønsker vi å legge til rette for å videreutvikle det som er bra, og å bedre det som ikke er så bra.

Det er i all hovedsak tilgang på gode tjenester, gode bomiljø, arbeidsplasser og fritidsmuligheter i Risør kommune og i vår region. Dette takket være både naturgitte forutsetninger, historisk utvikling, offentlig virksomhet og private tilbydere. Samtidig har vi utfordringer. Gjennomgående fokus på **folkehelse og levekår** skal bidra til å møte disse. Likeledes vil **miljø og klima** være gjennomgående tema.

Vi vil ved å satse på kunnskap skape et lokalsamfunn som styrker innbyggernes muligheter for å utvikle sine ferdigheter; ta høyere utdanning, delta i arbeidslivet og i fritidsaktiviteter. Satsingsområdet skal bedre innbyggernes helse og redusere levekårsutfordringene. Lokalt og regionalt arbeidsmarked har behov for kompetent arbeidskraft. Gode barnehager, skoler og oppvekstsvilkår fremmer alles muligheter. Vi skal legge til rette for at alle barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter innen kunst-, kultur og idrett. Unge talenter skal oppdages og gis mulighet til å utvikle seg videre.

Satsingsområde regional utvikling viser at Risør ønsker å være en aktiv del av en større region. Det er summen av det vi skaper i fellesskap som er avgjørende for å være en attraktiv region. Plasseringen midt mellom flere regioner (Arendal/Agder-området og mot Grenland) kan i noen sammenhenger være gunstig og gi oss flere bein å stå på. Samtidig gir det å være en utkantkommune i Agder oss noen ekstra store utfordringer. I regional og nasjonal sammenheng er det hovedsakelig vår evne og kapasitet til å støtte utviklingen av Sørlandet og Østre Agder som kan bidra til vekst i Risør.

Den tydeligste indikatoren på om vi lykkes med å øke kommunens attraktivitet, er om de som flytter hit og bor her blir værende. Dette krever en bred sammensetning av ulike typer tiltak. Mål for tiltakene må være å heve kvaliteten og mulighetene for de som allerede bor her, driver næring her og besøker oss. I befolkningsframskrivingene er det innbyggere i gruppene ”eldre” og ”innvandrere” som vil vokse mest i Risør kommune. For kommunen vil det være viktig å tilrettelegge for at disse gruppene blir positive ressurser for lokalsamfunnet som bidrar til ønsket utvikling.

Våre innbyggere og besøkende er våre viktigste ambassadører. Skaper vi grunnlag for at flere lever godt og trives her, vil også folketallet vokse. Felles innsats for å nå tydelige mål, fortsatt fokus på å levere best mulig tjenester, og vår evne til å formidle dette utad vil være avgjørende.

4. Innledning

4.1 KOMMUNENS ANSVAR OG HANDLINGSROM

Det kommunale selvstyret har lang tradisjon i Norge og ble først lovfestet i formannskapsloven av 1837. Kommunene er en grunnleggende del av infrastrukturen i vårt velferdssamfunn, og har et bredt ansvar for offentlige velferdstjenester. I tillegg skal kommunen ivareta demokratiske funksjoner, utøve myndighet og utvikle samfunnet.

Formannskapsloven ble senere avløst av nye kommunelover av henholdsvis 1921, 1938 og 1954. I 1992 ble en felles lov for kommuner og fylkeskommuner vedtatt.

I kommunelovens paragraf (§) 1 står følgende om lovens formål;

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

Kommunalt selvstyre er med andre ord ikke klart uttrykt i kommuneloven og **kommunens makt og myndighet strekker seg så langt staten til en hver tid bestemmer.**

4.2 FORMÅL OG HENSIKT MED PLANEN

For å ivareta dette formålet, pålegger plan- og bygningsloven av 2008 (PBL) kommunen å ha en kommuneplan.

I § 11-1 (PBL) står følgende om kommuneplan:

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

I § 11-2 (PBL) står følgende om kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

I § 11-5 (PBL) står følgende om kommuneplanens arealdel:

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt. Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.

Kommuneplanens arealdel er bindende for nye tiltak eller utvidelse av eksisterende tiltak, som står i § 11-6 (PBL) om rettsvirkning av kommuneplanens arealdel.

4.3 PLANPROSESSEN

4.3.1 Politisk behandling i løpet av planprosessen

Igangsetting av kommuneplanarbeidet ble vedtatt i Handlingsprogram og økonomiplan 2013-2016 (sak 132/12). Revisjon av kommuneplanen følger også av kommunens planstrategi (sak 133/12).

Organisering og plan for kommuneplanarbeidet er vedtatt i kommunens planprogram (sak 2/13).

Videre har deler av kommuneplanen vært behandlet på følgende punkter:

- Hovedmål og satsingsområder (sak 7/13)
- Arealstrategier (sak 18/13)
- Samfunnsdelen (sak 91/13)

Bystyret vedtok å sende planen i sin helhet på høring 31. januar 2014 (sak 2/14). Bystyret vedtok den 19. juni å legge justert plan ut på ny høring (sak 75/14).

4.3.2 Organisering og medvirkning i planprosessen

Arbeidet med kommuneplanen har vært organisert med

- bystyret som prosjekteier
- formannskapet som styringsgruppe
- temagrupper bestående av komitémedlemmene, enhetsledere og andre fra administrasjonen
- prosjektgruppe bestående av ordfører, rådmannsgruppa og enhetsleder byggesak
- administrativ arbeidsgruppe, med flere undergrupper

Det ble i starten utarbeidet fire framtidsscenarioer. Scenariene har vært engasjerende og har bidratt til at mange har fått en økt forståelse for at prioriteringene vi gjør kan føre til utvikling av kommunen i forskjellige retninger.

Det har vært arrangert folkemøter flere steder i kommunen hvor ulike tema har vært drøftet. Ordføreren opprettet en urogruppe og har invitert den til å gi kritiske og alternative innspill til arbeidet med kommuneplanen. Barne- og ungdomsrådet, Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Eldrerådet har medvirket ved flere anledninger og kommet med innspill. Det har også andre interessegrupper og engasjerte innbyggere.

4.4 PLANENS OPPBYGNING

Kommunen skal utøve sitt ansvar i henhold til føringene staten gir gjennom lovverk, stortingsmeldinger, strategier og annet. De overgripende føringene presenteres i korthet i neste kapittel. Her nevnes også Regionplan Agder 2020 som de viktigste regionale føringene og kommunens eget planverk som har gitt retning for utvikling av kommunens virksomhet til nå.

I kapittel 6 omtales andre forhold som påvirker kommunens handlingsrom og hvilke særlige utfordringer kommunen står ovenfor som en følge av disse.

I kapittel 7 presenteres satsingsområdene kunnskap, regional utvikling og attraktivitet med tilhørende delmål og tiltak. Her er de sentrale føringene og viktig kunnskap av direkte relevans for det enkelte delmål presentert. Hvert delmål er sett i sammenheng med de øvrige satsingsområdene og det er vist hvordan delmålet kan virke positivt på folkehelse og levekår, og miljø og klima.

Kapittel 8 handler om hvordan kommuneorganisasjonen vil tilnærme seg utfordringene knyttet til blant annet omstillingsevne, kvalitetsutvikling, kompetanse og rekruttering.

Konsekvenser for bruk av areal i kapittel 9 danner overgangen til kommuneplanens arealdel, og viser hvordan prioriteringene i samfunnsdelen påvirker framtidig arealutnyttelse.

5. Føringer for kommuneplanen

5.1 NASJONALE FØRINGER

*Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*¹ presenterer regjeringens viktigste forventninger. Sentrale tema er klima og energi, by- og tettstedsutvikling, samferdsel og infrastruktur, verdiskaping og næringsutvikling, natur, kulturmiljø og landskap samt helse, livskvalitet og oppvekstmiljø. Folkehelse og miljø forventes omtalt i alle kommunale planer.

5.1.1 Plan- og bygningsloven

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.

5.1.2 Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven) og kommuneplanlegging

Folkehelseloven (2011) pålegger kommunen å identifisere sine folkehelseutfordringer (§ 5) og fastsette mål og strategier for folkehelsearbeidet i kommuneplanen (§ 6 annet ledd)². Folkehelseperspektivet skal tas med i all planlegging og alle tjenester, og er dermed ikke bare et ansvar i helsesektoren.

5.1.3 Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen er en retningsreform som skal innføres over tid. I samhandlingsreformen rettes oppmerksomheten mot tre utfordringer som reformen skal bidra til å løse.

- pasientenes behov for koordinerte tjenester dekkes ikke godt nok
- tjenestene preges av for liten innsats for å begrense og forebygge sykdom
- endring av sykdomsbildet og sammensetning i befolkningen gir utfordringer som kan true samfunnets bæreevne

Den forventede veksten i behov for helsetjenester skal i størst mulig grad møtes i kommunene. Kommunene skal gjennom sin planlegging sørge for en helhetlig tenkning, med forebygging, tidlig innsats, behandling og oppfølging, slik at helhetlig pasientforløp i størst mulig grad kan ivaretas innenfor beste effektive omsorgsnivå (BEON).

¹ [Miljøverndepartementet \(2011\)](#)

² «Folkehelse» er befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning. «Folkehelsearbeid» er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer helse og trivsel.

Kommunens temaplaner bør gjennomgå etter at ny kommuneplanen er vedtatt. Dersom innholdet i den enkelte plan ikke er forenlig med kommuneplanen, bør den rulleres eller omdefineres til ”utredning”.

Vedtatte kommunale planer per 2013:

- Barnehageplan 2003-2005
- Barne- og ungdomsplan 2007 – 2011
- Behovsplan for barnehager 2013 - 2025
- Boligsosial handlingsplan (2011)
- Brannsikringsplan (2010)
- Energi- og klimaplan (2010)
- Hovedplan for vann- og avløp (*legges fram høsten 2013*)
- IKT, Rammeplan for IKT-samarbeidet i Østregionen (2009)
- Kulturpolitisk handlingsplan for Risør kommune 2006-2010
- Landbruksplan (2005)
- Miljøestetisk plan (2002)
- Næringspolitisk plan (2002)
- Omsorgsplan 2010 – 2020
- Opplæringsplan 2007
- Opplæringsplan for grunnopplæring (2009 – 2012)
- Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse (2012)
- Plan for habiliteringstjenesten 2005
- Plan for rehabiliteringstjenester 2006 – 2008
- Psykisk helse – Opptappingsplan 2007 – 2010
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2010-2016
- Smittevernplan 2001
- Trafikksikkerhetsplan (2001)
- Tiltaksplan for bedre levekår blant barn og unge (2013)
- Universell utforming (prosjektplan 2009-2013)
- Verneplan og reguleringsplan for Risør sentrum (1991)

6. Rammer

6.1 OVERORDNEDE TRENDER I SAMFUNNSUTVIKLINGEN

6.1.1 Sentralisering og regionalisering

Sentraliseringstrenden merkes tydelig i Risør. Det forventes en betydelig befolkningsvekst i større byer og byområder i årene som kommer, mens mindre steder som Risør vil kunne fortsette å oppleve liten vekst og i mange tilfeller nedgang. Utvikling av interkommunalt samarbeid, regionalt samarbeid og eventuelt kommunesammenslåing blir stadig viktigere når kommunenes ansvar utvides og blir mer komplisert.

6.1.2 Befolkningssammensetting

Andelen eldre øker, hovedsakelig på grunn av høyere levealder. Antall alderspensjonister i forhold til sysselsatte ventes å endre etterspørsel etter varer og tjenester i samfunnet og vil tvinge fram effektivisering av tjenestetilbudene, særlig innen helse og omsorg. Utfordringene forsterkes ved at flere personer i arbeidsfør alder blir stående utenfor arbeidsmarkedet. Å være uten arbeid har også følger for egne levekår og behov for tjenester.

Befolkningsveksten i Norge gjennom innvandring ventes å fortsette å være større enn fødselsoverskuddet.

Befolkningsutvikling omtales nærmere i punkt 6.2.

6.1.3 Arealøkonomisering

Attraktive arealer er begrensede, særlig i tettsteder og i kystsonene. Effektiv utnyttelse av arealene i kombinasjon med ivaretagelse av elementer som gjør boligområder attraktive (som fellesarealer, offentlige rom og møteplasser, grønnstruktur og infrastruktur) vil redusere behov for transport og bidra til økt trivsel.

6.1.4 Klima og miljø

Klima- og miljøendringene ventes å medføre store, globale utfordringer i framtida. Det er et nasjonalt mål å redusere utslipp av klimagasser⁴. Kommunene skal redusere energiforbruket, øke andelen fornybar energi og skape grunnlag for klimavennlige lokalsamfunn ved å legge til rette for at innbyggerne selv kan gjøre klima- og miljøvennlige valg.

Kommunenes beredskapsarbeid, planlegging og risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) er viktig for å begrense konsekvensene av klimaendringene som forventes å komme. Kommunene har også en viktig rolle i holdningsskapende arbeid, blant annet som skoleeiere.

⁴ Eksempel på menneskeskapt klimagasser er kuldioksid (CO₂) gjennom brenning av fossilt brensel, og metan gjennom intensivt landbruk.

6.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING I RISØR

6.2.1 Befolkningsutvikling siden 1980

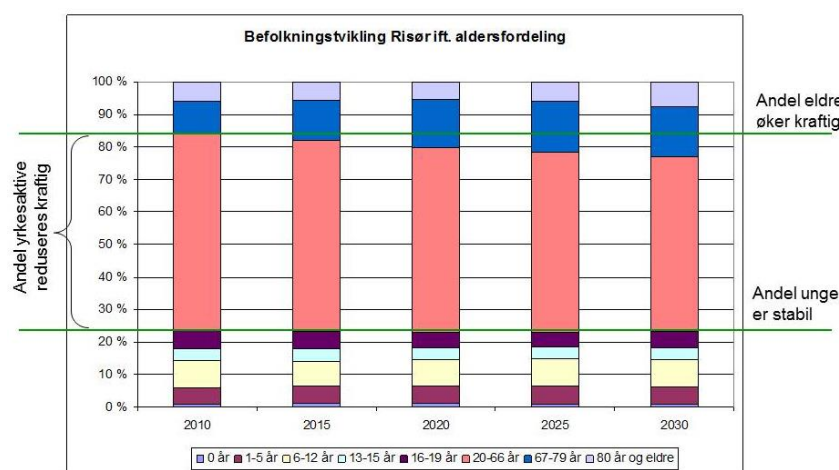
Per 1.1.2012 hadde Risør kommune 6 899 innbyggere. Befolkningstallet har vært på samme nivå siden 1980, mens landet og fylket har hatt en betydelig befolkningsvekst på henholdsvis 22,4 og 24,2 prosent. Statistisk Sentralbyrås (SSB) befolkningsframskriving fra 2005 (forrige kommuneplan) tilsa at Risør i perioden 2006 – 2020 først skulle ha en nedgang før trenden skulle snu rundt år 2015. I 2020 var det forventet at befolkningstallet skulle være 6 874. Framskrivningen fram til i dag er i grove trekk i tråd med den faktiske utviklingen⁵.

6.2.2 Dagens befolkningssammensetning

Risør kommunes befolkningssammensetning skiller seg fra landet for øvrig på flere områder. Kommunen har lavere andel i gruppene 0 – 14 og 25 – 44 år, men en høyere andel i aldersgruppene 45 - 64, 65 – 74 og 80 +. Gruppene 15 – 24 og 75 - 79 år er omtrent på nivå med landsgjennomsnittet. Det bor i overkant av 500 innvandrere⁶ i Risør (SSB 1.1.2012), hvorav 330 er fra andre europeiske land. De siste fem årene har andelen fra Asia (ca. 100 personer i 2012) og Afrika (ca. 50 personer i 2012) vært økende. Dette gir en noe lavere andel innvandrere av den totale befolkningen i Risør enn i fylket og landet.

6.2.3 Framskrevet befolkningssammensetning

Siden 2005 har SSB gjort omfattende justeringer i framskrevet befolkningsvekst og legger til grunn en stor befolkningsvekst for hele landet de neste 20-30 årene. Det er tatt hensyn til variasjon mellom kommunene og sentraliseringstendens⁷. I befolkningsframskrivingene er det innbyggere i gruppene ”eldre” og ”innvandrere” som vil vokse mest. Nettotilveksten gjennom innvandring forventes å være fire ganger så stor som den naturlige tilveksten (netto fødselsoverskudd).⁸

I Risør viser framskrivningene at andel av befolkningen i det som i dag regnes som arbeidsfør alder (20-66 år) går ned ca. 10 prosent fram mot 2030.

5 Det er også kommuner hvor SSBs framskrivinger har vært mindre treffsikre grunnet eksempelvis bortfall av store arbeidsplasser eller aktiv rekruttering av nye innbyggere.

6 Innvandrere kan deles inn i følgende kategorier: Arbeidsinnvandrere, flyktninger, asylsøkere, og personer som har kommet til landet ved familiejenforening.

7 For Risør er sentraliseringstendensen satt til 2,2. Tendensen avhenger av avstand til landsdelssenter og regionalt senter. Avstanden til Kristiansand (60 min) trekker ned, mens nærheten til Arendal trekker opp. Til sammenligning har Lillesand en sentraliseringstendens på 3,2.

8 [Befolkningsframskrivninger 2010-2060. Økonomiske analyser 4/2010](#), av Helge Brunborg og Inger Texmon.

Befolkningsutviklingen er mer utførlig beskrevet i Utfordringsdokumentet.

6.3 KOMMUNENS ØKONOMI

Risør er klassifisert som en mellomstor kommune med middels bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter (KOSTRA⁹). Risør er også en minsteinntektskommune. Det betyr at kommunen har lavere skatteinntekter enn gjennomsnitt i landet. I tillegg til skatt, er rammetilskudd fra staten kommunens hovedinntektskilde. Rammetilskuddet fastsettes med utgangspunkt i antall innbyggere og alderssammensetning.

Med lavere befolkningsvekst enn landet for øvrig får Risør kommune stadig lavere inntekter. I tillegg er kommunens gjeld per innbygger høyere enn landsgjennomsnittet og stigende på grunn av nye store investeringer¹⁰. God økonomisk styring og innføring av eiendomsskatt har gjort at kommunen har unngått store underskudd, men de økonomiske utfordringene vil trolig ikke bli mindre i tiden framover. Det er og blir derfor viktig å prioritere riktig.

6.4 FRAMTIDIG TJENESTEOMFANG OG AREALBRUK

Forskjellen mellom lav og høy forventet vekst i SSBs framskrivninger er betydelig, særlig i de laveste aldersgruppene, men selv alternativet med lavest forventet vekst spår en betydelig befolkningsøkning i Risør kommune. Ulike alternativ legges til grunn for beregning av framtidig tjenesteomfang og arealbruk.

6.4.1 Omfang av kommunale tjenester i framtida

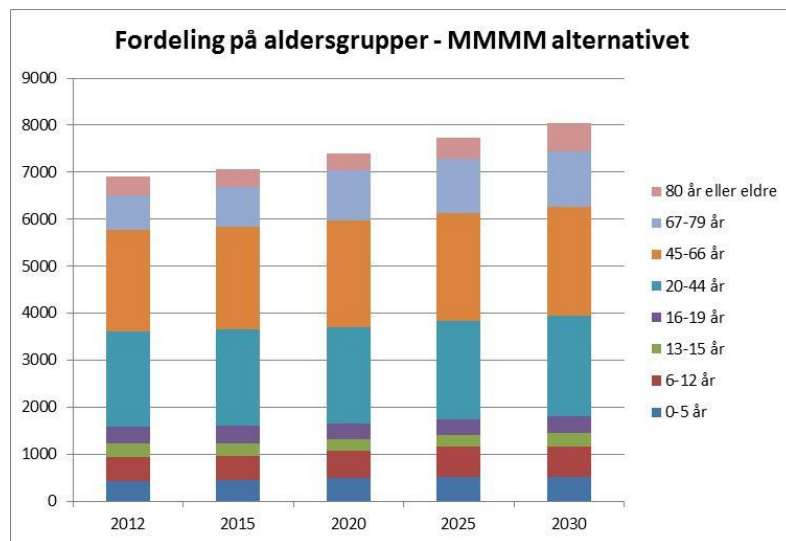
Ved å legge MMMM-alternativet¹¹ til grunn for omfang av offentlige tjenester i framtida innretter kommunen seg etter SSBs mest sannsynlige alternativ, hvor innbyggertallet forventes å vokse fra 6 899 innbyggere per 1.1.2012 til 8 039 innbyggere per 1.1.2030. Forventet utvikling fordelt på aldersgrupper ses nedenfor, og påvirker framtidig fordeling av ressurser mellom virksomhetsområdene.

Gruppene “67 – 79 år” samt “80 år eller eldre” forventes å ha størst økning i antall og dermed også i andel av befolkningen. *Andelen* barn og unge av den totale befolkningen forventes å være noenlunde stabil sett i forhold til de øvrige gruppene. *Antall* barn i aldersgruppen 0-5 år forventes å stige fra 431 i 2012 til 506 i 2030, og har dermed konsekvenser for planlegging av barnehageplasser.

9 KØmmune STat RApportering.

10 Netto lånegjeld i 2012 er 79,5 prosent av brutto driftsinntekter for Risør og 65,3 prosent for landet utenom Oslo. Snittet i Aust-Agder er 60,5 prosent og for kommunegruppe 11 (KOSTRA) 68,9 prosent. Netto lånegjeld for 2012 er tilsvarende 63 143 kroner per innbygger for Risør, 44 032 for landet utenom Oslo, 41 693 for Aust-Agder og i kommunegruppe 11 49 788 kroner i snitt per innbygger.

11 Middelsalternativet innebærer middels fruktbarhet, middels levealder, middels innenlands flytting og middels innvandring, se ssb.no.

6.4.2 Planlegging for bruk av areal

HMH-alternativet¹², med en framskrevet befolkning på 8 677 per 1.1.2030, legges til grunn for beregnet arealbehov. En offensiv holdning legger til rette for større vekst i befolkningen enn ved mer forsiktige prognoser. Se konsekvenser for bruk av areal, kapittel 9.

¹² Høy-alternativet innebærer høy fruktbarhet, høy levealder, middels innenlands flytting og høy innvandring, se ssb.no.

6.5 SÆRLIGE UTFORDRINGER I RISØR KOMMUNE 2014 - 2025

Utdrag fra Utfordringsdokumentet

BEFOLKNINGS- UTVIKLING	<ul style="list-style-type: none"> • bidra til gunstig befolknings sammensetning og vekst tilsvarende eller større enn landsgjennomsnitt • gi gode tjenester når det er høyere andel eldre i forhold til innbyggere i arbeidsfør alder • integrere nye innbyggere, spesielt fordi andel innvandrere vil øke • legge til rette for utvikling av attraktive nærings- og boligarealer
BARNEHAGE, SKOLE OG OPPVEKST	<ul style="list-style-type: none"> • ha et godt og kostnadseffektivt barnehage- og skoletilbud på alle ferdighetsnivåer • utvikle samarbeidet mellom barnehage, grunnskole, videregående opplæring, voksenopplæring, høyere utdanning og arbeidsliv • styrke folkehelsearbeidet på alle arenaer for barn og unge • tidlig identifisere barn med spesielle behov, styrke mestringsevne og motvirke problemutvikling
ARBEIDSMARKED OG NÆRINGS- UTVIKLING	<ul style="list-style-type: none"> • utvikle og fremme det lokale og regionale arbeidsmarkedet og tilgang på rett kompetanse • oppmuntre til bedriftsetableringer og investeringer i større målestokk og til at lokale entreprenører videreutvikler sin virksomhet • oppnå en infrastruktur som reduserer avstandene i det regionale bo- og arbeidsmarkedet • utvikle og styrke samarbeidet mellom skole, andre utdanningsinstitusjoner og næringsliv om kompetanseutvikling og rekruttering
FOLKEHELSE OG LEVEKÅR	<ul style="list-style-type: none"> • engasjere hele kommunen i folkehelsearbeid og forebygging, med spesielt fokus på barn og unges levekår • videreutvikle kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene med økt antall og mer krevende brukere, jfr. Samhandlingsreformen • snu negativ utvikling i livsstilssykdommer (fedme, lungesykdommer med mer) og styrke faktorer som fremmer god helse • effektivisere tjenestene gjennom velferdsteknologi, nye rutiner og samarbeidsmønstre
KULTUR OG MANGFOLD	<ul style="list-style-type: none"> • opprettholde kvaliteten i kultursatsingen og utvikle attraktive møteplasser • sikre tilstrekkelig frie midler til å stimulere til nytenking og fornye satsingen på kunst- og kultur slik at den oppleves som aktuell • tilrettelegge gode arenaer og videreutvikle kunst- og kulturbyen Risør • øke engasjementet i befolkningen ved å støtte opp om frivillig innsats
RISØR SENTRUM	<ul style="list-style-type: none"> • få til både utvikling og vern av et levende sentrum med møteplasser, butikker, flere arbeidsplasser og boliger • videreutvikle destinasjonen Risør, inkludert Trehusbyen/det historiske Risør • begrense handelslekkasjen • legge til rette for flere parkeringsplasser uten at det går ut over bymiljøet
MILJØ OG KLIMA	<ul style="list-style-type: none"> • ta klima- og miljøutfordringene på alvor • redusere klimagassutslipp i kommunen • forvalte areal, natur- og miljøressurser på en bærekraftig måte og hindre en "bit-for-bit- utbygging" av områder, særlig i strandsonen • endre oppfattingen om at fornybare energiløsninger er kostbare løsninger
INNOVASJON, UTVIKLINGS- KULTUR, ORGANISERING	<ul style="list-style-type: none"> • være en endringsvillig og tilpasningsdyktig organisasjon med tydelig ledelse • møte de ansattes behov for kompetanse og rekruttere nye medarbeidere • videreutvikle interkommunalt og regionalt samarbeid og tjenestetilbud • legge til rette for å ta i bruk innbyggernes egne ressurser (menneskelige og økonomiske) og utvikle frivillig sektor

7. Hovedmål og satsingsområder

Hovedmålet "Vi skal vokse" er kommunens overordnede mål som alle andre mål skal peke mot.

Våre største utfordringer er knyttet til befolkningsutvikling og levekår. I "Vi skal vokse" ligger det en sterk vilje til å snu denne utviklingen. Risør skal vokse i folketall og antall arbeidsplasser. Vi vil vokse i antall fornøyde innbyggere og besøkende. Risør som lokalsamfunn skal vokse gjennom kvalitet og innbyggere som deltar, opplever mestring og bidrar i fellesskapet.

I "Vi skal vokse" ligger også en ambisjon om at kommunen skal bidra til samfunnets totale verdiskaping. Det vil si øke sysselsetting, krympe antall yngre uføre og mottakere av økonomisk sosialhjelp, redusere sykefravær, fremme folkehelse og sette barn og ungdom i stand til å bidra til samfunnsbygging.

For at Risør ved egen kraft skal vokse, må det skje gjennom en felles innsats og endret adferd hos mange personer og institusjoner samtidig. Det krever en positiv vilje fra alle aktører til å bidra til vekst, og samtidig at aktørene samarbeider og er enige om felles mål. Det betyr at vi må snakke hverandre opp og ikke ned.

Satsingsområdene kunnskap, regional utvikling og attraktivitet er områder hvor kommunen ønsker å ha spesiell fokus i kommuneplanperioden for å nå hovedmålet om å vokse. Innenfor hvert satsingsområde er det satt to **delmål**.

Folkehelse, bedre levekår og klima skal være **gjennomgripende tema** i hele kommuneplanen¹³.

Hovedmål og satsingsområder ser flere år framover. Det er derfor lagt vekt på stor politisk enighet og gjennomførbarhet. For å vite om vi lykkes, må vi kunne måle resultatene av det vi gjør gjennom gode **indikatorer**. Vi må imidlertid være klar over at det på noen områder er lettere å måle suksess enn på andre og at vurdering av hvilke indikatorer som er mest relevante kan endres med tiden.

I dette kapitlet omtales det enkelte satsingsområde med tilhørende mål og tiltak. Statens forventninger og ny kunnskap innen det enkelte området danner grunnlag for hvordan kommunen griper arbeidet an.

Avslutningsvis vises hvordan innsats for å nå ett mål innen ett satsingsområde kan ha effekt også innen de øvrige satsingsområdene og de gjennomgripende temaene.

Satsingsområde kunnskap

Vi vil ved å satse på kunnskap skape et lokalsamfunn som styrker innbyggernes muligheter for å utvikle sine ferdigheter; ta høyere utdanning, delta i arbeidslivet og i fritidsaktiviteter. Satsingsområdet skal bedre innbyggernes helse og redusere levekårsutfordringene. Lokalt og regionalt arbeidsmarked har behov for kompetent arbeidskraft. Gode barnehager, skoler og oppvekstsvilkår fremmer alles muligheter. Vi skal legge til rette for at alle barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter innen kunst-, kultur og idrett. Unge talenter skal oppdages og gis mulighet til å utvikle seg videre.

Følgende delmål er satt innen satsingsområde kunnskap:

- **Vi skal ha skolerresultater over landsgjennomsnittet**
- **Vi skal utvikle talenter innen kunst, kultur og idrett**

7.1 DELMÅL 1: VI SKAL HA SKOLERESULTATER OVER LANDSGJENNOMSNITTET

Vi vil gi barn som vokser opp i Risør valgmuligheter. Lyst til å lære og faglige prestasjoner henger tett sammen med barnas helse og familiesituasjon. Barnehagen danner et viktig grunnlag for videre læring. For å oppnå gode skolerresultater må hele grunnopplæringen 1-13 sees i sammenheng.

Sentrale dokumenter:

- Barnehelgeloven
- Meld. St. 41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen*
- Meld. St. 24 (2012-2013) *Framtidens barnehage*
- Rammepplan for barnehagens innhold
- *Opplæringsloven*
- *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*
- Meld. St. 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen*
- Meld. St. 22 (2010-2011) *Motivasjon - Mestring – Muligheter*
- FoU rapport nr. 2/2011, *Regional Monitor*
- Meld. St. 20 (2012-2013) *På rett vei. Kvalitet og mangfold i fellesskolen*
- Handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen 2009 – 2014
- Meld. St. 18 (2010–2011) *Læring og fellesskap*
- *Forskrift om miljørettet helsevern (2003)*

Sentrale føringer

Det er et nasjonalt mål å sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager og styrke læring i barnehagen. Barnehagen skal bidra til at barna har det godt i hverdagen og gi dem et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltakelse i samfunnet.

Barnehagen skal bidra til utvikling av sosial og språklig kompetanse og læring innen sju definerte fagområder: Kommunikasjon, språk og tekst; Kropp, bevegelse og helse; Kunst, kultur og kreativitet; Natur, miljø og teknikk; Etikk, religion og filosofi; Nærmiljø og samfunn; Antall, rom og form.

Målet med grunnopplæringen er at alle skal inkluderes og oppleve mestring, beherske grunnleggende ferdigheter og fullføre videregående opplæring. Skolene skal sørge for gode miljøer for læring. Tidlig innsats og riktig tilpasset opplæring for hver elev på barnetrinnet er avgjørende for gode resultater på ungdomstrinnet og i videre utdanning. Lærere på alle trinn må øke egen kompetanse i klasseledelse og arbeide for å styrke elevenes ferdigheter i regning, lesing og skriving. Utdanningssystemet skal bidra til at dagens barn og unge blir morgendagens arbeidstakere.

Viktig kunnskap innen området

Det er ikke påvist klare sammenhenger mellom ressurser i skolen, gruppestørrelse og resultater. Det mest sentrale for skolerresultatene er systematisk arbeid med skole- og klasseledelse for å fremme gode læringsmiljø.¹⁴ Andre viktige faktorer er positiv og støttende relasjon mellom elev og lærer, den enkelte lærers og lærerkollegiets samlede faglige og sosiale kompetanse og godt samarbeid mellom hjem og skole.

¹⁴ FoU rapport nr. 2/2011, Regional Monitor.

Nasjonalt og regionalt utviklingsarbeid med formål å øke kvaliteten i skolen setter elevenes mestring, læringsutbytte og fullføring av videregående utdanning sentralt. Det satses spesielt på det psykososiale miljøet til elevene (Djupedal-utvalget) nasjonalt. Fagområdet Antall, rom og form får stadig økende oppmerksomhet innen barnehagen.

Elever som har hatt entreprenørskapstrening i skolen etablerer i større grad enn andre egen virksomhet i voksen alder. Elevene blir også kjent med det lokale og regionale næringslivet og ser flere framtidige karrieremuligheter.

Fysisk aktivitet påvirker læring i positiv retning.

Sånn har vi det

Resultater fra nasjonale prøver og grunnskolepoeng er viktige kvalitetsmål for grunnskoleopplæringen. Risørelevens resultater på nasjonale prøver har variert, og var høsten 2012 på eller over landsgjennomsnittet. Grunnskolepoengene, som er et snitt av standpunkt- og eksamenskarakterer for 10. klasse, viser framgang, men er fortsatt under landsgjennomsnittet.

Barnehage

- Vi har sju barnehager, med til sammen ca. 350 plasser i private og offentlige barnehager. Kommunen har ikke direkte styringsrett med de private barnehagene, men samarbeidet er godt.
- Vi har full barnehagedekning.
- Vi har kvalifisert personale i alle barnehager og følger gjeldende forskrift for bemanning. Det er imidlertid flere assistenter uten fagutdanning.

Skole

- Vi har tre barneskoler (Risør, Hope, Sønedeled) og en ungdomsskole med til sammen 809 elever¹⁵
- Sønedeled innviet ny skolebygning i 2013, og Risør barneskole rustes opp 2013-2014.
- Elevtallet i grunnskolen har gått ned de siste årene og vil fortsette å synke de nærmeste årene uten økt tilflytting.
- I SFO har det vært satset på fagutdanning og i dag har majoriteten av assistentene tatt fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.
- Det er mye godt samarbeid gjennom grunnskoleløpet og ved overganger barnehage – grunnskole – videregående opplæring.
- Risør videregående skole tilbyr studieforberedende og yrkesfag. Elevene kommer hovedsakelig fra Risør og Gjerstad. Fylkeskommunen vurderer i 2013 skolestrukturen i videregående opplæring i fylket.
- Det er behov for mer samarbeid mellom skole og lokalt og regionalt næringsliv. Risør har hittil i liten grad implementert entreprenørskap i skolen. Ungt Entreprenørskap Agder vil ha en nøkkelrolle i grunnskolens arbeid med å gjennomføre entreprenørskap i utdanningen.

Oppvekst

- Risør skårer dårlig på en rekke levekårsindikatorer som kan ha betydning for barns prestasjoner i skolen.

Lokale dokumenter:

- Barnehageplan 2003-2005
- Behovsplan barnehager 2012-2020
- Barne- og ungdomsplan 2007-2011
- Opplæringsplan for grunnopplæring 2009-2012
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2010-2016
- SLT i Risør kommune
- Tiltaksplan for bedre levekår blant barn og unge

¹⁵ Kilde: GSI (Grunnskolens Informasjonssystem), <https://gsi.udir.no/>

- Det er økende mengde og kompleksitet i saker i barnevernet. Interkommunal barneverntjeneste er under utredning.
- Andelen elever som får spesialundervisning har gått ned de siste årene på 1.-4. og 8.-10. klassetrinn og nærmet seg landsgjennomsnitt. Andelen på 5.-7. klassetrinn har vært stabil og er tilnærmet lik landsgjennomsnittet.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste er gjennom sin kontakt med alle barn og unge, deres foresatte og gravide i en unik posisjon til å drive forebygging, folkehelsearbeid, tiltak i utsatte grupper og individuell oppfølging. I Risør medvirker helsetjenesten i flere tilbud og prosjekt sammen med andre tjenesteområder¹⁶.
- Det er iverksatt tiltak for å øke fokus på familien som helhet innen alle tjenesteområder som er involvert i arbeid med foreldre, barn og unge.
- Ungdomstjenesten driver systematisk forebyggende arbeid gjennom nasjonalt anerkjente programmer¹⁷.
- Modeller (Kvello og LP¹⁸) for bedring av skoleresultater, oppvekstvilkår og deltakelse er tatt i bruk i stadig større utstrekning de senere år.

Skolen må heies fram!

Sånn vil vi ha det: Vi skal ha skoleresultater over landsgjennomsnittet

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil øke kunnskapen om og forstå årsaker til skoleresultatene ved å**
 - fremme et godt læringsmiljø og gjennom tidlig innsats og treffsikre tiltak hindre utvikling av problematferd
 - redusere bruk av spesialpedagogiske tiltak der hovedutfordringen er atferdsproblematikk
 - øke fokus på barn med minoritetsspråklig bakgrunn og deres behov
 - fremme deltakelse og aktivitet; alle unge skal ha en meningsfylt hverdag
 - se hele familien og iverksette effektive tiltak for å styrke foreldrerollen og familien
- **Vi vil øke kvaliteten på innhold i barnehage og grunnskolen ved å**
 - systematisk bruke kvalitetsindikatorer
 - sørge for at alle som jobber med barn og unge har en formell utdanning eller er i et utdanningsløp
 - hvert år gi et antall ansatte muligheten til å gjennomføre etter- og videreutdanning gjennom programmet "Kompetanse for kvalitet", eller tilsvarende
 - øke fokus på faglig utvikling i de lavere klassetrinn og opprettholde trykk på trening i lesing, skriving og regning også etter 5. klassetrinn
 - heve ambisjonene på alle ferdighetsnivåer, hvor også de flinkeste stimuleres til videre læring og talenter løftes fram

¹⁶ Eksempelvis "Sammen for utsatte barn og unge" og "Barn i rusfamilier". Tjenesteområdene har sammen laget samhandlingshåndboka "Sammen på tvers" for bedre samordning av arbeid med barn og unge.

¹⁷ De viktigste er "Kjærlighet og grenser", ÖPP (Örebro preventionsprogram) og SLT-ordningen (samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak)

¹⁸ Kvello-metoden er systematisk arbeid på individ- og systemnivå i barnehager ved bruk av tverrfaglig kompetanse. LP er en pedagogisk modell for analyse av, og systematisk arbeid med, en skoles læringsmiljø og pedagogiske utfordringer.

- implementere Ungt Entreprenørskapsprogrammer i utdanningsløpet og stimulere til nyskaping og økt samarbeid mellom skole og næringsliv
- heve flerkulturell kompetanse og fokus på integrering av innvandrere
- **Vi vil legge til rette for aktivt eierskap til de kommunale barnehagene og skolene ved å**
 - styrke samarbeidet mellom kommunal og politisk ledelse og den enkelte barnehage og skole, inkludert videregående skole og regionalt nivå
 - årlig arrangere skolens dag i bystyret som dialog- og styringsforum
 - avklare rolle- og ansvarsfordeling mellom barnehage-/skoleeier, leder for barnehage/grunnskoleløpet, barnehage-/skoleledelse på den enkelte barnehage/skole, ledelse i den enkelte barnegruppe/klasse, foreldre og barn/elev
 - fremme en holdning om at skole er viktig for framtidige valgmuligheter og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv
 - sikre godt samarbeid mellom hjem og barnehage/skole
 - sikre godt samarbeid mellom skole og næringsliv

Indikatorer

- Barnehage: Andel barn med styrket tilbud til førskolebarn, andel ansatte med førskolelærerutdanning, voksentetthet, brutto driftsutgifter
- Grunnskolepoeng
- Nasjonale prøver (lesing, regning og engelsk)
- Spesialundervisning: Andel elever med spesialundervisning og elever tilbakeført til ordinær undervisning
- Andel spesialundervisning som utføres av lærere med spesialkompetanse
- Gjennomføring av videregående opplæring: Andel elever som har slutta i løpet av skoleåret, andel elever som er ute av videregående opplæring 2 år og andel som følger ordinær progresjon i videregående opplæring
- Resultater ved Risør videregående skole
- Elevundersøkelsen: Mobbing, mestring og faglig utfordring på 7. og 10. trinn i grunnskolen, og på 1. trinn ved Risør videregående skole
- UngData (ungdomsundersøkelse) gjennomføres hvert 2. år på alle trinn i ungdomsskole og Risør videregående skole, første gang høsten 2013
- Andel av Risørs elever (5., 8. og 10. trinn) som deltar i Ungt Entreprenørskaps programmer
- Utdanningsnivå i befolkningen

<p>Folkehelse og levekår</p> <p>Deltakelse, fysisk aktivitet, god helse og gode oppvekstvilkår er forutsetninger for læring.</p> <p>Skolens inneklima påvirker elevenes læringsmiljø og gode utemiljøer fremmer fysisk aktivitet og helse. Trygg og sikker skolevei som innbyr til å gå og sykle bidrar også til et økt aktivitetsnivå.</p> <p>Skolen møter alle og tiltak her</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Barnehager og skoler er viktige arenaer for å øke kunnskap om miljø og klima.</p> <p>Gang- og sykkelveinett rundt barnehager og skoler stimulerer til mindre bilbruk og bilfrie miljøer.</p> <p>Skolene skal miljøfyrtårnsertifiseres.</p>
---	--

<p>virker sosialt utjevne.</p> <p>Fullført utdanning er sentralt for innpass i arbeidslivet. Deltakelse i arbeidslivet er den viktigste veien ut av dårlige levekår og til god helse.</p> <p>Barnehager og skoler er viktige arenaer for å etablere en sunn livsstil og utvikle mestringsevnen.</p>	
<p>Regional utvikling</p> <p>God grunnutdanning danner utgangspunkt for deltakelse i det regionale arbeidsmarkedet.</p> <p>Kompetanse tilpasset det regionale arbeidslivets behov er et sentralt område i strategisk næringsplan for Østre Agder.</p>	<p>Attraktivitet</p> <p>Kvalitet og gode resultater i skolen er med på å øke kommunens attraktivitet.</p> <p>Gode opplevelser i oppveksten øker sannsynligheten for at unge velger å bli boende, eller flytter hjem i voksen alder.</p>

7.2 DELMÅL 2: VI SKAL UTVIKLE TALENTER INNEN KUNST, KULTUR OG IDRETT

Risør har gjennom flere år ført en kulturpolitikk preget av et tett samarbeid mellom profesjonelle kunstnere og frivillige. Dette gir positive ringvirkninger i samfunnet, inspirerer til deltakelse for alle og utløser talentutvikling. Risør har flere talenter innenfor kultur og idrett og vil fortsette å satse på å tilrettelegge arenaer hvor talenter får mulighet til videre utvikling. Et godt utbygd breddetilbud med dyktige ledere er viktig for å kunne oppdage og fremme talenter. Talentene er viktige forbilder og inspirerer andre.

Sentrale føringer

Kulturløftet I (2004) satte mål om at én prosent av statsbudsjettet skulle gå til kulturformål innen 2014. Det har ført til en ekspansiv periode i norsk kulturpolitikk. En rekke stortingsmeldinger har pekt på ulike utfordringer og løsninger av disse. Kulturutredningen 2014 (2013) viser at økningen i de samlede utgiftene til kulturformål i første rekke har gått til idrettsformål, investeringer i *den kulturelle infrastrukturen* i form av bygg og institusjoner og såkalt *begivenhetskultur*. Utredningen definerer *den kulturelle grunnmuren* som folkebibliotek, museer, kulturskoler og frivillige aktiviteter. Kommunenes utgifter til denne har stagnert i den samme perioden. I kulturpolitikken etter 2014 mener derfor utvalget at trykket bør ligge på *innholdet* i den kulturelle infrastrukturen; økt produksjon av kunst og kultur, økt fokus på aktiviteter som kommer publikum til gode og forsterket vektlegging av kunstnerisk og faglig kvalitet.

I nasjonal rammeplan for kulturskolene er det en forventning at barn med særlige evner skal få mulighet til å utvikle sine kunstneriske talenter gjennom kulturskolene.

Visjonen for statlig idrettspolitikk er idrett og fysisk aktivitet for alle. Det skal spesielt satses på å legge forholdene til rette for et allsidig tilbud om idrett og fysisk aktivitet for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).

Sentrale dokumenter:

- NOU 2013:4. Kulturutredningen 2014 (2013)
- Meld.st.14 (1999-2000). Idrettslivet i endring
- Kulturskoleløftet. Kulturskole for alle. (2010)

Viktig kunnskap innen området

Det har i liten grad vært undersøkt hvilken effekt mangfoldet av ordninger og tiltak har hatt for det lokale kulturlivet, eller for å øke et samfunns attraktivitet¹⁹. Det stilles spørsmål ved om en kommune ved å satse på kultur oppnår høyere netto innflytting når andre faktorer som er relevante for attraktivitet (som boligområder, skolekvalitet, barnehagedekning og arbeidsplasser) er like²⁰.

I mindre kommuner er kulturskolene ofte små og kan ikke tilby den kompetansen som etterspørres. Kulturskolenes trange økonomiske rammer gjør at individuell undervisning blir redusert til et minimum og dermed også muligheten for å drive talentutvikling for barn og unge med særlige anlegg. Av samme grunn har kulturskolene fram til i dag ikke vært i stand til å oppfylle målet om at alle barn som ønsker det skal få et kulturskoletilbud.²¹

Skal distriktene bygge opp kreative miljøer, kreves tilrettelegging som gjennom rimelige lokaler.

Sånn har vi det

Kulturell infrastruktur

- Kulturhuset “Risørhuset” stod ferdig i 1978, og gjennomgikk en omfattende ombygging i 2013. Risørhuset har status regionalt kulturbygg, med bibliotek, daglig kinotilbud i flere saler og en scene som benyttes til større kulturelle arrangementer. Scenen tilfredsstiller kravene fra Riksteatret.
- Risør Kunstpark har utstillingslokaler av nasjonal standard og 14 produksjonslokaler for profesjonelle kunstnere.
- Musikkens hus er et eget lokale for byens to korps til øvinger og lagring av utstyr.
- Risør Seilforenings anlegg for seilsport på Finnøya har status som regionalt anlegg, dimensjonert og utformet slik at det tilfredsstiller kravene for å arrangere norgesmesterskap.
- Risør kommune har flere gode idrettsanlegg. Plan for anlegg for fysisk aktivitet og folkehelse rulleres årlig for å fremme en planmessig utvikling av nye og opprusting av eksisterende anlegg og få tilgang til spillemidler.

Begivenhetskultur

- Risørs mange festivaler har en sterk lokal og regional forankring. Med nasjonale/ internasjonale utøvere og publikum er festivalene viktige ambassadører for Risør.
- Risør kommune har siden midt på 70-tallet ført en aktiv kunstpolitikk med mål om å skape et godt miljø for profesjonelle kunstnere.
- Risør har flere lokale arrangement for utvikling og synliggjøring av talenter gjennom hele året. Eksempler på dette er Brune dager, Kultur natt, Ungdommens Kultur mønstring (UKM), Fyrjam og Risør festuke.

19 NOU 2013: 4. Kulturutredningen (2014)

20 TF-notat nr. 1/2012, Telemarksforskning

21 NOU 2013: 4. Kulturutredningen (2014)

Den kulturelle grunnmuren i Risør kommune

- Kulturskoletilbudet i Risør kommune gis i samarbeid med de andre kommunene i Østregionen (Tvedestrand, Vegårshei, Åmli og Gjerstad) med Tvedestrand som vertskommune.
- Den kulturelle skolesekken i Risør gir profesjonelle kunst- og kulturtilbud til alle skolebarn i kommunen.
- Risør har et aktivt utøvende teatermiljø med jevnlig oppsetninger, hovedsakelig i Risørhuset.
- Ungdom fra Risør som tar videre utdanning innen sine disipliner utenfor Risør, som for eksempel Dahlske videregående skole, kan vise til svært gode resultater.
- Kommunen tilbyr årlig flere kunststipend, ett av dem på størrrelse med statens arbeidsstipend. Stipendene er knyttet til atelier i Kunstparken.
- To prosent av entreprisestnadene ved kommunale byggeprosjekter skal gå til kunst i det offentlige rom.
- Kommunen deler hvert år ut to stipend til unge talenter fra Risør mellom 10 og 19 år - ett innen musikk, teater, litteratur og visuell kunst og ett innen idrett.
- Kammermusikkfesten gjennomfører årlig større samarbeidsprosjekter med barnehagene og skolen om musikk- og billedkunst.
- Frivillighet er en sentral drivkraft i kommunens kulturliv, og mangfold og bredde preger fritidstilbudet. Det er 120-130 frivillige lag og foreninger i kommunen.
- Risør har et aktivt idrettsråd og aktive idrettslag.
- Lag og foreninger får benytte kommunens idrettsanlegg gratis.

Sånn vil vi ha det: Vi skal utvikle talenter innen kunst, kultur og idrett

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil tiltrekke oss talenter ved å**
 - opprettholde støtte til kulturfeltet, og videreutvikle Risør som en kunst- og kulturby
 - prioritere yngre kunstnere ved tildeling av kommunens kunststipender
 - ta vare på og utvikle våre idrettsarenaer
- **Vi vil oppdage og videreutvikle egne talenter ved å**
 - sikre et godt breddetilbud innen kunst, kultur og idrett
 - tilrettelegge for frivillig sektor og synliggjøre lag og foreningers aktivitet og innhold
 - styrke mulighetene for økt undervisningskompetanse, og aktivt rekruttere profesjonelle lærekrefter til Kulturskolen, Den Kulturelle Bæremeisen, Skolesekken og Spaserstokken.
 - støtte Risørs talenter til å utvikle seg videre gjennom tilbud og miljø utenfor Risør ved å synliggjøre etablerte og utvikle nye stipend- og støtteordninger
 - sørge for funksjonelle produksjonslokaler for scenekunst
 - utvikle lederkompetanse på idrettsområdet i samarbeid med Aust-Agder Idrettskrets og NIF (Norges Idrettsforbund)

- **Vi vil løfte fram våre talenter ved å**
 - legge til rette for gode møteplasser med ildsjeler og fagmiljø
 - koble ulike kompetanser, ildsjeler, talenter, aktiviteter og arenaer sammen, som festivaler og ulike fagmiljø
 - la kommunens prioriteringer gjenspeiles i tildelingskriteriene for kulturmidler
 - legge til rette for aktive kunst-, kultur- og idrettsmiljø
 - benytte talentene til konserter, workshops, kurs, andre aktiviteter og som forbilde for yngre talenter

Indikatorer

- Antall ungdom fra Risør ved videregående skoler med linjer innen musikk/dans/drama/idrett
- Antall elever i Kulturskolen
- Antall medlemmer i lag og foreninger knyttet til Norges Idrettsforbund
- Antall deltakere i korps og teater
- Antall medlemmer i lag og foreninger som søker kulturmidler
- Antall deltakere i FFO (fotballfritidsordning)
- Antall mottakere av lokale, regionale og nasjonale stipendordninger

<p>Folkehelse og levekår</p> <p>Et bredt tilbud av aktiviteter innen kunst, kultur, friluftsliv og idrett bidrar til større deltakelse - inkludering, medvirkning, synliggjøring, mestring og trivsel. Breddetilbud innen idrett stimulerer til økt fysisk aktivitet.</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Målet om talentutvikling vil ikke påvirke klima og miljø i nevneverdig grad.</p>
<p>Regional utvikling</p> <p>Talenter markedsfører regionen. Talenter kan skape miljøer rundt seg som bidrar til økt nyskaping og kreativitet i regionen.</p>	<p>Attraktivitet</p> <p>Festivalene gir lokale talenter mulighet til å vise seg frem for et nasjonalt og internasjonalt publikum. Aktive kunst-, kultur- og idrettsmiljøer virker tiltrekkende.</p>

Satsingsområde regional utvikling

Satsingsområdet viser at Risør ønsker å være en aktiv del av en større region. Det er summen av det vi skaper i fellesskap som er avgjørende for å være en attraktiv region. Plasseringen midt mellom flere regioner (Arendal/Agder-området og mot Grenland) kan i noen sammenhenger være gunstig og gi oss flere bein å stå på. Samtidig gir det å være en utkantkommune i Agder oss noen ekstra store utfordringer. I regional og nasjonal sammenheng er det hovedsakelig vår evne og kapasitet til å støtte utviklingen av Sørlandet og Østre Agder som kan bidra til vekst i Risør.

Følgende delmål er satt innen satsingsområde attraktivitet:

- **Vi skal styrke det interkommunale samarbeidet**
- **Vi skal delta aktivt i utvikling av regionen**

7.3 DELMÅL 3: VI SKAL STYRKE DET INTERKOMMUNALE SAMARBEIDET

Alle kommuner har ansvar for å utføre de samme oppgavene. Kravene til kvalitet og kompetanse i kommunal tjenesteyting øker i takt med at mer omfattende og komplekse oppgaver overføres til kommunal sektor. Svak kommuneøkonomi forsterker utfordringene. Robuste fagmiljø og mindre sårbare tjenester oppnås trolig best gjennom å styrke det interkommunale samarbeidet ytterligere.

Sentrale føringer

Stortinget har hittil ikke ønsket å benytte tvang for å endre kommunestruktur, til tross for et stort antall kommuner med lavt antall innbyggere og for små fagmiljø til å løse de kommunale oppgavene. Imidlertid økes behovet for interkommunalt samarbeid gjennom statlige reformer, hvorav Samhandlingsreformen innen helsesektoren er den mest omfattende.

Balansegangen mellom det lokale selvstyre og interkommunale samarbeid er krevende, og det er risiko for at lokalpolitisk styring og kontroll svekkes. Staten har gjennom lovverk pålagt kommunene å ha en bevisst holdning til et levende demokrati, åpenhet og informasjon.

Viktig kunnskap innen området

Interkommunalt samarbeid kan organiseres på forskjellige måter. De formelle samarbeidene kan deles inn i Aksjeselskap, IKS (InterKommunalt Selskap), § 27-samarbeid²², § 28-vertskommunesamarbeid og § 28-2-samkommune. I § 27-samarbeid opprettes et eget styre for samarbeidet som kommunestyret kan delegerer myndighet til. Ved vertskommunesamarbeid delegerer en kommune ansvar for en tjeneste til en annen kommune. Samkommunesamarbeid er relativt sjeldent brukt, men organiseres ved at to eller flere kommuner oppretter en samkommune med eget politisk valgt styre og legger flere kommunalt tjenester til samkommunen. I tillegg til de formelle samarbeidene, finnes en rekke forskjellige uformelle samarbeid både som faglige nettverk og felles politiske initiativ.

Sentrale dokumenter:

- KommuneLOVEN kap. 5

Interkommunale dokumenter:

- Østre Agder strategidokument (2011)

²² Samarbeid etter kommunelovens §27

Sju hovedkonklusjoner om interkommunalt samarbeid (noe forkortet):

1. Mange kommuner kan vise til gode resultater
2. Omfanget er svært variabelt.
3. Relativt få kommuner har utviklet et helhetlig samarbeid om kjerneoppgaver.
4. Styringsproblemer er blant de største utfordringene
5. En del kommuner møter store praktiske utfordringer i arbeidet med å utvikle forpliktende samarbeidsordninger.
6. Staten har så langt ikke vært en aktiv pådriver for forpliktende interkommunal organisering.
7. Dagens interkommunale samarbeid svarer ikke på behovet for forpliktende samarbeid.

NIVI 2008

En evaluering av § 27 samarbeid²³ viser at denne typen samarbeid fungerer godt for regionråd. “Produksjonssamarbeid” om tjenester eller administrative støttedfunksjoner kan organiseres bedre på andre måter, som for eksempel IKS eller vertskommunesamarbeid. I samme evaluering påpekes det at styring av de interkommunale samarbeidene fungerer godt for det enkelte samarbeid, men at det er lite samlet styring.

I et NIVI notat fra 2008²⁴ skisseres sju konklusjoner om kommunesamarbeid. Notatet sier også at Regionrådene er en landsdekkende struktur med stort potensiale, men som kan komme i konkurranse med fylkeskommunen.

En kommune deltar i snitt i 11 interkommunale samarbeid, og det er om lag 850 formaliserte samarbeid i Norge. Store kommuner samarbeider mest innen samferdsel, næring, havn og kulturhus. Små kommuner samarbeider mest innen barnevern og legevakt. Det er lite samarbeid på store områder som barnehage, skole, pleie og omsorg.²⁵

En viktig egenskap ved de fleste interkommunale ordninger er at de bidrar til fragmentering av kommunenes administrative og politiske kompetanse. Jo mer omfattende og formalisert samarbeidet blir, jo viktigere blir det å finne fram til en hensiktsmessig modell for politisk og administrativ styring.

Uformelle nettverk og samarbeid om tjenester som krever betydelig koordinering, kan fort kreve mye ressurser til administrasjon. Selv om samarbeid kan øke effektiviteten i den enkelte tjenesten, kan noe av effekten gå tapt i arbeidet med samordning.

Sånn har vi det

Risør kommune har formelle interkommunale samarbeid med en eller flere kommuner, organisert som AS (aksjeselskap), IKS (interkommunale selskap), vertskommuneløsninger og samarbeidsavtaler etter kommunelovens bestemmelser. I tillegg samarbeider kommunene innen flere områder gjennom prosjekter, nettverk, faggrupper og lignende. Informasjon om de fleste av samarbeidene er samlet i heftet [Samarbeid på tvers i Østre Agder](#) (2009)²⁶

- Samarbeidsorganet Østregionen (Øst i Agder) består av kommunene Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand og Åmli. Samlet innbyggertall per januar 2013: 19 197.
- Samarbeidsorganet Østre Agder inkluderer i tillegg kommunene Arendal, Grimstad og Froland²⁷. Samlet innbyggertall pr januar 2013: 89 552 (nesten 80 prosent) av Aust-Agders 112 772 innbyggere.
- Strategidokument - for utvikling av Østre Agder-samarbeidet²⁸ ble vedtatt av kommunene i 2011. Det er her satt mål om å videreutvikle et forpliktende interkommunalt samarbeid, med fokus på god ressursutnyttelse og regional utvikling.

Eksempler på eksisterende interkommunale samarbeid:

- Brannvakt
- Legevakt
- Kulturskole
- IKT
- Renovasjon
- PPT
- Barnevern
- Skatt/kemner
- Krisesenter
- Arkiv
- Næringsfond

²³ Evaluering av interkommunalt samarbeid etter kommunelovens §27 – Omfang organisering og virkemåte (2011)

²⁴ NIVI Notat 2008:1 Status for interkommunalt samarbeid og behov for videreutvikling

²⁵ KS Introduksjonshefte: Formelt interkommunalt samarbeid

²⁶ Hefet finnes under menypunktet Samarbeid på <http://www.ostreagder.no>

²⁷ Østre Agders vedtekter finnes på [Østre Agders hjemmeside](#).

²⁸ [Strategidokument – for utvikling av Østre Agder-samarbeidet](#) finnes på kommunens hjemmeside.

- Bystyret har bedt rådmannen gjennomføre en utredning av ny kommunestruktur og følgene av dette for Risør. I 2012 inviterte Risør flere nabokommuner til å delta i en slik utredning.

Sånn vil vi ha det: Vi skal styrke det interkommunale samarbeidet

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil bidra til å styrke og strukturere Østre Agder-samarbeidet og utvikle god styring og kontroll med samarbeidsløsninger ved å**
 - forankre og aktivt bruke *Strategidokument for utvikling av Østre Agder-samarbeidet* politisk og administrativt
 - prioritere kommunens ressurser til planlegging og gjennomføring av interkommunale initiativ
 - bidra til balansert lokalisering av interkommunale tjenester og til en hver tid vurdere hva som kan organiseres regionalt men tilbys lokalt
- **Vi vil aktivt søke samarbeid med en eller flere kommuner fortrinnsvis i Østre Agder innenfor prioriterte områder, som innen**
 - næringsarbeid
 - administrativ støtte (som lønn, regnskap, ikt, sentralbord)
 - tjenesteutvikling (som tidlig innsats, skole- og barnehageutvikling, rus/psykiatri, avlastning, kart og oppmåling)
 - energi- og klimafokus, inkludert miljøfyrtårnsertifisering
 - naturforvaltning og miljøfaglig kompetanse
 - ROS- og beredskapskoordinering
 - utvikling av frisklivssentral og folkehelsearbeid
- **Vi vil videreutvikle felles teknologiske løsninger som understøtter interkommunalt samarbeid**
- **Vi vil samordne og bidra til interkommunal kompetanseplanlegging og opplæringstiltak for kommunalt ansatte ved å**
 - opprette interkommunalt kompetansesenter
 - gjennom kompetansesenteret samordne tiltak med universitet, høyskoler, Fylkesmann og andre instanser
 - koordinere og samordne tilgjengelige kompetanseutviklingsmidler
 - samarbeide om kompetanseplan

Indikatorer

- Antall vertskommunesamarbeid, § 27-samarbeid, IKS (interkommunale selskap) og AS
- Brukerundersøkelser for de interkommunale tjenestene

<p>Folkehelse og levekår</p> <p>Kommunene i regionen har flere folkehelseutfordringer til felles, spesielt innen andel uføretrygdede, personer med psykiske lidelser og livsstilssykdommer. Det kan være lettere å få til varige, robuste tiltak sammen med andre.</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Mange miljøtiltak krever spisskompetanse som kommunene bør samles om. En del av dette er felles miljøvernrådgivningstjeneste. Gjennomføringsevne og effekt av tiltak vil være større og mer varig om flere kommuner går sammen.</p>
<p>Kunnskap</p> <p>Interkommunalt samarbeid innenfor utvikling av barnehage- og skolesektoren vil styrke kommunenes muligheter til å lære av hverandre, gjennomføre prosjekter og ha tilgang til rett kompetanse. Samarbeid med Kunstskolen i Kragerø er eksempel på at ressurser kan utnyttes til talentutvikling på tvers av kommunegrensene.</p>	<p>Attraktivitet</p> <p>Bedre og mer effektive tjenester vil øke kommunenes attraktivitet. Kompetanseutvikling innen tjenesteområdene kan med fordel gjøres i samarbeid med andre. Samarbeid øker kjennskap til andre kommuner og fører til at vi i større grad ser mulighetene på tvers av kommunegrensene. Å benytte hverandres tilbud er viktig av samme grunn.</p>

7.4 DELMÅL 4: RISØR KOMMUNE SKAL DELTA AKTIVT I UTVIKLING AV REGIONEN

Vekst i Risør kommune forutsetter en positiv utvikling av regionen. Gjennom regionalt samarbeid oppnår vi mer, også i forhold til nasjonale myndigheter. Regionplan Agder 2020 setter retning for utvikling av Sørlandet, og Risør skal bidra aktivt innen planens fem hovedsatsingsområder.

Sentrale føringer

Attraktive lokalsamfunn og lokal utviklingskraft ses som sentrale forutsetninger for å nå distrikts- og regionalpolitiske mål. Regjeringen vil styrke det langsiktige arbeidet med lokal samfunns- og næringsutvikling gjennom å stimulere til mer samarbeid mellom regionale og lokale aktører. Kommuneøkonomien vil fortsatt prioriteres og de regionalpolitiske ordningene i det kommunale inntektssystemet videreføres.

Kommunal- og regionaldepartementet forventer at fylkeskommunene, kommunene og de statlige aktørene samarbeider godt på områder med felles mål og overlappende innsats for å fremme regional utvikling. I saker som skal avgjøres nasjonalt, men som har betydning for regionen, er det en målsetning at regionale og lokale folkevalgte blir involvert i prosessene fram mot endelig avgjørelse.

Viktig kunnskap innen området

Sørlandsregionen er i økonomisk vekst, mye på grunn av olje- og leverandørindustrien. Arbeidsmarkedet i regionen sliter med rekruttering av riktig kompetanse.

Alle kommunene i Norge går i retning av å utvikle sterke regionale samarbeid i regionråd. Regionrådene i Agderfylkene er Lister, Lindesnesregionen,

Sentrale dokumenter:

- Mld.St 13 *Ta heile Noreg i bruk*
- Mld.St 12 *Stat og kommune, styring og samspel*

Setesdalsregionen, Knutepunkt Sørlandet og Østre Agder. Aktuelle oppgaver for regionrådet kan være regionalisering av kommunale oppgaver og desentralisering av fylkeskommunale og statlige oppgaver.²⁹

Utviklingen av distrikts- og regionalpolitikken rettes i stadig større grad mot framtidig verdiskaping, kompetanseutvikling og lokal samfunnsutvikling.³⁰

Regionale dokumenter:
Regionplan Agder 2020

Sånn har vi det

- Risør bidrar i regionalt samarbeid innen flere områder, ofte gjennom Østre Agder.
- Risør kommune deler utfordringene i Agder. Enkelte av disse forsterkes av at Risør er en utkantkommune i Agder.
- I NIBR sin inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner er Risør og Gjerstad en felles bo- og arbeidsregion³¹.

Klima: Høye mål - lave utslipp

- Risør kommune vedtok Energi- og klimaplan i 2010. Tiltakene i denne er i liten grad iverksatt.
- Det ble i 2012 vedtatt å Miljøfyrtårnsertifisere kommunens bygg og virksomheter. Samarbeid med andre kommuner i regionen på området er under vurdering.
- Det er etablert seks ladestasjoner for elbiler. Ønske om å få leasingavtale på elbiler har ikke blitt realisert av økonomiske grunner.
- ENØK-tiltak vurderes i alle kommunale nybygg, og ved rehabilitering av gamle bygg.

Det gode livet: Agder for alle

- Risør har på enkelte områder større utfordringer innen folkehelse og levekår enn andre deler av Agder og ellers i landet.
- Risør kommune har en høy andel innbyggere i de eldste aldersgruppene, og vil fortsette å toppe statistikken i årene framover. Samtidig øker antall yngre brukere av kommunale pleie- og omsorgstjenester og brukere med mer komplekse sykdomsbilder, blant annet som en følge av Samhandlingsreformen.
- Nivået på primærhelsetjenesten i Risør er godt, med god og stabil legedekning, helsestasjonstjenester og fysioterapitjeneste.
- Risør kommune leverer i hovedsak pleie- og omsorgstjenester i brukernes hjem.
- Risør kommune har gjennom Østre Agder-samarbeidet inngått rettslig bindende samhandlingsavtaler med Sørlandet Sykehus HF.

Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap

- Det er mange små og mellomstore kompetanseintensive bedrifter, med behov for tilsig av riktig kompetanse.
- Det er få tilgjengelige arbeidsplasser for ufaglærte i Risør og våre nærmeste nabokommuner.

29 [NIVI Notat 2008:1 Status for interkommunalt samarbeid og behov for videreutvikling](#)

30 [Mld.St 13 Ta heile Noreg i bruk.](#)

31 [NIBR-rapport 2013:1 Inndelinger i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner](#)

- De nærmeste høyere utdanningsinstitusjoner er Universitet i Agder (Grimstad og Kristiansand) og Høyskolen i Telemark (blant annet i Porsgrunn og Bø).
- Risør kommune har ansatte med kompetanse og interesse for å ligge i front av utviklingen innen velferdsteknologi og ta i bruk eksisterende teknologi.
- Risør støtter lokale næringsutviklingstiltak gjennom det Regionale næringsfondet for Østregionen (Risør, Tvedestrand, Gjerstad, Vegårshei og Åmli).
- 16 bedrifter innen mekanisk industri samarbeider gjennom Sørlandsporten Teknologinettverk (STN). Dette er et klyngearbeid som har skapt gode resultater for bedriftene og når det gjelder samarbeid skole/næringsliv og kompetanse. Arbeidet støttes strategisk av Aust-Agder fylke, det regionale næringsfondet for Østregionen og de enkelte kommunene.
- Det har generelt vært lavere utdanningsnivå i Risør og store deler av vår region i forhold til resten av landet.

Kommunikasjon: De viktige veivalgene

- Gjennom samarbeidet Det Digitale Agder har regionen lyktes med å få fram felles prioriteringer og økte investeringer i infrastruktur.
- Kollektivtilbudet i Risør og omegn er svært begrenset og stort sett knyttet til skolerutene.
- Risør har togforbindelse fra Gjerstad stasjon, men uten fast tilbringertjeneste.

Kultur: Opplevelser for livet

- Et særtrekk ved kulturlivet i Agder, og særlig i Risør, er mangfoldet av festivaler. Flere av disse er av nasjonal og internasjonal betydning og bidrar til å sette Sørlandet på kartet.
- Risørhuset har status regionalt kulturhus og bidrar til å sikre tilgjengelighet for utøvere og publikum i et mangfold av kulturuttrykk som springer ut fra både bredden og de profesjonelle miljøene i regionen.
- Risør kommune har behov for å nedfelle nye mål for kunst- og kultursatsing. Kommunen starter rullering av Kulturpolitisk handlingsplan (2006-2010) i nær framtid.
- Agder ønsker å utvikle en helhetlig kulturstrategi som legger stor vekt på engasjement og frivillighet, på lokalt, kommunalt og regionalt nivå.

Sånn vil vi ha det: Vi skal delta aktivt i utvikling av regionen

Risør kommune vil bidra til utvikling av regionen selv og gjennom Østre Agder.

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil bidra til å nå Agders klimamål ved å**
 - motivere til utvikling av lokale prosjekter, tiltak og forretningsideer som tar utgangspunkt i klimautfordringen
 - stimulere lokalt næringsliv til å bidra til at regionen blir ledende innen fornybar energi og energieffektivisering
 - gjennomføre ENØK-tiltak i kommunale bygg
- **Vi vil bidra til å fremme folkehelse i Agder ved å**
 - delta i regionale tiltak for å bekjempe levekårsutfordringene på flere arenaer
 - bidra innen videreutvikling av kvalitetene som er landsdelens fortrinn

- bidra til å utvikle Agder til en ledende region når det gjelder folkehelsearbeid og utnytte mulighetene Samhandlingsreformen gir til det
- sørge for at våre avgangselever fra grunnskolen har et godt grunnlag for videre skolegang og arbeid
- utarbeide oversikt over helsetilstanden og strategiske tiltak

Vi vil bidra til verdiskaping i regionen ved å

- etablere en strategisk næringsplan for Østre Agder i tråd med Regionplan Agder 2020
 - knytte næringslivet, kulturlivet og samfunnslivet for øvrig tettere til undervisningen på alle nivåer for å stimulere lærelyst
 - arbeide for at Nasjonalt kompetanse- og forskningscenter for opplevelsesnæring legges til regionen
 - bli en ressurskommune for utvikling av velferdsteknologi³² i samarbeid med bedriftsnettverket Arena Helseinnovasjon
 - etablere et desentralisert studietilbud innen design som i samspill med regionalt næringsliv skal styrke bedriftenes konkurranseevne
 - arbeide for at Østre Agder blir en pilot for samhandling innen helse og utvikling av et kommunalt øyeblikkelig hjelp-tilbud
 - bruke erfaringene fra eksisterende næringsklynger og nettverkssamarbeid til å utvikle tilsvarende samhandling innenfor andre næringsområder
 - synliggjøre og utnytte regionens fortrinn for etablering av virksomheter
- **Vi vil bidra til bedret infrastruktur i regionen ved å**
 - fremme regionens interesser ovenfor fylke, stat m.fl., primært gjennom Østre Agder-samarbeidet
 - prioritere kommunens ressurser til planlegging og gjennomføring av regionale initiativ
 - støtte opp om Østre Agders prioriteringer i forhold til Nasjonal Transportplan (NTP) og i regional transportplan
 - **Vi vil bidra til et mangfoldig regionalt kulturliv ved å**
 - sørge for at Risørs særtrekk som blant annet kunst- og kulturby, historisk Trehus og trebåtby og festivalarena blir en enda større ressurs for regionen
 - bistå frivillig sektor i organisatorisk tilrettelegging og informasjon
 - bidra inn i regionens helhetlige kulturstrategi
 - bidra til at våre talenter benytter tilbudet ved KIA (Kompetansesenter for Idrett i Agder)

Indikatorer

- Folkehelsebarometeret, utvalgte parametere
- Energikostnader til administrasjons- og skolelokaler
- Antall Miljøfyrtårnsertifiserte bygg
- Arbeidspendling

32 Teknologiske løsninger gir nye muligheter for hvordan brukere av pleie- og omsorgstjenester og deres pårørende kan møtes, både i forhold til omsorg, trygghet og rehabilitering. Velferdsteknologi er brukerrettet teknologi som har til hensikt å understøtte og forsterke brukernes trygghet, sikkerhet, muliggjøre økt selvhjelpenhet, medbestemmelse og livskvalitet. Dette kan blant annet være smarthusløsninger, hjelpe-, trygghets- og sikkerhetssystemer, roboter for daglig husarbeid og pleie, systemer for overvåkning av sykdommer og tilpassede kommunikasjons- og servicesystemer.

- Forskningsrådets bevilgninger til Aust-Agder

<p>Folkehelse og levekår Lokal innsats for å nå målene i Regionplan Agder 2020 om Det gode liv: Agder for alle vil bedre folkehelse og levekår i Risør</p>	<p>Klima og miljø Lokal innsats vil bidra til å nå målene i Regionplan Agder 2020 om Klima: Høye mål – lave utslipp.</p>
<p>Kunnskap Lokal innsats for å nå målene i Regionplan Agder 2020 om Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap vil bidra til bedre skolerresultater og styrke mulighetene for talentutvikling i Risør. Det blir viktig for Risør å delta i regionale prosjekt som “Skap agderskolen” for å bedre skolerresultatene. Lokale talenter vil ofte være avhengig av regionale ressurser for videre utvikling.</p>	<p>Attraktivitet Lokal innsats for å nå målene i Regionplan Agder 2020 om Kommunikasjon: De viktige veivalgene er viktige for å bedre infrastrukturen i og rundt Risør. Risør kommunes attraktivitet avhenger av regionens attraktivitet og omvendt. Regionale initiativ rundt VisitSørlandet er viktig for videreutvikling av lokal besøksnæring.</p>

Satsingsområde attraktivitet

*Attraktivitet er en stedlig egenskap som påvirker flyttestrømmen til et sted, enten ved at stedet tiltrekker seg næringsliv eller besøkende som skaper arbeidsplassvekst og derigjennom innflytting, eller at stedet er attraktivt som bosted uavhengig av arbeidsplassutviklingen.*³³

Risør er unik som “den hvite by ved Skagerrak” og deler ellers mange av de kvalitetene sørlandsbyene har. Samtidig er Risør en utkantkommune med svakere befolkningsvekst enn landet. Dette er ikke unikt for Risør, hele landet preges av sentralisering. Steder med høy befolkningstetthet, større arbeidsmarked og økonomisk vekst i regionen har bedre flyttebalanse enn mindre sentrale steder. Sentralisering er en av flere samfunnsendringer som ikke kan påvirkes lokalt. Det er derfor viktig at lokalsamfunnet samler og fokuserer innsatsen på faktorer som vi kan påvirke.

Følgende delmål er satt innen satsingsområde attraktivitet:

- **Vi skal være en kommune hvor flere flytter inn enn ut**
- **Vi skal ha mer besøk**

7.5 DELMÅL 5: VI SKAL VÆRE EN KOMMUNE HVOR FLERE FLYTTER INN ENN UT

Den tydeligste indikatoren på om vi lykkes med å øke kommunens attraktivitet, er om de som flytter hit og bor her blir værende. Dette krever en bred sammensetning av ulike typer tiltak. Mål for tiltakene må være å heve kvaliteten og mulighetene for de som allerede bor her, driver næring her og besøker oss. Dette er Risørs beste ambassadører som i fellesskap bidrar til innflytting og reduserer fraflytting.

I befolkningsframskrivingene er det innbyggere i gruppene ”eldre” og “innvandrere” som vil vokse mest i Risør kommune. For kommunen vil det være viktig å tilrettelegge for at disse gruppene blir positive ressurser for lokalsamfunnet som bidrar til ønsket utvikling.

Sentrale føringer

Regjeringen ønsker gjennom sin distriktpolitikk å sikre likeverdige levekår og ta hele landet i bruk, opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og fremme en balansert utvikling mellom by og land. Uansett bosted skal det være lik tilgang til velferdstjenester og andre offentlige tilbud.

Mesteparten av midlene som skal sikre bosetting i distriktene går til bedrifts- og næringsrettede tiltak som gir bedrifter og personer fordelaktige rammebetingelser i distriktene. Program som Bolyst, som er basert på en forutsetning om at stedene kan påvirke sin egen utvikling, er en satsing av nyere dato, med langt mindre (men økende) økonomisk ramme.

Det er et premiss i den nasjonale boligpolitikken at alle skal ha mulighet for et varig og funksjonelt botilbud. Personer og hushold som ikke på egenhånd klarer å skaffe seg en bolig eller bli boende, skal få hjelp fra det offentlige, blant annet gjennom Husbankens virkemidler. Kommunene skal legge til rette for sosial inkludering og sikre gode levekår for barn og unge.

Sentrale dokumenter:

- Meld. St. 6 (2012–2013). En helhetlig integreringspolitikk
- NOU 2011:15 *Rom for alle*
- St.meld. nr. 25 (2008-2009). Lokal vekstkraft og framtidstru. Om distrikts- og regionalpolitikken
- Programteori for attraktivitet. Sammendragsrapport. Telemarksforskningsnotat nr. 13/2013
- Økonomiske analyser 4/2010
- Tilflytting for enhver pris? Distriktsenteret (2013)

³³ Programteori for attraktivitet. Sammendragsrapport. Telemarksforskningsnotat nr. 13/2013

Flyktninger som har fått opphold i Norge skal bosettes i en kommune. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har ansvaret for å finne en egnet bosettingskommune og anmoder kommunene årlig om å bosette et visst antall flyktninger. Ved å gjøre vedtak om bosetting, forplikter kommunen seg blant annet til å gi tilbud om introduksjonsprogram i henhold til introduksjonsloven.

Det er et nasjonalt mål at strandsonen skal bevares som et natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle. Strandsonen som nasjonal interesse er tydeliggjort ved det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen i plan- og bygningsloven. Regjeringen vedtok våren 2011 Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen. Formålet med retningslinjene er å tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet lang sjøen.

Viktig kunnskap innen området

Distriktscenterets rapport³⁴ viser at ulike former for tilflyttingsarbeid har begrenset varig effekt og vanskelig lar seg måle. Det som synes mest virkningsfullt for å oppnå økt bosetting er å gjøre noe med flaskehalsene på stedet, altså å redusere faktorer som kan gjøre det vanskelig for nye innbyggere å etablere seg her. I flere kommuner og regioner glir nå tilflyttingsarbeidet over i bolyst- og stedsutviklingsarbeid. Vel så viktig som å legge til rette for økt tilflytting for å oppnå en positiv befolkningsutvikling, er å redusere utflytting.

Sånn har vi det

Befolkning

- Risør har i perioden 2006-2012 vokst betydelig mindre enn landet, men som forventet i prognosene fra 2006.
- Netto innflytting³⁵ er den indikator som best illustrerer et samfunns attraktivitet. Netto innflytting i Risør lå noe over fylkesgjennomsnitt³⁶ i 2012, men var tidligere likt eller lavere enn i fylket.
- Innvandringen³⁷ til Risør er lavere enn fylkes- og landsgjennomsnittet.
- Risør kommune har over år bosatt flere flyktninger enn det folketallet tilsier.
- Det er en større overvekt av innbyggere i de øvre aldersgruppene enn ellers i landet.
- Dagens befolkningssammensetning og forventningen om fortsatt vekst i de øvre aldersgruppene og innvandrere utfordrer flere av kommunens tjenesteområder (forskjeller i helse og levekår, språk/behov for tolkebruk, muligheter i arbeidsmarkedet med mer).

Arbeid

- Antall arbeidsplasser i Risør har ikke vokst i takt med veksten på landsbasis (12,5 prosent). Situasjonen er tilnærmet lik i Risørs nabokommunene.

Lokale dokumenter:

- Boligsosial handlingsplan
- Omsorgsplan

Arbeidsmarked tilgjengelig innen 45 minutter med bil

34 Tilflytting for enhver pris? Distriktscenteret (2013), <http://distriktscenteret.no/2013/06/tilflytting-for-ehver-pris/>

35 Inn- og utflytting gir uttrykk for flytting mellom kommunene i Norge. Personer som kommer fra en annen kommune regnes som "innflytter" og personer som flytter til en annen kommune som "utflytter".

36 Landsgjennomsnitt er 0, da statistikken viser innenlands flytting

37 Personer som bosetter seg i en kommune direkte fra utlandet regnes med i statistikk over innvandring, flytting direkte fra kommunen ut av landet regnes som utvandring.

Områder med
flest sysselsatte i
kommunen
(2012):

- Mekanisk industri (476)
- Handelsnæring en (347)
- Bygg og anlegg (204)
- Bedrifter relatert til personlig tjenesteyting (203)

- Risør er avhengig av en større geografisk region for å utvide innbyggernes arbeidsmarked.
- Reisetiden i regionen er kortet ned med ny E18 mellom Brokelandsheia og Akland. Ny E18 på strekningene Tvedestrand – Arendal og Grimstad – Kristiansand, samt Telemark, vil virke positivt på det regionale bo- og arbeidsmarkedet.
- Risør har en handelslekkasje som tilsvarer 80 arbeidsplasser i sammenligning med andre steder beregnet etter antall innbyggere og antall ansette innenfor handelsnæringen. Dette er tall fra utgangen av 2011³⁸.
- Risør opplevde en nedgang i antall arbeidsplasser, samlet for privat og offentlig sektor, fra 2666 arbeidsplasser i 2011 til 2643 i 2012 (SSB).
- Risør opplever både vekst i antall personer som bor i Risør og arbeider utenfor kommunen og i antall personer som bor i andre kommuner og som arbeider i Risør.
- Arbeidsmarkedet for innbyggere uten tilgang til bil, nettverk eller med mangelfull utdanning og/eller språkkunnskaper er begrenset.
- NAV jobber aktivt med individuelle tiltak for å øke folks mobilitet så de skal kunne ta arbeid eller kvalifiseringstiltak utenfor sitt nærområde.
- Risør har flere unge uføretrygdede og arbeidsledige enn landsgjennomsnittet.
- Det er full barnehagedekning og løpende opptak i barnehagene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Det er utarbeidet overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse for hele kommunen, og for enkeltområder
- Det er utarbeidet kriseledelsesplan som oppdateres jevnlig og beredskapsøvelser gjennomføres, ofte i samarbeid med Fylkesmannens beredskapsavdeling
- Det interkommunale samarbeidet Østre Agder brannvesen bidrar til god kvalitet når det gjelder utstyr og kompetanse

Bolig

- Risør har gode muligheter for flere attraktive kystnære boligområder i tilknytning til eksisterende tettsteder og hovedfartsårer.
- Byen Risør har de fleste sentrale funksjoner, hvor Risørhuset og Torvet er de viktigste møteplassene.
- De siste årene er flere nye private og kommunale boligområder blitt etablert i Risør kommune (68 boenheter i perioden 2009-2012).
- Aleneboende og par uten hjemmeboende barn utgjør over halvparten av husholdningstypene, samtidig som andelen eneboliger utgjør over 70 prosent i Risør, sammenlignet med ca. 50 prosent i landet.
- Det er boplikt i Risør kommune.
- Det er begrenset tilgang på risikovillig kapital til større utbyggingsprosjekter.

Infrastruktur/samferdsel

- FV 416 er hovedvei, og på enkelte strekninger eneste ferdselsåre, til Risørhalvøya. Veien og knutepunktet til E18 oppgraderes i perioden.
- Kommunens geografi preges av lange fjordarmer som gir lang kyststrekning og store avstander internt i kommunen. Det er behov for oppgradering av en del av veistrekningene.
- Deler av kommunen mangler et godt tilbud, og det er en utfordring å få private leverandører til å bedre dette. I regi av DDD (Det Digitale Distriktsagder) har kommunen jobbet for bredbånd til alle og bedre mobildekning i regionen. Risør kommune har vedtatt en egen bredbåndstrategi.
- Kollektivtilbudet (buss og ferge) er svært begrenset, noe som medfører at bruken av tilbudet er lavt, bortsett fra skoletransporten.
- Gang- og sykkelveier er utbygd i Risør sentrum og noe rundt tettstedene, men mangler i større utstrekning.

Skole

- Skole er tidligere omtalt, se kapittel 7.1.
- Risør har ingen utdannelseinstitusjoner på høyskole- eller universitetsnivå, noe som medfører at mange flytter for å gå på skole.

Helsetjeneste

- Risør har en stabil fastlegetjeneste, men forventer noe utskifting av fastleger i perioden.
- Legevakt er ivaretatt av fastlegene på dagtid og øvrige tider gjennom et interkommunalt tilbud i regi av Arendal kommune.
- Kvaliteten i pleie- og omsorgstilbudet i Risør er lik eller bedre enn landsgjennomsnittet.

Fritid/kultur/deltakelse

- Det er et bredt kultur- og fritidstilbud til folk i alle aldre i Risør. Omtales videre i kapittel 7.2.
- Risør sentrum er kjent som Trehusbyen og som kunst- og kulturbyen med god tilrettelegging for både amatører og profesjonelle utøvere.
- Lekeplasser i Risør sentrum og Risørhuset oppgraderes i perioden.
- Det er god tilgang til friluftsområder, også i tilknytning til sjø.
- Kommunen står i dag for en del inkluderingsarbeid som med fordel kunne vært organisert innen frivillig sektor.
- Biblioteket i Risørhuset og filialen på Sønedeled er viktige kunnskapsarenaer og sosiale møteplasser.

Likestilling, integrering og mangfold

- Kommunen som organisasjon har lite fokus på likestilling og integrering av sårbare grupper gjennom eksempelvis arbeidsgiverstrategi.
- Risør har en økende andel av befolkningen med fremmedspråklig/-kulturell bakgrunn.
- Integrering av nye landsmenn er en utfordring, spesielt i forhold til et begrenset arbeidsmarked for ufaglært arbeidskraft.

Sånn vil vi ha det: Vi skal være en kommune hvor flere flytter inn enn ut

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil legge til rette for utvikling av attraktive boligområder ved å**
 - bidra til et variert boligtilbud, gjennom kommunal og privat utbygging
 - sikre særlig attraktive områder for etablering av helårsboliger
 - planlegge nye boligfelt nær kollektivakser eller ved lokalsentre
 - etablere konsentrerte nye boligområder i 100-metersbeltet langs sjøen/vassdrag
 - stimulere til bygging av flere boenheter med universell utforming
 - utnytte mulighetene for fortetting av eksisterende bebyggelse i 100-metersbeltet
 - gjennom planarbeidet sikre god atkomst til sjø- og friluftsområder ved utbygging av nye sjønære boligområder
 - bygge ut gang- og sykkelvei i takt med boligbygging slik at de utgjør et attraktivt og trafiksikkert nett med grønne ferdselsårer i bebyggelse, og binder sammen boligområder med idrettsanlegg, skoler og barnehager
 - styrke betydningen av vern av Risør sentrum for å bevare kvalitetene i trehusbyen

- **Vi vil legge til rette for tilgang til et variert arbeidsmarked ved å**
 - være en pådriver for infrastruktur som reduserer avstandene i det regionale bo- og arbeidsmarkedet
 - ha barnehager med løpende opptak og fleksible åpningstider
 - være positiv til nye bedriftsetableringer og veilede i forhold til lokale og regionale virkemidler
 - prioritere utviklingsbehov hos eksisterende næringsliv
 - styrke grunnlaget for næringsvirksomhet i Risør sentrum
 - ha en fleksibel tilnærming til næringsarealer

- **Vi vil fremme samfunnssikkerhet og beredskap ved å**
 - sikre beredskapsarbeidet bred forankring og ha kompetanse i kommunens organisasjon for å kunne forebygge uønskede hendelser
 - opparbeide kunnskap om risiko og sårbarhet i Risør kommune gjennom jevnlig revisjon av ROS-analyser
 - tilpasse oss klimaendringene ved å utarbeide ROS-analyse for å kunne forberede tiltak som kan avbøte konsekvenser av endret klima
 - sikre at ROS-analyser legges til grunn for utbygging av infrastruktur og bygninger
 - innarbeide bestemmelser i kommuneplanens arealdel for å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap
 - sikre brann- og helsevesen kapasitet, kompetanse og materiell for å forebygge og begrense konsekvenser av uønskede hendelser
 - holde ved like og styrke samarbeidet med andre offentlige aktører i beredskapsarbeidet

- **Vi vil legge til rette for gode kultur- og fritidstilbud til alle våre innbyggere ved å**
 - videreutvikle kunst- og kulturbyen Risør, med kvalitet og bredde i kunst- og kulturtilbudet
 - ha tilgjengelige og tiltalende sentrum og andre møteplasser som arena for aktiviteter
 - formidle informasjon om lag og foreninger, blant annet gjennom Frivilligsentralen og kommunens hjemmeside, på en systematisk måte
 - koordinere frivillig innsats i inkluderingsarbeid gjennom Frivilligsentralen
 - etablere nye og oppgradere eksisterende offentlige badeplasser og sjønære friområder i hele kommunen
 - arbeide for å finne et areal som egner seg som skytebane for leirdueskyting
 - ha gratis tilbud og gode støtteordninger for personer med dårlig økonomi
 - bruke ressursene og kompetansen knyttet til festivalene og blant stipendmottakere til å tilby våre innbyggere kvalitative og unike tilbud
 - sette vilkår som fremmer barn og unges deltakelse og inkludering av sårbare grupper og minoriteter ved tildeling av kulturmidler, bruk av gratis lokaler og finansiell støtte

- **Vi vil ha et godt tjenestetilbud, ved blant annet å**
 - skape trygghet for at pleie- og omsorgstjenester er tilgjengelig
 - ha gode skoler, se satsingsområde Kunnskap
 - støtte utviklingsarbeid som sikrer kvalitet innen handel og servicenæringene

- **Vi vil øke antall innvandrere ved å**
 - ta imot flyktninger etter kapasitet
 - bedre bistanden til flyktninger i å etablere seg i varige boliger og komme i aktivitet for å sikre inntekt og sosial deltakelse for at de skal ønske å bli boende utover fem års perioden (introduksjonsprogrammet)
 - vurdere målrettede rekrutteringstiltak av innflyttere

Indikatorer

- Netto innflytting
- Antall mottatte flyktninger
- Antall nye bygg (boenheter og næringsbygg) tatt i bruk
- Saksbehandlingstid byggesak
- Antall kilometer etablert gang-/sykkelvei
- Barnehagenes opptak og åpningstider
- Antall arbeidsplasser i Risør og i nabokommunene (Gjerstad, Tvedestrand, Arendal, Vegårshei og Kragerø)
- Kommunebarometeret: Grunnskole, barnehage, barnevern, pleie og omsorg, kultur, saksbehandlingstid
- Kvalitet på kommunens hjemmesider
- Forbrukerrådets kommunetest

<p>Folkehelse og levekår</p> <p>Tiltak for å gjøre områder mer attraktive, gjør levekårene bedre for de som bor her.</p> <p>En god og trygg boligsituasjon er et velferdsgode som bedrer muligheter for samfunnsdeltakelse og gode levekår.</p> <p>Ivaretagelse og utvikling av lett tilgjengelige utearealer er særlig viktig for barnefamilier som oppholder seg mye i nærmiljøet.</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Steder med lite forurensning (lukt, støv og støy) er attraktive.</p> <p>Det er attraktivt å bo i områder hvor det er mulig å gjøre miljøriktige valg.</p> <p>Sentrering av bebyggelse langs hovedferdselsårene og i tettsteder, med gode gang- og sykkelveinett, reduserer behovet for bilbruk.</p>
<p>Kunnskap</p> <p>Gode oppvekstvilkår, barnehage- og skoletilbud er for mange avgjørende for valg av bosted.</p>	<p>Regional utvikling</p> <p>Risør kommunes attraktivitet avhenger av regionens attraktivitet og omvendt.</p> <p>Tilgang til regionens arbeids- og fritidstilbud tas med i vurderingen ved planlegging av nye boligområder.</p> <p>Regionens prioritering av kommunikasjon og veier påvirker Risørs attraktivitet.</p> <p>Etablering av nye næringsområder sees i sammenheng med utvikling ellers i regionen.</p>

7.6 DELMÅL 6: VI SKAL HA MER BESØK

Reiselivsnæringen er en av verdens raskest voksende næringer. Risør må benytte lokale fortrinn for å ta del i veksten. Skjærgården, Risørs historie med Trehusbyen, festningsanlegg og den maritime kulturen, kunst og kultursatsningen er eksempel på disse. Risør må arbeide for at totalopplevelsen for de som kommer på besøk blir så god at de ønsker å komme tilbake, være her lengre, og fortelle andre om det. Potensialet ligger i å tilgjengeliggjøre og synliggjøre det som finnes i Risør, samt å videreutvikle kvaliteten og mengden i tilbudene.

Sentrale dokumenter:

Destinasjon Norge,
Regjeringens
reiselivsstrategi (2012)

Sentrale føringer

Regjeringen har valgt reiseliv som en av fem satsingsnæringer sammen med energinæringen, de maritime og marine næringer og miljøteknologi. Regjeringens reiselivsstrategi setter tre vesentlige mål for arbeidet med reiselivsnæringen:

1. Økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen.
2. Flere helårs arbeidsplasser og mer solide bedrifter, særlig i distrikts-Norge.
3. Flere unike og kvalitativt gode opplevelser som tiltrekker seg flere gjester med høy betalingsvillighet.

Målene skal nås gjennom en langsiktig og effektiv satsing på reiselivsnæringen, satsing på bærekraftig utvikling og økt samarbeid.

Viktig kunnskap innen området

Kartleggingen fra NHO Reiselivs Strukturutvalg støtter en utvikling mot større og færre enheter med klarere oppmerksomhet om prioriterte oppgaver. Lokale filialer kan ivareta basisoppgaver, mens større enheter kan utføre tyngre oppgaver. Dette vil sikre både lokal forankring, mer effektiv drift og bidra til å profesjonalisere næringen.³⁹

Sånn har vi det

Antall besøkende og overnattingskapasitet

- Fra år 2000 har antallet hytter i kommunen økt med 18,4 prosent, fra 1330 til 1575 fritidsboliger. I samme periode har det vært en prisøkning på 76,1 prosent. De siste årene har det årlig vært omsatt ca. 40 -50 hytter.
- Den kommersielle overnattingskapasiteten i Risør kommune består av Risør Hotel, Det lille Hotel, Risør Pensjonat, Risør Gjestehus og Risør Gjestgiveri, til sammen ca. 200 senger.
- Det finnes også 3 campingplasser i Risør. Sørlandet Feriesenter, Risør Resort Moen Camping, Røed Camping med overnattingskapasitet på til sammen ca. 200 senger + overnattingskapasitet for gjester som kommer med vogn, bobil eller telt på ca. 320 enheter, noe som gir en overnattingskapasitet på ca. 1000 personer.
- Nærmeste hoteller i nabokommunene er Bokhotellet Lyngørporten i Tvedestrand, Cinderella i Gjerstad og Quality Spa & Resort i Kragerø.
- Nærmere 50 prosent av feriegjestene i Aust-Agder leier hytte privat⁴⁰. Det er ingen samordnet organisering av privat utleie i Risør.

Arbeidsplasser knyttet til og organisering av reiselivsnæringen i Risør

- Arbeidsplasser og omsetning innenfor besøksnæringene øker totalt sett på landsbasis. I forhold til folketall opplever Risør svakere vekst, og nedgang i arbeidsplasser i bl.a. overnattingsnæringen. Serverings- og aktivitetstilbud i Risør benyttes imidlertid mer enn det folketallet skulle tilsi.⁴¹
- Risør kommune er medeier av landsdelsselskapet VisitSørlandet som eies av Aust- og Vest-Agder fylkeskommune, øvrige kommuner og noen av de mest sentrale næringsaktørene. Selskapets hovedformål er markedsføringsaktiviteter generelt for landsdelen med særlig fokus på noen regionale spydspisser. Visit Sørlandet er blant de første landsdelsselskapene som skal bidra til å nå Regjeringens mål gjennom å bygge opp mer robuste strukturer for samarbeid mellom reisemålsaktørene. Det vil være viktig framover at Risør finner sin plass i denne strukturen.
- Bransjenettverket Arena Usus blir framhevet i flere anledninger og siden starten har Risør hatt flere medlemsaktører i nettverket, blant annet Risør Trebåtfestival, BeyondRisør, Havpadleren, Sørlandet Feriesenter og InWhite.

³⁹ [Destinasjon Norge, Regjeringens reiselivsstrategi \(2012\)](#)

⁴⁰ [Økonomiske virkninger av reiseliv for Aust-Agder og Vest-Agder 2005](#), TØI (Transportøkonomisk institutt)

⁴¹ Telemarksforskning. Besøksnæringene er overnattingsnæringer, handel, servering og aktivitetsnæringer som kultur, idrett og underholdning.

- Tradisjonelt har reiselivsnæringen vært fragmentert og det har også vært tilfelle i Risør. I Risør består næringen av små, enkelstående aktører og i liten grad kjeder.
- Høsten 2013 forsetter samarbeidsprosjektet “Risør By” hvor intensjonen er å styrke samarbeidet på tvers av besøksnæringene i Risør.
- Risør kommune har et helårsåpent turistkontor med økonomisk støtte fra Risør Reiselivslag.

Aktivitetstilbud til besøkende

- Det er flere store festivaler med lang fartstid, som har oppstått ut ifra lokale verdier og interesser, og ivaretar byens kvaliteter og særegenheter. Flere av dem har et nasjonalt og internasjonalt publikum og nedslagsfelt. Kammermusikkfesten og BeyondRisør mottar tilskudd over statsbudsjettet.
- Festivalene og Designtreffet BeyondRisør har utfordringer med infrastruktur når det gjelder å tiltrekke seg nasjonal og internasjonal deltakelse (atkomst, overnattings- og serveringstilbud med mer).
- Det er en utfordring å gjennomføre store arrangementer i Risør på grunn av begrenset overnattingskapasitet.
- Den historiske Trehusbyen benyttes som arena for store arrangementer.
- Trebåtfestivalen, Trehusbyen og Båtbyggeriene på Moen er viktige arenaer for formidling av Risørs historie og bevaring av håndverksfaget.
- Festningsanlegg i Urheia, turstier og badeplass.
- Saltvannsakvarium
- Trebåtbyggeriene på Moen.
- Sørlandet feriesenter med utendørs badeanlegg.
- Aktiviteter som inngår i tilbudet til besøkende: padling, klatring, fiske, byvandring.
- Et nytt museumskonsept er under utvikling.

Sånn vil vi ha det: Vi skal ha mer besøk

Sånn vil vi gjøre det

- **Vi vil få flere besøkende og bedre overnattingskapasitet ved å**
 - øke antall hytter og sette av areal til nye fritidsboliger i tilknytning til eksisterende hyttefelt (fortetting)
 - regulere areal og stimulere til hotell/utleiehytter i tilknytning til sjø og badeanlegg
 - synliggjøre muligheter for privat leie
 - legge til rette for bobilturisme
 - styrke markedsføringen av Risør som destinasjon ved å være en aktiv medspiller i VisitSørlandet
 - stimulere til arrangementer i skuldresesongene som bidrar til å utvide besøksperiodene
 - arbeide for å gjøre Risør til et attraktivt sted for cruiseanløp i samarbeid med VisitSørlandet og eksempelvis "Small City Cruises" med utgangspunkt i Lyngdal som jobber spesielt med cruiserederier med anløp til mindre byer, eller andre

- **Vi vil utvikle reiselivsnæringen ved å**
 - målrette og koordinere kommunens ressurser til infrastrukturen rundt reiselivsnæringen (digitalt og fysisk vertskap/informasjon, skilting, skjærgårdstjeneste, offentlige toalett med mer)
 - bidra til å utvikle en sterk, profesjonell og samlet besøksnæring som samarbeider om å utvikle helårsdestinasjonen Risør
 - søke om å definere Risør sentrum som “Typisk turiststed” dersom Risør handelsstand ønsker dette

- **Vi vil bedre aktivitetstilbudet ved å**
 - øke tilgjengeligheten til natur og friluftsområder
 - legge til rette for faste båtruter og båtutleie
 - legge bedre til rette for bruk av skjærgården, med vekt på Sørfjorden, Nordfjorden og Sandnesfjorden, med gode bademuligheter og ilandstigningsbrygger samt fjerning av vegetasjon. Kommunen inngår et mer aktivt samarbeid med private grunneiere i fjordene
 - etablere sammenhengende kyststi i kommunen med utgangspunkt i forslag fra Friluftsrådet Sør. Strekningene Risør sentrum – Randvik, og Sandnes – Fie skal prioriteres. Det skal aktivt søkes midler til gjennomføring av prosjektene
 - legge til rette for større aktivitet i sentrum som støtter opp under merkevaren Trehusbyen gjennom bruk av næringslokale og videreutvikling av gode møteplasser
 - videreutvikle Moen som destinasjon og opplevelsessenter
 - øke tilgjengelighet til kulturarenaer, serveringssteder, parker og et autentisk og vakkert sentrum
 - fokusere på hvordan Risør kommune framstår som besøksmål og hvordan Risør skiller seg ut sammenlignet med andre byer
 - videreutvikle et vertskapskonsept med veiledning til tilgjengelige aktiviteter

Indikatorer

- Antall overnattinger: Hotell og camping/hyttegjeng
- Antall hytter tatt i bruk
- Antall kilometer etablert kyststi
- Besøk i gjestehavn
- Webstatistikk for VisitSørlandet

<p>Folkehelse og levekår</p> <p>Flere og mer tilgjengelige aktivitetstilbud for besøkende kan også benyttes av fastboende.</p> <p>Mer besøk og en sterkere besøksnæring øker antall arbeidsplasser.</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Uberørt natur er attraktivt for besøkende og en ressurs for besøksnæringene.</p> <p>Det ligger muligheter for vekst innen grønn turisme.</p>
<p>Kunnskap</p> <p>Lokale talenter kan bidra til å etablere tilbud i skoleferier og helger tilgjengelige for fastboende</p>	<p>Regional utvikling</p> <p>En sterkere besøksnæring i Risør styrker regionen som helhet.</p>

og besøkende.	Om Nasjonalt kompetanse- og forskningscenter for opplevelsesnæring etableres i regionen vil det være en ressurs for Risør.
---------------	--

8. Konsekvenser for organisasjonen

Den kommunale organisasjonen skal iverksette de vedtak som politikere lokalt, regionalt og nasjonalt fatter. I dette ligger en forpliktelse til å være effektive og levere tjenester av høy kvalitet innenfor de rammene som gis.

Dersom dette skal gjennomføres, må hele den kommunale organisasjonen forstå og respektere den retningen som politikerne setter og være lojale mot den. Kommunen vil gjennom hovedmål, satsingsområder og delmål være offensiv og arbeide for å være attraktiv for både innbyggere og besøkende. Det setter krav til at den kommunale organisasjonen utvikles for å levere tjenester som bygger opp under dette. Kvalitet på tjenestene, riktig kompetanse, oppdaterte verktøy og arbeidsmetodikk er viktige deler av strategien.

I tillegg vil målet om *at vi skal styrke det interkommunale samarbeidet* gripe direkte inn i organisering av enkelte kommunale tjenester.

8.1 STATUS OG FRAMTIDIGE UTFORDRINGER

8.1.1 Utviklingskultur

Kommuneplanens hovedmål “Vi skal vokse” medfører at den kommunale organisasjonen må bygge en utviklingskultur som legger til rette for vekst. Det er i dag både ledere og ansatte som ser behovet for utvikling av tjenestene og organisasjonen, men kapasitet og evne til å gjennomføre dette i hverdagen varierer mellom avdelinger og arbeidssteder.

Dersom organisasjonen skal følge, og i enkelte tilfeller være i forkant av, utviklingen, er vi avhengige av at alle ansatte tenker utvikling hver dag. Det betyr at organisasjonen er avhengig av den enkelte ansatte og deres verdier, holdninger og kompetanse.

Overordnet utvikling av den kommunale organisasjonen krever også betydelig koordinering av initiativ slik at hver enkelt har informasjon om hva som foregår i resten av organisasjonen og kan koordinere seg med dette.

8.1.2 Kvalitet i tjenestene

Kommunen leverer i dag tjenester av jevnt god kvalitet. Det er imidlertid potensiale i å tenke nytt om brukerfokus og service. Tjenestene skal utvikles i kvalitet og effektivitet med brukerne i sentrum, blant annet ved bruk av teknologi og digitale tjenester som eKommune.

Kvalitet i tjenestene sikres gjennom kontinuerlig arbeid med å forbedre kommunens internkontrollsystem. Avvik og mangler skal meldes og utbedres. Jevnlige rapporter skal avdekke trender og brukes i kommunens systematiske kvalitetsforbedringsarbeid.

Arbeid med utvikling av flere og bedre kvalitetsindikatorer for kommunesektoren skjer på nasjonalt nivå. Tall fra disse indikatorene er viktige for å se utvikling over tid og sammenlikne seg med andre (benchmarking).

8.1.3 Kompetanse og rekruttering

Den kommunale organisasjonen har behov for kompetanse innenfor tre kategorier: ledelse, fagkompetanse og endrings-/organisasjonsutviklingskompetanse.

Ledere har ansvar innenfor både fag, personal, økonomi og informasjon. De fleste lederne rekrutteres fra fagmiljøene og trenger å bygge lederkompetanse. Gode

ledere er svært viktige for at organisasjonen skal levere gode tjenester og ha dyktige ansatte som trives.

De ansatte må være oppdatert på ny kunnskap om tjenestene som leveres. Innenfor enkelte fagområder skjer det en svært rask utvikling som medfører utfordringer med å være oppdatert, men også muligheter til å levere bedre tjenester mer effektivt.

Kommunen står overfor store endringer i nærmeste framtid. Det vil kreve medarbeidere som kan medvirke i endringsprosesser og ledere som kan lede prosessene, både for omlegging av tjenestene og ivaretagelse av ansatte.

Kommunens utredning fra 2012 viser at vi med pensjonsalder 62 år kan ha en avgang i 145 stillinger i løpet av en 4-årsperiode. De fleste av disse er innen helse- og omsorgsfag, dernest skole, teknisk og øvrige (jfr. Strategisk kompetanseplan - utredning 2012). I tillegg kommer rekrutteringsbehov ved tilførte meroppgaver som eksempelvis oppgaver som overføres fra sykehuset til kommunen gjennom Samhandlingsreformen.

8.1.4 Verktøy og arbeidsmetoder

Tilgjengelighet på nye verktøy og arbeidsmetoder er relativt god og øker.

Utfordringen for organisasjonen er å sette av ressurser til å ta i bruk verktøy der det er effektivt og på riktig tidspunkt. I tillegg må ofte arbeidsmetodene endres for å få full effekt av nye verktøy.

Når flere IKT-verktøy tas i bruk, øker kompleksiteten for den enkelte ansatte.

Kommunen bør, gjerne i samarbeid med andre, forsøke å forenkle kompleksiteten i de verktøyene den enkelte ansatte skal forholde seg til.

8.2 TILNÆRMING TIL UTFORDRINGENE

8.2.1 Satse på ledere

Det er i stor grad lederne som legger premissene for hvordan organisasjonen utvikler seg. Dyktige ledere utvikler egen avdeling og egne ansatte, samtidig som de bidrar til at hele organisasjonen når sine mål. Risør kommune vil derfor satse på lederne ved å

- etablere et kontinuerlig lederopplærings- og utviklingsopplegg, hvor innovasjonsledelse står sentralt
- fokusere spesielt på ledelse i kommunens kompetanseplan
- sørge for at alle ledere har god kjennskap til og kompetanse i bruk av IKT-verktøy innenfor eget område

8.2.2 Utvikle en lærende organisasjon

Organisasjonen må lære å endre seg mer og raskere. Det betyr at ansatte og ledere må ha et kontinuerlig fokus på kvalitetsforbedring og utvikling av verktøy og arbeidsmetoder. For å etablere en læringskultur i organisasjonen der feil og mangler sees som muligheter til å bli bedre vil Risør kommune

- bruke internkontroll til kontinuerlig kvalitetsarbeid
- være en aktiv deltaker i pilotprosjekter som understøtter de utviklingsområdene vi har fokus på
- dyrke fram og ta vare på de gode ideene
- delta i KS Effektiviseringsnettverk

8.2.3 Lære å arbeide i nettverksorganisasjoner

De kommunale organisasjonene i små og mellomstore kommuner preges av for få ansatte som skal ivareta stadig flere og mer komplekse oppgaver. Behovet for å samarbeide med andre kommuner eller i nettverk for å løse kommunens oppgaver øker. Ansatte og ledere som skal arbeide i slike nettverksorganisasjoner, har behov for egen kompetanse på dette i tillegg til sin fagkompetanse. Risør kommune vil

- invitere andre til samarbeid og nettverk
- identifisere og melde seg inn i nettverk og samarbeid som vil bidra til utvikling av tjenestene
- ta initiativ til felles utvikling av planer som kan og bør være interkommunale/regionale
- kvalifisere ansatte slik at de kan ivareta kommunens interesser i nettverksorganisasjoner
- ta initiativ til at det utarbeides en enkel, felles rutine for opprettelse av nye interkommunale og regionale samarbeid som er kjent blant og brukes av alle deltakerne
- opprette en intern koordineringsgruppe for alle interkommunale samarbeid

8.2.4 Forebygge og håndtere uønskede hendelser

Kommunen har et stort ansvar for sikkerheten til innbyggerne, både som samfunnsaktør og som tjenesteprodusent. Den har ansvar for å kunne håndtere både akutte hendelser og endringer som skjer over tid. Risør kommune vil

- øve organisasjonen jevnlig på å håndtere ulike krisesituasjoner
- sikre at kommunen til enhver tid skal kunne etablere kriseledelse
- begrense skadeomfang ut fra følgende prioritering dersom uønskede hendelser inntreffer:
 1. ivaretagelse av liv og helse
 2. sikring av samfunnsviktige funksjoner
 3. bidra til bevaring av miljø og kulturelle verdier
 4. sikre at drift, produksjon og tjenesteyting kan videreføres
 5. hindre skader av økonomisk og materiell karakter
- holde rutiner, varslingslister, tiltakskort og planer løpende oppdatert

9. Konsekvenser for bruk av areal

Hovedmålet *Vi skal vokse* viser at kommunen satser på en utvikling i tråd med høyere befolkningsvekst enn SSBs middelalternativ. Det er hovedsakelig satsingsområdet *Attraktivitet* som har betydning for hvordan kommunens arealer disponeres. Satsingsområdet *Regional utvikling* forutsetter bedret infrastruktur.

Kommunens arealplan skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk⁴². Arealplankart, med bestemmelser og planbeskrivelse, skal bidra til å fremme ønsket utvikling i tråd med mål og tiltak i kommuneplanen.

De gjennomgripende temaene som er valgt i Risør kommune (*folkehelse og levekår og klima og miljø*) gjenspeiler kravene i lovgivningen. Spesielt relevant her er plan- og bygningslovens krav om å ta hensyn til barn og unges behov, bærekraftig utvikling og krav til universell utforming. Det følger også av folkehelseloven at kommunen skal tilrettelegge for en bedre folkehelse gjennom plan. Ved planlegging skal blant annet lukt- og støyplager forebygges i boligområder, uteoppholdsarealer og natur- og friluftsområder.

9.1 AREAL TIL BOLIG

Med en forventet befolkningsøkning på ca. 1 800⁴³ personer fram mot 2030 og dagens gjennomsnitt på 2,2 personer per boenhet vil det måtte legges til rette for 800 nye boenheter i kommunen. Boligene må være av ulike typer: eneboliger, leiligheter, rekkehus, generasjonsboliger, omsorgsboliger m.m. Tilgjengelighet må legges til grunn i boligens hovedetasje og boenhetene må være fleksible i bruk for å sikre at folk kan bo hjemme lengst mulig. Nye boenheter skal i hovedsak legges langs veier med kollektivtilbud, i tettsteder og som fortetting av nåværende områder. Det planlegges nye, sjønære boligområder (salt- og ferskvann) og det åpnes for noe spredt boligbygging, se punkt 9.7.

9.2 AREAL TIL NÆRING

Kommunen har flere etablerte næringsområder og det foreligger godkjent reguleringsplan for utvidelse på Moland. Det pågår reguleringsarbeid for utvidelse av næringsområder på Hestemyr/Østebø. I tillegg er det etablerte områder på Frydendal, i Risør sentrum og ved kommunens tettsteder. På Østebø åpner ny regional plan for senterstruktur og handel for virksomhet med areal inntil 8000 m². Eksisterende næringsarealer videreføres i ny plan og målet er at det til enhver tid skal være et mangfold av byggeklare og konkurransedyktige næringstomter i kommunen som kan tilbys bedrifter som har ekspansjonsbehov eller nye etableringer

Risør sentrum og kommunens tettsteder er i stor grad preget av detaljhandel og mindre forretninger. Lokalene i Risør sentrum og infrastrukturen gir begrensinger i forhold til egnethet for ulike typer næring. I tillegg legger verneplanen for Risør sentrum rammer for arealene som kan benyttes til næring.

42 Plan- og bygningsloven § 11-5

43 SSBs HHMH alternativ

Marinbasert næring må sikres gjennom kommuneplanen. Håndverksrettet, maritim næring med lange tradisjoner, som båtbygging på Moen og i Buvika, må fortsatt ivaretas.

9.3 AREAL TIL OFFENTLIG OG PRIVAT TJENESTEYTING

Behov for areal til utvidet offentlig og privat tjenesteyting er stort sett dekket av eksisterende arealplan. Enkelte områder vil imidlertid ha behov for ytterligere areal:

Framskrevne befolkningstall tilsier at gruppen barn i alder 0-5 år vil øke med ca. 200 barn fram til 2030. Dette gir et økt behov for barnehageplasser og det skal avsettes areal til to nye barnehager i planperioden. Nye barnehager skal plasseres i tilknytning til kollektivakser, tettsted, grender eller boligområder.

Det vil være behov for å øke antall gravsteder mot slutten av planperioden. Lokalisering av disse må utredes nærmere.

9.4 AREAL TIL SAMFERDSELSANLEGG OG INFRASTRUKTUR

Risør kommune har i hovedsak én tilførselsvei, fylkesvei 416. Langs veien er det gang- og sykkelvei fra Frydendal kirke til byen i tillegg til en mindre strekning ved Lindstøl. Både med tanke på trafikkikkerhet, folkehelse, barn og unge samt klima og miljø er det ønskelig med forlengelse av gang- og sykkelvei. Strekingen fra Frydendal til Østebøsletta er under planlegging. På sikt skal det bli gang- og sykkelvei helt til Vinterkjær. Det planlegges også en utvidelse og oppgradering av kollektivknutepunktet på Vinterkjær i regi av Statens vegvesen.

Parkeringsløsninger i sentrumsområdet må utredes nærmere. Bedre utnyttelse av eksisterende areal avsatt til parkering vil prioriteres i perioden.

Det er laget ny hovedplan for vann og avløp. Den gir oversikt over tiltak i årene framover, herunder arealkonsekvenser blant annet i sjø.

9.5 AREAL TIL GRØNNSTRUKTUR OG MØTEPLASSER (UTEOPPHOLD)

Viktige nærfriluftsområder, turstier, grøntkorridorer og parker i tilknytning til boligområder skal sikres. Kyststi vises i kartet som en veiledende linje. Det skal jobbes videre med å etablere kyststien formelt.

Det planlegges opprusting av plasser i eksisterende områder. Tilgang til og etablering av gode møteplasser er viktig ved planlegging av nye boligområder.

9.6 AREAL TIL FRITIDS- OG TURISTFORMÅL

En økt reiselivssatsing for å nå målet om mer besøk vil øke behov for grøntstruktur og uteoppholdsareal (9.5), areal i sjø (9.8) og marinbasert næring (9.2). I tillegg kommer økt behov for overnattingssteder. Det foreligger reguleringsplan for hotell på Holmen. Areal til øvrig utvidelse av overnattingskapasiteten i kommunen må sees nærmere på ved behov.

Ny fritidsbebyggelse skal kun utvikles i områder hvor det lages detaljplan. Etablering av nye hytter skal fortrinnsvis skje gjennom fortetting og utvidelser av eksisterende hytteområder. Det skal ikke tillates nye hytter i 100-metersbeltet til sjø.

9.7 AREAL TIL LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSFORMÅL

Sikring av matjord er viktig for jordbruksnæringen og med tanke på matvaresikkerhet. I tillegg er det ønskelig for å bevare kulturlandskapet. I kommuneplanen sikres større landbruksområder ved å benytte hensynssoner.

Spredt boligbygging skal knyttes til eksisterende beboelse og uten at det går på bekostning av natur-, kultur-, friluftsmål. I noen tilfeller kan det også være mulig for spredt fritidsbebyggelse og spredt næringsbebyggelse. Denne typen tiltak krever ikke detaljplan, men i bestemmelsene til kommuneplanens arealdel er det stilt vilkår for utbyggingen.

9.8 AREAL I SJØ

Båtplasser er etterspurt av både fastboende og fra gjester. Det skal planlegges flere båthavner i tilknytning til tettsteder og hytteområder. I Risør havn skal hensyn til gjestetrafikk sikres, herunder skal det vurderes mulighet for anløp av cruisebåter. Friluftsliv i sjø skal ivaretas gjennom areal til bl.a. bading og sjønære friområder. Næring i sjø skal ivaretas gjennom areal til bl.a. fiske og akvakultur.

9.9 AREAL TIL OMRÅDER UTSATT FOR RISIKO OG SÅRBARHET

Viktige hensynssoner som ivaretar ulike risikoelementer skal vises i planen, bl.a. traseer for høyspentledninger, skred- og rasområder, infrastruktur m.m.

9.10 AREALER SIKRET MOT UTBYGGING

Noen områder er lovbestemt eller ønskelig at skal holdes fri for utbygging. Dette gjelder spesielt skjærgården med 100-metersbeltet, områder langs innlandsvann, og områder som Urheia og Randvikhalvøya (vernet etter naturmangfoldloven).

10. Planbeskrivelse

Planbeskrivelsen tar for seg overordnede rammer for kommuneplanarbeidet. Den gir en beskrivelse av hovedtemaene i kommuneplanens arealdel sortert etter planens ulike formål. Her beskrives nye tiltak og endringer av gjeldende plan. Det foretas en kort forklaring av konsekvensutredningene av arealinnspillene (KU) og det gis et sammendrag av risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS). I tillegg foretas en samlet konsekvensutredning for virkninger av kommuneplanen som helhet og av arealstrategiene.

10.1 OVERORDNEDE RAMMER – NASJONALE FORVENTNINGER

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging har noen punkter som er spesielt viktige med tanke på kommuneplanens arealdel:

Hovedtema	Underpunkter
Klima og energi	<ul style="list-style-type: none"> • statlige planretningslinjer legges til grunn • miljøvennlig energiproduksjon og –forsyning • kartlegging av områder som er sårbare for klimaendringer/ROS-analyse
By- og tettstedsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> • areal- og transportutvikling • unngå nedbygging av viktige landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF) • fortetting i sentra og bygging langs kollektivakser • ta hensyn til estetikk, byggeskikk og universell utforming • grøntstrukturer og vannmiljø • tilpasning til kommende klimaendringer
Samferdsel og infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • unngå nedbygging av viktige naturtyper, kulturlandskap og dyrka mark • vurdere sammenheng mellom utbygging, infrastruktur og tilgjengelighet/universell utforming • trygt drikkevann • elektronisk kommunikasjon
Verdiskaping og næringsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> • beliggenhet og egnethet for næringsarealer • unngå konflikt med andre viktige hensyn • opprettholde et aktivt landbruk • opprettholde en aktiv fiskeri- og havbruksnæring
Natur, kulturmiljø og landskap	<ul style="list-style-type: none"> • bygge på oppdatert og tilgjengelig kunnskap • legge naturmangfoldloven til grunn • ivareta kulturlandskap, kulturmiljøer og -minner • jordvern • ivareta strandsonen i et langsiktig perspektiv • ivareta vernede vassdrag • ivareta mulighet for aktivt friluftsliv • ivareta inngrepsfrie områder • miljøbasert utbygging av fritidshus
Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø	<ul style="list-style-type: none"> • styrke faktorer som er viktig for folkehelse • universell utforming av omgivelser og bygninger • forebygge nye miljø- og helseulemper

Statlige planretningslinjer for strandsonen trådte i kraft 25.03.11. Risør kommune ligger i sone 2 (middels strengt). Retningslinjene skal legges til grunn ved kommunal planlegging. Hovedbudskapet er at forhold som berører strandsonen skal avgjøres i plan og ikke ved dispensasjon. Lokale forskjeller må tas hensyn til gjennom lokal planlegging. Allmenne interesser som natur- og kulturmiljø, friluftsliv og landskap skal vurderes. Utvidelser bør skje bort fra sjøen. Eldre planer som er i strid med retningslinjene skal revideres og evt. oppheves ved ny planlegging.

I tillegg foreligger det Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging og Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen.

For regionalt nivå vises det til fylkesplan for Aust-Agder i kap. 5.2 i kommuneplanens samfunnsdel.

I formålsparagrafen til plan- og bygningsloven er det gitt noen temaer som skal omhandles spesielt i plansammenheng; barn og unge, universell utforming og bærekraftig utvikling. Bærekraftig utvikling faller hovedsakelig inn under temaene klima og miljø og er kommentert i kap. 10.5 og 10.6.

10.2 0-ALTERNATIVET

0-alternativet i denne sammenhengen vil være ikke å endre kommuneplanen. Dette anser vi som negativt fordi arealbruken vil være for lite detaljert og avklart for kommunens behov. Å ikke endre planen vil medføre svært mange dispensasjonssaker, en situasjon kommunen har vært i de siste årene fordi planen ikke har vært rullert siden 2006. Mange dispensasjoner over tid anses som uheldig fordi ikke alle sider av en sak blir klargjort i like stor grad som i en planprosess. Graden av medvirkning vil også bli dårligere. Dersom kommuneplanen ikke endres, vil man fremdeles få søknader om utbygging i alle kategorier og disse vil ved 0-alternativet ikke få en like god utredning som en ny kommuneplan gir. Vi anser 0-alternativet som svært lite realistisk. Kommunen har et stort behov for en oppdatert kommuneplan.

10.3 PLANENS FORMÅL – VIRKNINGER FOR AREALDELEN

Hovedmålet *Vi skal vokse* legger sterke føringer for at det skal reguleres til flere utbyggingsformål, særlig for bolig og næring. I planperioden legges det opp til et økt behov for boenheter på tilsammen 800 basert på Statistisk Sentralbyrås (SSB) HHMH-alternativ. Som en konsekvens av dette planlegges det flere nye boligområder av variert omfang og type.

Av de tre satsningsområdene *kunnskap*, *regional utvikling* og *attraktivitet* er det først og fremst *attraktivitet* som gir konkrete føringer for arealbruk, men i noen grad også *regional utvikling*. I konsekvensutredningene for arealinnspillene er det vurdert om innspillene svarer på kommunens hovedmål og satsningsområder.

Klima og miljø er vurdert for hvert innspill. Siden det i hovedsak er snakk om konkrete innspill om utbygging er det så å si ingen innspill som kan sies å være klimanøytrale. En utbygging vil naturlig nok utgjøre en klimabelastning selv om man bygger såkalt *miljøvennlig*. I forhold til miljø er det i tillegg foretatt vurderinger av naturmangfold og forurensning.

Folkehelse er vurdert for hvert innspill, men da i sammenheng med friluftsliv, infrastruktur og egnethet. I tillegg er folkehelse et viktig punkt i arealstrategiene.

Levekår er ikke belyst separat ved konsekvensutredning av arealinnspillene, selv om det kan sies å være en del av temaet *egnethet* som bl.a. vurderer bokvalitet.

Nærhet til servicefunksjoner, skole, barnehage, nærfriluftsområder o.l. vil kunne være positivt for gode levekår.

10.4 PLANENS HOVEDINNHOOLD

Arealdelen av kommuneplanen har et innhold som følger av krav og muligheter i plan- og bygningsloven. Nedenfor gis en redegjørelse for hovedinnholdet under hvert arealformål. Der det har vært naturlig å angi antall, er dette gjort. De største endringene i forhold til kommuneplan 2006-2018 beskrives. Oversikten er gitt samme inndeling som i plan- og bygningslovens § 11-7 for at det skal være enkelt å sammenholde informasjonen med plankartet.

10.4.1 Bebyggelse og anlegg (pbl § 11-7 nr. 1)

Boligområder

Det er vurdert innspill for til sammen 25 nye boligfelt, 24 boliger med formål LNF-spredd bolig og 3 nye leilighetsbygg. I tillegg er det vurdert innspill om 3 boliger på Sandnes, 2 boliger på Øysang, 1 kårbolig ved Dørsdal og ett våningshus på Skuggemyr. Tabellen viser hvilke eiendommer dette gjelder og hvilke innspill som anbefales tatt med. For boliger anbefales det at det alle meste tas med for å kunne møte utfordringen med økt innbyggertall i løpet av planperioden. Det åpnes for at noen boliger kan bygges innenfor 100-metersbeltet til sjø.

Nr.	Boliger		
	Stedsnavn gnr/bnr	Omsøkt	Anbefalt tatt inn i planen
B1	Fie 4/3	Mindre boligfelt, ca. 10	Mindre boligfelt, ca. 10
B2	Dolva, 4/5	Mindre boligfelt, antall ikke oppgitt	Mindre boligfelt, ca. 5 boliger
B3	Laukvik 4/21 og 22	Nytt boligfelt/utvidelse, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt/utvidelse, ca. 10 boliger, delvis i 100-metersbeltet
B4	Sandnes 5/5	Boliger, antall ikke oppgitt	Boliger, antall ikke oppgitt
B5	Hope 6/18	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 10 boliger.
B5	Hope 5/13	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 15 boliger
B6	Utkikken-Leideren	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt
B7	Utkikken-Leideren	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt
B8	Randvik 15/32	Planendring til utvidelse av boligfelt, antall ikke oppgitt	Planendring til utvidelse av boligfelt, ca. 20 boliger
B9 og 10	Hellerskilen 14/27	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 20 boliger
B11	EB-bygget 14/349	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 32 boliger
B12	Frivoll	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 10 boliger
B13 og 14	Østebøområdet	Pågående reguleringsarbeid	Ikke angitt antall boliger
B15	Lindstølhøyda	Pågående reguleringsarbeid	Ikke angitt antall boliger
B16	Lindstøl 11/54	4-6	4-6 boliger
B17	Nautnes 40/3	Nytt boligområde, antall	Nytt boligområde, ca. 5 boliger.
B18	Hjembu 40/1	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 7 boliger.
B19	Moen 38/9	Videreføring fra forrige kommuneplan	Utvidelse av boligområde, ca. 10 boliger

B20	Moen 38/1	Videreføring fra forrige kommuneplan	Utvidelse av boligtomt
B21	Røedsåsen 54/1	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 10 boliger.
B22	Akland, Kviåsen 54/1, 57/1, 56/11	Videreføring fra forrige kommuneplan	Utvidelse av boligfelt, antall ikke oppgitt
B23	Vormlitjenn 53/5	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 10 boliger.
B24	Vormlitjenn 53/46 og 64	3	3 boliger
B25	Vormlitjenn 53/15	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 10 boliger.
B26	Rundsag 45/11	6	6 boliger
B27	Vasstømyra 51/3	Nytt boligfelt, antall ikke oppgitt	Nytt boligfelt, ca. 20 boliger
B28	Øysang 25/55	Nytt boligområde, 5	Nytt boligområde, 5 boliger
B29	Hødnebø 24/7	5	5 boliger
B30	Limkjær 26/2	5	5 boliger
	Fie gnr. 3 bnr. 4	Nytt felt for bolig og fritid, 30 (15 av hver)	0
<i>Spredt boligbygging:</i>			
SB1	Robersvik 26/6	2-4	LNF spredt, 1-2 boliger
SB2	Dalen 39/4	1-2	LNF spredt, 1-2 boliger
SB3	Fie 4/28	LNF spredt, antall ikke oppgitt	LNF spredt, 1-2 boliger
SB4	Fie 4/29	LNF spredt, antall ikke oppgitt	LNF spredt, inntil 5 boliger
SB5	Fie 4/45	1	LNF spredt, 1 bolig
SB6	Åsvika 13/4	2	2 boliger
SB7 og 8	Trollbergvik 4/15	To nye boliger, spredt LNF	To nye boliger, spredt LNF
SB9	Røed 54/1	1	1
SB10	Lindstøl 11/35	1	1
SB11 og 12	Fie 4/25	4	4 (to områder), spredt LNF
LNF	Dørsdal 37/2	1 kårbolig	1
<i>Sentrum Søndeled</i>	Søndeled 51/16	Bolig/fritid i leilighetsbygg, antall ikke oppgitt	Bolig/fritid i leilighetsbygg, ca. 10 enheter (5 boliger, 5 fritid)
<i>Sentrum Risør</i>	Livbeltefabrikken 16/362	Nytt leilighetsbygg, antall ikke oppgitt	Nytt leilighetsbygg, ca. 20 boliger.
<i>Lokalsenter Hope</i>	Hope 5/62	3	2 boliger
KF5	Øysang 25/8	2	1 bolig
KF6	Søndeled 52/21	Bolig/fritid i leilighetsbygg, antall ikke oppgitt	Bolig/fritid i leilighetsbygg, ca. 30 enheter (15 boliger, 15 fritid)
KF7	Skuggemyr 23/1	Nytt våningshus (kombinert med hytter og brygge)	Tatt ut etter innsigelse fra Fylkesmannen
	SUM	7 enkelthus 25 nye boligfelt 3 nye leilighetsbygg 24 boliger som LNF spredt	4 enkelthus 24 nye boligfelt 3 nye leilighetsbygg 22 boliger som LNF spredt

Fritidsboliger

Det er vurdert innspill om 467 hytter og 9 nye hyttefelt hvor antall hytter ikke er konkretisert. Det anbefales tatt inn områder for 312 hytter og 3 nye hyttefelt hvor antall hytter ikke er konkretisert.

Nr.	Hytter		
	Stedsnavn gårdsnummer/bruksnummer	Omsøkt	Anbefalt tatt inn i planen
F1	Gloppe 1/9	17	10
F2-5	Gloppe 1/1	11	6
F6 og 7	Åkvåg 3/3	19	19
F8	Dolva 4/5	To områder (ett felt), antall ikke oppgitt	To områder (ett felt), ca. 5
F9	Sandnes 5/5 Lørdagsheia	5-6	5-6
F10-15	Kallarberget 13/4 (ferdig regulert)		
F16	Nautnes 40/3	Nytt hyttefelt, antall ikke oppgitt	Nytt hyttefelt, ca. 10
F17,18,20	Sandvikbukta (ferdig regulert)		
F21	Sevik 46/29	5-8	3-4
F22	Nygårdstjern 46/28	Utvidelse av hyttefelt, 32	Utvidelse av hyttefelt, 32
F23	Røysland 23/2	Nytt/utvidelse av hyttefelt, 110	Nytt felt, 50
F24	Hødnebo 24/7	Nytt hyttefelt, 30	Nytt hyttefelt, antall mindre enn 30
F25	Øysang 25/45	5	5
F26, 28 og 29	Vindvik/Limkjær (ferdig regulert)		
F27	Limkjær 26/2	3	3
F30	Limkjær 26/14 (ferdig regulert)		
F31	Gjernes 27/1	3	3
F32	Bommyr 27/16	Utvidelse av hyttefelt, 105	Utvidelse av hyttefelt, 105
F33 og 34	Gjernes Nordre 29/2	Utvidelse av hyttefelt, antall ikke oppgitt	Utvidelse av hyttefelt, ca. 25
F35	Lunheim 29/11	4	4
	Fie gnr. 3 bnr. 4	Nytt felt for bolig og fritid, 30 (15 av hver)	0
Spredt fritidsbebyggelse:			
SF1	Robersvik	1	1
SF2	Åmdal 27/6	5	5
SF3	Robersvik	10-17	5
SF4	Sevik 46/46	1	1
SF5	Lindbekk 46/32	3-4	3
SF6	Hannøya 20/1 og 4	1	1

SF7	Åsmundhavn - ubebygd fra forrige rullering av plan		
SF8	Hødnebø 24/14	Delingssak for eks. hytte	0 (ikke nytt, kun tomt)
SF9	Fie 4/23	1	1
SF10	Trollbergvik 4/17,19	5-6	3
SF11	Fie 4/81	2	2
SF12	Gjernesstranda 29/21	1	1
	Fie 3/16	2	0
Fortetting i plan	Husaas 22/1-4	2	2
KF5	Øysangtjenn 25/8	4-5	3
Byggeområ de bolig	Nipe 2/100-102 – endring fra boliger til hytter	2	2
FT1	Røysland 23/2	7 utleiehytter	7 utleiehytter
KF7	Skuggemyr 23/6	Mindre hyttefelt, antall ikke oppgitt	Tatt ut etter innsigelse fra Fylkesmannen
	Sandnes 5/5	5-6	0
	Lindstøl 11/35	3	0
	Korshavn 18/11	1	0
	Barmen 42/3	21	0
	Barmen 44/1	3	0
	Vormli 53/4	3	0
	Sevik 46/23 og 93	1	0
	Trulsvik 21/3	1	1
	Skaatet 27/7	Nytt hyttefelt, antall ikke oppgitt	0
	Ormdalen 27/9	Nytt hyttefelt, antall ikke oppgitt	0
	Vollen 27/42	1	0
	Grønholmen 30/1	1	0
	Gjernes Nordre 29/7	Nytt hyttefelt, antall ikke oppgitt	0
	Torskeberg 8/58	1	0
	SUM	467 hytter 9 nye hyttefelt, ikke oppgitt antall hytter	312 hytter 3 nye hyttefelt, ikke oppgitt antall hytter

Sentrumsformål

Området for Risør sentrum videreføres som i dag, men med *sentrumsformål* i samsvar med ny lov. Formålet dekker også underliggende formål som veier, boliger, næring og grøntareal. Sentrumsformål er og benyttet på Søndeled.

Tjenesteyting

I kommuneplan 2006-2018 er disse områdene vist som offentlige arealer. Formålet tjenesteyting dekker både privat og offentlig tjenesteyting. Formål fra gjeldende plan videreføres i ny plan.

Råstoff

Ravneberget pukkverk (R1) videreføres og utvides, men under forutsetning av at viktige naturbiotoper i området kan ivaretas. I tillegg er bestående sandtak på Røedsåsen lagt inn med tilsvarende formål.

Næring/Kombinert formål

Kommunen har nye næringsformål under regulering på Østebø og Hestemyr. Disse tas inn som nye byggeområder i kommuneplanen. Bestående arealer på Moland videreføres. Mindre næringsområder på bl.a. Moen, Krana og Buvika videreføres. I Apalvika foreslås næringsformålet endret til kombinert bolig/fritid.

Det er søkt om to næringsområder, ett på Røysland (I1) som skal omfatte ridehall og stall/klubbhus og ett i Robersvik (SN1) som er en gjenoppbygging av et lagerbygg.

Grav/urne

Videreføring av bestående områder.

Idrett

Idrettsbaner er lagt inn med formål på Vormli. Området på Kjempesteinsmyra ligger innenfor formål for tjenesteyting (skolen).

Forretning/Kombinert formål

Videreføring av bestående områder samt nye områder på Østebø.

Andre byggeområder

Ingen nye områder.

10.4.2 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (pbl § 11-7 nr. 2)

Det legges ikke opp til større endringer i dagens infrastruktur i arealdelen, men det arbeides for å få etablert gang- og sykkelvei helt fra Risør sentrum til E18. Det pågår arbeid med tre detaljreguleringsplaner for dette; gang- og sykkelvei fra Frydendal til Østebø, gang- og sykkelvei fra Østebø til Lindstølhøyda og nytt Vinterkjærkryss og midtdeler fra Akland til Songe (Tvedestrand). Deler av dette vises i plankartet som byggeområder.

10.4.3 Grøntstruktur (pbl § 11-7 nr. 3)

Formålet «grøntstruktur» benyttes først og fremst nær sentrumsområder og i Risør sentrum er det bl.a. benyttet for Urheia, men også for andre nærfriluftsområder som er viktige å bevare. Hovedendringen i forhold til kommuneplan 2006-2018, er at denne typen arealer nå sikres gjennom kommuneplanen.

10.4.4 Forsvaret (pbl § 11-7 nr. 4)

Ikke benyttet formål.

10.4.5 Landbruks-, natur- og friluftsmål (pbl § 11-7 nr. 5)

I kommuneplan 2006-2018 er den største delen av kommunen gitt formålet LNF. I planen for 2014-2025 legges det opp til en større detaljering av arealene og flere byggeområder. I tillegg settes det av noen områder til spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse. Disse er vist på kartet som henholdsvis SB1-12, SF1-12 og SN1-2. For boligenes del vil samtlige ligge innenfor 100-metersbeltet til sjø eller rett bak, og utgjør totalt 22 boliger. For hyttenes del vil alle, unntatt én hytte som erstatter et eldre bygg, ligge utenfor 100-metersbeltet. Tilsammen er det vist 27 hytter. For næring er det snakk om gjenoppføring av et næringsbygg på et småbruk og videreutvikling av Hest i Villmark.

At kommunen er positiv til noe spredt utbygging henger sammen med hovedmålet *Vi skal vokse*, satsningsområdet *attraktivitet* og de vedtatte arealstrategiene. Det er viktig at det kan tilbys en variasjon av type boliger. Det er også ønskelig å kunne tillate utbygging av et lite antall hus eller hytter uten at eier må lage detaljreguleringsplan. Bygg i denne typen områder må imidlertid ta spesielt hensyn til landskap, naturvern, kulturvern og friluftssinteresser i tillegg til at det stilles materielle krav om bl.a. høyder, infrastruktur, estetikk, byggegrenser m.m.

10.4.6 Bruk og vern av sjø og vassdrag (pbl § 11-7 nr. 6)

I hovedsak er formålene i kommuneplan 2006-2018 videreført i ny plan. Hovedformålet betegnes «bruk og vern av sjø og vassdrag» og tilsvarer i noen grad LNF på land. Dette formålet deles igjen i underformål. Formålet «akvakultur» videreføres. Farleder i form av hoved- og biled, videreføres som linjer i Havforskningsinstituttets strandnotplasser er lagt inn som viktige fiskeområder. Det er ikke lagt inn viktige naturtyper i sjø. Nåværende kartlegging bør oppdateres før disse eventuelt legges inn ved neste rullering av kommuneplanen.

Formålet «småbåthavn» er vist både for nåværende og framtidige båthavner. Det er vurdert innspill om 849 nye båtplasser og 9 nye båthavner med ikke oppgitt antall plasser. Det anbefales tatt inn områder for 542 båtplasser og 10 nye områder for båthavner.

Båtplasser			
Nr.	Stedsnavn gnr/bnr	Omsøkt	Anbefalt tatt inn i planen
SH1	Karolina 5/167	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt
SH2	Løsvika 4/25	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt
SH3	Skarvann 23/2	Ny småbåthavn, 120 plasser	Ny småbåthavn, lavere antall, avhengig av antall hytter
SH4	Skarvann 23/2	Ny småbåthavn, 30 plasser	Ny småbåthavn, lavere antall, avhengig av antall hytter
SH5	Hope 6/18	Ny småbåthavn, ikke antall oppgitt	Ny småbåthavn, ikke antall oppgitt
SH6	Nautnes 40/3	Ny småbåthavn, 90	Ny småbåthavn, antall avhengig av godkjent antall bolig/fritid. Maksimum 50 plasser
SH7	Sundet 14/14	Ny småbåthavn, 125	Ny småbåthavn, 125
SH8	Vollkilen 27/18	Fortetting av småbåthavn, 32	Fortetting av småbåthavn, 32
SH9	Lundheim 29711	Båtplasser til 4 hytter	Båtplasser til 4 hytter

SH10	Rundsag 45/11	Ny småbåthavn, 6	Ny småbåthavn, 6
SH11	Røysland 23/2	Ny småbåthavn, 10	Ny småbåthavn, 10
SH12	Bommyr 27/16	Ny småbåthavn, 110	Ny småbåthavn, 110
SH13	Krana 16/1295	Ny småbåthavn, 200	Ny småbåthavn, 200
SH14	Gjernes Nordre 29/2	Utvidelse av småbåthavn, antall ikke oppgitt	Utvidelse av småbåthavn, antall ikke oppgitt
SH15	Skuggemyr 23/6	Ny småbåthavn, ikke antall oppgitt	Innspillet er tatt ut som følge av innsigelse fra Fylkesmannen
SH16	Hjembu 40/8	Ferdig regulert	
SH17	Lindbekk	Brygge, 5	Brygge, 5
SH18	Nyhavn 26/43	Ny småbåthavn, 50	Ny småbåthavn, 50
SH19	Robersvik 26/6	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt
SH20	Hødnebøkilen 25/1	Ny småbåthavn, 40	Ny småbåthavn, 40
SH21	Lindstøl 11/53	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt
SH22	Risør sentrum	Ny molo, antall ikke oppgitt	Ny molo, antall ikke oppgitt
	Åkvåg 3/16	Ny småbåthavn, antall ikke oppgitt	0
	Nipekilen 2/15	15	0
	Gjernes 29/2	Ny småbåthavn, 10-12	0
	SUM	849 båtplasser 9 båthavner med ukjent antall plasser	542 båtplasser 10 båthavner med ukjent antall plasser

10.4.7 Hensynssoner (pbl § 11-8)

Ny plan- og bygningslov åpner for å angi såkalte hensynssoner. Disse er i to kategorier; soner med juridisk bindende bestemmelser og soner med retningslinjer. For sikrings-, støy- og faresoner kan det gis bestemmelser. For soner hvor områder er båndlagt skal det henvises til hjemmel i annet lovverk. For de øvrige sonene, bl.a. landbruk, friluftsliv, naturmiljø og kulturmiljø, kan det kun gis retningslinjer. I tillegg er det mulighet for å ha sone med krav om felles planlegging og soner som viser at eldre reguleringsplaner skal gjelde foran ny kommuneplan.

Det er ikke vist soner for bestående hytteområder med krav til felles vann- og avløpsløsninger. I stedet er det tatt inn en bestemmelse vedrørende infrastruktur i hytteområder, jmf. § 2-3 i planbestemmelsene.

I plankartet vises det sikringssoner for ras og skred, sone H310. Til sonen er det knyttet en bestemmelse om at områdene ikke kan bebygges før faren er kartlagt og evt. avbøtende tiltak er iverksatt. I hovedsak er dette ikke et problem, men i noen tilfeller må ulike forhold undersøkes nærmere.

Ved Vormlitjenn ligger det i dag en skytebane. I dette området har kommunen mottatt tre ulike innspill om nye boliger. Vi anser disse innspillene som svært positive for å oppnå flere boenheter på sikt, et variert boligtilbud, boliger som ligger nær E18 og Sønedeled samt boliger som ligger nær både fersk- og saltvann og store friluftarealer. Faresone H210 og H220 viser gul og rød sone for støy i disse områdene. Det er derfor stilt et rekkefølgekrav i bestemmelsene om at nye

byggeområder som berøres av sonene ikke kan bebygges før skytebanen flyttes eller det blir iverksatt tiltak som gjør at støyyverdiene tilfredsstiller nasjonale krav i Miljøverndepartementets veileder T-1442/2012.

Av andre faresoner videreføres sone for høyspent og det er vist sone for drikkevannet.

De ulike sonene for landbruk, friluftsliv, naturmiljø og kulturmiljø har til felles at de anbefaler en nærmere kartlegging og evt. en detaljreguleringsplan før tiltak iverksettes. Det er kun de viktigste områdene som har fått soner.

Risør kirke og Sønedeled kirke er gitt hensynssone H730 og er båndlagt etter kulturminneloven.

Det gis i plan- og bygningsloven anledning til å lage soner for områder som er båndlagt med hjemmel i annen lovgivning. Områdene er videreført fra forrige plan og er hjemlet i egne forskrifter til den daværende naturvernloven, nå naturmangfoldloven. Området for hummerreservatet utenfor Risør sentrum er hjemlet i forskrift til lov om saltvannsfiske. I tillegg er det vist soner for områder som er båndlagt med hjemmel i kulturminneloven, sone H730.

På Hope/Sandnes er det lagt inn to nye byggeområder bak Hope skole. Disse henger sammen og det vil være nødvendig med felles planlegging med tanke på infrastruktur. Området er derfor gitt en hensynssone H810 med krav om felles planlegging.

Kommunen har mange reguleringsplaner av ulik årgang. Det er foretatt en gjennomgang av disse for å vurdere hvilke planer som skal gjelde foran ny kommuneplan. Alle planer som er vedtatt i 2000 eller senere går automatisk foran kommuneplanen, men også noen spesifiserte, eldre planer. De planene som skal gjelde foran kommuneplanen er vist med hensynssone H910.

10.5 PLANENS SAMLEDE KONSEKVENSER (VIRKNING)

For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger for miljø og samfunn. Pbl § 4-2

Forskrift for konsekvensutredninger krever i tillegg at planens samlede virkning skal utredes i forhold til konsekvenser til miljø og samfunn.

Det kom inn tilsammen 82 innspill til kommuneplanen etter melding om oppstart av planarbeidet. Det er foretatt en konsekvensutredning av de innspillene som har en direkte arealkonsekvens, se vedlegg 2. Vi viser også til vedlegget for redegjørelse av metodikken som er benyttet.

Ved offentlig ettersyn av planen kom det inn 73 innspill. Av disse var 20 helt nye og 19 måtte konsekvensutredes. Ved andre gangs ettersyn kom det inn 15 innspill og en innsigelse. Etter dialogmøte med Fylkesmannen ble det foretatt en konsekvensutredning.

Det er ikke funnet hensiktsmessig å ta deler av konsekvensutredningen inn i planbeskrivelsen, men det skal kort nevnes at innspillene har fått karakter 1-6 for hvert av temaene de har blitt vurdert opp mot. Tallet 3 er nøytralt, tallet 1 tilsier at ny arealbruk beriker hensynet og tallet 6 tilsier at ny arealbruk vil være til så store skade for det aktuelle hensynet at det ikke kan anbefales.

De ulike innspillene har fått en gjennomsnittsverdi. Der denne er under 3,0 er innspillet tatt inn i kommuneplanen. Der gjennomsnittsverdien er mellom 3,0 og

4,0 er det foretatt en konkret vurdering av om innspillet anbefales tatt inn i planen eller ikke. Se begrunnelse for hvert av arealinnspillene.

Det anbefales å ta inn de fleste av innspillene om boliger for å imøtekomme antatt befolkningsvekst. Det anbefales også å ta inn de fleste av innspillene om småbåthavner da det i dag er for få plasser tilgjengelig og fordi det er sterkt ønskelig å kunne tilby båtplass til framtidige fastboende og hyttegjester. For fritidsboliger har det kommet inn svært mange innspill og i tråd med bl.a. kommunens arealstrategier og nasjonale forventninger, anbefales det ikke å ta med alle, men kun å imøtekomme innspill om fortetting og utvidelse av eksisterende hytteområder.

Den samlede konsekvensutredningen omfatter kun nye områder som er foreslått tatt inn i planen. Den omfatter ikke allerede godkjente utbyggingsområder eller områder som er under planlegging. Temaene for utredningen er hentet fra «Forskrift om konsekvensutredninger» og fra kommunens arealstrategier (kap. 10.6).

10.5.1 Forurensning

Herunder forstås bl.a. klimagassutslipp, utslipp til luft, forurensning av grunn og vann.

De enkelte innspillene til kommuneplanen har blitt vurdert opp i mot klima og forurensning. Svært få av tiltakene har store negative konsekvenser, men generelt for utbygging av både boliger og hytter, vil være at det ikke dreier seg om klimanøytrale tiltak. De aller fleste innspillene om utbygging får dermed en vekting på 4 fordi de ikke er nøytrale.

Det samme vil gjelde for nye småbåthavner. For sistnevnte er også forurensning av vann og sjøbunn et tema og heller ikke disse har fått en nøytral vekting.

Av andre forureningskilder kan nevnes støy i forbindelse med skytebanen på Vormli og forurensning i sjø ved Krana og på Søndeled samt på land ved Bossvika. De sistnevnte anses ikke å få noen negativ virkning på tiltakene eller miljø og samfunn såfremt det stilles krav ved utbygging. Det er derfor først og fremst støy som er problematisk sett opp i mot at det anbefales lagt inn nye boligområder nær skytebanen. I kommuneplanens bestemmelser tas det imidlertid inn et rekkefølgekrav (§ 2-4) om at banen enten må flyttes eller at det må foretas avbøtende tiltak som sikrer at støynivåene tilfredsstiller nasjonale retningslinjer før områdene kan bebygges.

Ravneberget pukkverk kan gi forurensning til nærområdet i form av utslipp og støy, men er underlagt konsesjon. En utvidelse av dette området vil videreføre driften i flere tiår framover. Forurensning må håndteres gjennom videre konsesjon som gis av Fylkesmannen, og gjennom krav til støy i reguleringsplan.

Av klimapositive tiltak er det kommet et innspill om to vindmøller. Det anbefales allikevel å ikke imøtekomme innspillet da de vil ligge helt nede ved sjøen i områder som er attraktive friluftsområder og vil bli sterkt eksponert mot sjøen og leia. I tillegg vil de kunne medføre en del støy for nærliggende hytteområde.

10.5.2 Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger

I kommunens arealstrategier legges det opp til at man i hovedsak skal fortette i bestående lokalsentra og langs kollektivaksene. Det vil si Risør sentrum, Moen/Akland, Søndeled og Hope/Sandnes. Denne strategien er i hovedsak fulgt opp selv om det i tillegg legges opp til varierte boligtilbud i form av ulike områder i kommunen samt noe spredt bebyggelse. De fleste boliger og hytter i Risør kommune vil uansett få relative store reiseavstander til mange steder. Dette p.g.a.

kommunens utforming og beliggenhet. Det er ca. 5 mil fra Risør sentrum til Arendal og Kragerø. Det er ca. 11 mil til Kristiansand og ca. 8-9 mil til Porsgrunn/Skien. Det er 25 mil til Oslo. Til nærmeste togstasjon er det ca. 3,4 mil og til flyplassene på Kjevik og Torp er det henholdsvis 11 og 13 mil. Det aller meste av nye utbyggingsområder vil derfor være bilbasert i stor grad da kollektivdekningen ikke er av de beste. Nye utbyggingsområder vil derfor ikke være mer belastende i forhold til transport enn utbygging i andre distriktskommuner.

Planen legger ingen bestemte føringer for energiforbruk og –løsninger eller regulerer arealer for energiproduksjon.

10.5.3 Kulturminner og kulturmiljø

I ny kommuneplan gjøres det ganske store endringer i forhold til kommuneplan 2006-2018 når det gjelder bevaring av kulturminner og kulturmiljø. For det første foreslås det mange hensynssoner i plankartet og for det andre foreslås det juridisk bindende planbestemmelser i § 2-9 bokstav c). Dette gjøres fordi kommunen ønsker å ha hjemmel til å bevare viktige kulturminner også utenfor Risør sentrum, som er vernet gjennom reguleringsplan. Endringene vil kunne gi en positiv virkning for økt bevaring av kulturminner.

Av viktige, gamle veifar videreføres Gamle Risørvei, Vestlandske hovedvei og Postveien med hensynssoner.

I noen områder hvor kommunen har mottatt innspill har befarer vist at det kan være potensial for funn av arkeologiske kulturminner. Disse innspillene er enten tatt ut eller vi har funnet at tiltaket ikke vil være til skade, eventuelt må forholdet vurderes nærmere gjennom detaljregulering.

10.5.4 Naturmangfold (dyre- og planteliv)

Kommunen skal ved utøvelse av offentlig myndighet se til at prinsippene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven ivaretas. Det vil si at beslutninger skal bygge på vitenskapelig kunnskap, det skal tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet gjennom føre-var-prinsippet, tiltak skal vurderes opp i mot en samlet belastning på økosystemet, kostnader skal bæres av tiltakshaver og det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Alle arealinnspillene er sjekket opp i mot kjent kunnskap om naturmangfold, både på land og i sjø. I noen tilfeller er det funnet arter og biotoper i områdene der det er søkt om tiltak eller i nærheten. I de enkelte konsekvensutredningene det foretatt en konkret vurdering av disse funnene og det er enten stilt krav til tiltaket for å skjerme forekomsten eller stilt krav til en videre utredning av forholdet i framtidig detaljreguleringsplan.

Områder avsatt til hensynssoner for naturmiljø er en videreføring fra kommuneplan 2006-2018. Det er også de båndlagte områdene med egen forskrift, f.eks. for Randvikhalvøya. Nytt er at hummerreservatet utenfor Risør sentrum tas inn i kommuneplanen med hensynssone.

10.5.5 Landskap

Risør kommune har en lang strandlinje med bebyggelse som eksponerer seg på ulik måte mot sjøen. I noen områder er det enkelt å tilpasse bebyggelsen til landskapet, mens andre områder kan by på større utfordringer. For mange av arealinnspillene viser det seg at tilpasning til landskapet vil være svært viktig. Ved å tillate utbygging til f.eks. nytt hyttefelt, legger man et stort ansvar på den som detaljregulerer feltet i etterkant. En utbygging kan gjøres på gode og dårlige måter.

Viktige prinsipper er at bebyggelsen tilpasses landskapet, ikke motsatt og at bebyggelsen holdes relativt lav og ikke virker ruvende. Det er også et viktig prinsipp å unngå bygging på bart fjell i åpent landskap. Større, urørte områder og landskapsrom bør fortsatt holdes uberørt.

Noen arealinnspill er redusert eller tatt ut som følge av blant annet for stor eksponering i landskapet eller at det krever for store inngrep. For andre innspill er det stilt krav til detaljplan i utredningen.

10.5.6 Strandsonen

Nye tiltak i strandsonen er som hovedregel unngått. Det anbefales ikke at det bygges nye hytter i strandsonen i det hele tatt med ett unntak for et erstatningsbygg. Men det åpnes for fortetting av boliger i strandsonen, til sammen 6 områder med formål LNF spredt bolig og for en utvidelse av et eksisterende boligfelt i Trollbergvika. Felles for alle tiltakene i LNF-områdene er at det ligger annen bebyggelse nærmere sjøen enn de nye boligtomtene. Kommunens arealstrategier legger til grunn at man ønsker å legge til rette for sjønære boliger og at de fineste tomtene skal forbeholdes boliger. Områdene er vist som LNF spredt bolig i kartet og har tilhørende bestemmelser som skal sikre bl.a. god landskapstilpasning og at allmennhetens ferdsel ikke blir skadelidende. For området ved Trollbergvika må det lages detaljreguleringsplan og landskapstilpasning vil være avgjørende for plassering av nye boliger.

10.5.7 Jordvern og landbruk

Bevaring av dyrka mark og et aktivt landbruk anses som svært viktig selv om Risør kommune ikke er en stor landbrukskommune. Både for å ha ei levende næring, en størst mulig grad av selvforsyning, av beredskapshensyn og av hensyn til fortsatt å ivareta kulturlandskapet. I tillegg er skogvern viktig, men det har ikke kommet innspill om endringer som berører skog i stort omfang. I kartet er det vis hensynssoner med retningslinjer for bevaring av dyrka mark av en viss størrelse og sammenheng. Jordvern er vurdert for flere innspill og er tatt hensyn til med noen få unntak av små områder uten høy verdi. I mange områder er det helhetlige kulturlandskapet viktig å ta vare på. Dette er også gjort gjennom hensynssoner for kulturmiljø. Aktivt landbruk kan og ha konsekvenser i form av lukt, støv og støy som gjør at det bør være en viss avstand mellom bebyggelse og landbruket. I planens bestemmelser er det foreslått en generell avstand til dyrka mark på 30 m for å forebygge potensielle ulemper. Samlet sett ivaretar planen jordvern og landbruk på en forsvarlig måte og gir et bedre vern av de viktigste områdene enn i gjeldende plan.

10.5.8 Folkehelse og friluftsliv

Folkehelse er et gjennomgående tema i kommuneplanen. For arealdelen er folkehelse vurdert i sammenheng med temaet friluftsliv, men også infrastruktur og egnethet. I tillegg er det foretatt en gjennomgang av berggrunn for temaet forurensning for å se om det er radonførende bergarter (alunskifer, uranrik granitt og i noen grad skifer og granitt) i de aktuelle utbyggingsområdene. Det er ikke gjort slike funn, men dette må i tillegg sjekkes ved detaljregulering og forebygges gjennom å følge forskriftskravene til radonsperre.

Kommunens arealstrategier om fortetting av lokalsentrene og ivaretagelse av nærfriluftsområder er viktige for en bedret folkehelse. Strategiene legger og til grunn at uteområder skal ha en universell utforming. Sammen med gode møteplasser gir dette en økt deltakelse i nærmiljøet og samfunnet og er viktig for folkehelsen.

På det overordnede plannivået kommuneplanens arealdel utgjør, vil folkehelse først og fremst ivaretas gjennom de store strukturene som sikrer gode nærfriluftsområder, gang- og sykkelveier og korte avstander til servicefunksjoner osv. Den videre detaljeringen vil skje gjennom reguleringsplan.

Det legges ikke opp til en så stor grad av utbygging eller utnyttning av noen områder at mulighet for å oppnå disse målene svekkes. I noen områder er det søkt om utbygginger som samlet sett ville ha gitt en for stor grad av utnyttning, spesielt på bekostning av friluftshensynet, se pkt. 10.6.4 Fritidsboliger. Det anbefales derfor at en slik utbygging ikke godkjennes.

De fleste innspillene som gjelder småbåthavner anbefales tatt inn. Dette fordi det i deler av kommunen er mangel på båtplasser. Tilgang til sjø og skjærgård med båt er en svært viktig del av både friluftsliv og folkehelse for befolkningen og gjester i vår kommune. Vi anser at disse tiltakene er positive for disse hensynene.

Flere av utbyggingsområdene vil måtte ivareta krav til stier og atkomst til nærfriluftsområder på en god måte. Dette fremkommer av konsekvensutredningene for enkelinnspillene.

Strandsonen er et av de viktigste rekreasjonsområdene i vår kommune. Noen boliger er foreslått i strandsonen der områdene allerede er bebygd i stor grad, se pkt. 10.5.6 Strandsonen og pkt. 10.6.2 Boliger, men får ingen negative konsekvenser for friluftshensynet.

Et viktig naturområde med stor grad av uberørthet, er Skarvann. Denne perlen for aktivt friluftsliv må sies å være en stor bidragsyter til bedret folkehelse og anbefales ivaretatt gjennom å ikke tillate mer utbygging nær vannet.

Friluftsrådet Sør har laget et forslag til kyststi i deler av kommunen. Foreløpig trasé for denne er lagt inn i plankartet som en tegnforklaring. Før kyststien kan opparbeides må det tas kontakt med grunneierne for å avklare detaljert trasé. Det må også jobbes med sikte på å få så store deler av stien som mulig med en universell utforming. Det er i tillegg lagt inn forslag til å opparbeide en universelt utformet kyststi mellom Flisvika og Randvik.

10.5.9 Tilgjengelighet og universell utforming

Plan- og bygningslovens formålsparagraf sier at prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak.

Det er først om fremst temaet fysiske forhold som vil være førende for om de ulike utbyggingsområdene vil kunne tilfredsstille krav til universell utforming i uteområder eller ikke. Kravet gjelder uteområder som er for allmennheten/publikum, for større boligområder, for områder med bygg med krav om heis og for arbeidsbygg. Det kan gjøres unntak dersom terrenget etter sin funksjon er uegnet for personer med nedsatt funksjonsevne.

I de foreslåtte, nye utbyggingsområdene, er det ingen områder som generelt vil være så bratte at man ikke vil kunne oppnå universell utforming på utearealene. Deler av områder kan imidlertid ved detaljregulering, vise seg å få f.eks. veier med en bratt stigning. Nye boligfelt er foreslått både som fortetting og som helt nye områder, både i kupert og slakere terreng. Vår vurdering er allikevel at dette hensynet er godt ivaretatt da brattere områder ofte kan bebygges med langsgående veier på plataer i terrenget. Andre områder er flatere og noen omfatter leilighetsbygg, og her vil universell utforming kunne ivaretas i svært høy grad. Når det gjelder boliger så er kravet til disse at de skal være tilgjengelige, ikke universelt utformet. Forskjellen er at en tilgjengelig bolig er tilpasset rullestolbruk, mens en universelt utformet bolig også vil måtte tilpasses blinde/svaksynte, hørselshemmede og allergikere. Dersom kommunen skulle kreve dette, ville man

måtte lage konkrete retningslinjer for å definere hva en universelt utformet bolig skal inneholde, f.eks. krav til kontrastfarger, akustikk, planløsning m.m.. Det er ikke kjent at andre kommuner har gjort dette. Det er imidlertid foreslått bestemmelser om at minimum 50 % av boenhetene i nye boligfelt skal være tilgjengelige boenheter.

Tilgjengelighet, og ikke minst universell utforming, til småbåthavner kan være en stor utfordring. En ting er atkomstveien til brygga, en annen er atkomsten ned på brygga og opp i båten. Det er sterkt ønskelig at flere småbåthavner skal få en universell utforming og gi mennesker med nedsatt funksjonsevne en større mulighet til å nyte båtlivet. Her ligger det også store gevinster for folkehelsen.

10.5.10 Beredskap og konsekvenser av endret klima

Under temaet fysiske forhold er ras, skred og steinsprang vurdert. Hensynssoner som viser denne typen områder er lagt inn i plankartet. Under temaet sjø, vann og vassdrag er havnivåstigning, stormflo og flom vurdert. Data for flomsone finnes ikke for Risør og er derfor ikke tatt inn i plankartet.

Noen foreslåtte byggeområder er utsatt for skred i en eller annen form. Disse områdene er ikke anbefalt tatt inn i planen.

Svært få av de foreslåtte områdene er utsatt for flom. Et mulig unntak er sliperitomta ved Egelands verk. Dette forholdet må avklares nærmere. Her er også deler av området lavtliggende med tanke på havnivåstigning. I planens bestemmelser foreslås en nedre byggegrense på kote 3 m.o.h. for bygg med varig opphold for å forebygge evt. skader som følge av dette.

Småbåthavner kan være utsatt for stormflo. Sikkerhet og forankring må ivaretas gjennom detaljregulering.

Andre beredskapshensyn som ivaretas gjennom arealplanen er kartfesting av faresoner som høyspent og viktig infrastruktur som vann- og avløpsledninger og elforsyning. Også kommunens drikkevann er gitt en hensynssone for dette formålet. Planen er nå et bedre verktøy også med tanke på beredskap i kommunen.

10.5.11 Barn og unges oppvekstvilkår

I samsvar med kommunens arealstrategier legges det opp til et variert boligtilbud, i hovedsak som fortetting i områder nær servicefunksjoner og langs kollektivaksen, men også i landlige omgivelser. En trygg og aktiv oppvekst for barn og unge er svært viktig for å oppnå kommunens hovedmål “Vi skal vokse”, men også for å oppnå å bli en attraktiv kommune som gjør at folk flytter til Risør og ønsker å bli boende.

Som en følge av at det i den kommende perioden i SSB’s befolkningsframskrivning legges opp til en økt befolkning, bør det planlegges for én til to barnehager. Den ene av disse bør trolig ligge i området Moen/Akland. Vi ser for oss at dette kan løses gjennom detaljreguleringsplan enten ved Moen eller på Akland. Hvor den andre bør ligge vil framtidig vekstretning måtte vise.

Gjennom nye arealbestemmelser stilles det krav til lekeplasser av ulike størrelser og typer for å sikre plasser med gode solforhold og beliggenhet.

Barn og unges oppvekstvilkår er også avhengig av god tilgang til friluftsliv, se punktet ovenfor om dette, i tillegg til gode boligområder med kort avstand til skole eller god kollektivtilgang. Gjennom de arealinnspillene som anbefales tatt inn, mener vi dette er godt ivaretatt.

10.6 KONSEKVENSER AV KOMMUNENS AREALSTRATEGIER (VIRKNING)

Kommunens vedtatte arealstrategier har ligget til grunn for konsekvensutredningen av de enkelte arealinnspillene. Relevante enkeltpunkter i strategiene har blitt vurdert opp i mot innspillene. Nedenfor vurderes strategienes virkning på miljø og samfunn.

10.6.1 Sentrum, lokalsentre og tettsteder

Fortetting, gode møteplasser, grøntstruktur, hensyn til barn og unge, kort avstand til servicefunksjoner og tilstrekkelig med parkering, er viktige stikkord her. Nye boligområder skal først og fremst knyttes til byen, eksisterende lokalsentre, tettsteder og grender. Moen, Røed og Akland skal vurderes som spesielt interessante tettstedsområder på grunn av nærheten til E18 og sjøen. Vi mener disse hensynene er forsvarlig ivaretatt gjennom de arealformålene som anbefales og at det er i samsvar med overordnede rammer og retningslinjer.

10.6.2 Boliger

Boligbygging skal i første rekke skje i allerede etablerte boligområder og langs kollektivaksene. Disse prinsippene er i hovedsak fulgt opp gjennom planforslaget. Det legges opp til flere nye områder ved Moen, Røed, Akland, Søndeled med stor nærhet til E18 og regionen for øvrig. I Risør sentrum anbefales det fortetting og langs fylkesvei 418 anbefales det fortetting i bestående boligområder. Samtidig søkes det fleksibilitet og variasjon ved å tillate noe spredt boligbygging samt bygging i strandsonen der områder allerede er privatisert. Risør har store, ubenyttede arealer og det legges ikke opp til bygging i strid med andre viktige miljø- og samfunnshensyn.

10.6.3 Næring

Nye næringsarealer er lagt inn langs kollektivakser og bestående næringsarealer videreføres. Dette er i samsvar med nasjonale føringer.

10.6.4 Fritidsboliger

Prinsippet for nye fritidsboliger er å fortette og utvide bestående felt framfor å etablere nye. Det vil være en glidende grense for hva som kan forstås som utvidelse og hva som må forstås som et nytt felt. Kriteriet som er lagt til grunn er at der en utbygging vil "ta hull på" uberørte friluftsområder så vil det være snakk om et nytt felt. Der man bygger videre i forlengelsen av et felt, vil det være snakk om utvidelse. Fortetting vil si bygging inne i et eksisterende felt.

Prinsippet ovenfor er fulgt opp og har ført til at det ikke anbefales å utvikle nye hytteområder på Gjerneslandet sør for SSS-veien. Unntakene er de planarbeidene som allerede er påbegynt og hvor utbyggingsområdene nå tas inn i kommuneplanen. Den totale belastningen på Gjerneslandet i forhold til spesielt friluftshensyn, men også eksponering i landskapet og den samlede trafikkbelastningen på veien, har vært avgjørende for administrasjonens vurdering av dette. Det anbefales dermed å ikke ta inn 4 nye hyttefelt, hvorav det ene med tilhørende båtplasser. Arealstrategiene følges med dette opp og disse er i tråd med overordnede føringer. Det anbefales heller ikke å bebygge større arealer i tilknytning til Skarvann med samme begrunnelse.

10.6.5 Infrastruktur

Det er ikke vist noen ny infrastruktur på plankartet, men nye boligområder vil kreve dette, herunder digital infrastruktur. Til nye boligfelt vil det også være viktig

å sikre tilstrekkelig vannforsyning, herunder slokkevann, og forsvarlige avløpsløsninger. Flere av feltene må finne private løsninger. Strategiene følger opp nasjonale føringer og vi kan ikke se at disse har uheldige konsekvenser for miljø og samfunn. For samtlige nye byggeområder er det krav om detaljreguleringsplan og krav til infrastruktur vil bli vurdert nærmere da.

10.6.6 10-dekarsregelen

I kommuneplan 2006-2018 er det en lokal regel om at man ved utnyttelse av en eiendom til fritidshytter, må ha 10 dekar (mål) eiendom for hver hytte som bygges. Regelen er innført for å sikre tilstrekkelige friluftsområder i nær tilknytning til hvert hyttefelt og for å skape en viss rettferdighet blant grunneierne for hvordan eiendommene kan utnyttes. Regelen er også tatt inn i arealstrategiene, pkt. 20. Prinsippet har vært omdiskutert og er drøftet i styringsgruppen for kommuneplanarbeidet. Politiske signaler går i retning av at regelen bør oppheves og ved konsekvensutredning av enkeltinnspillene har regelen derfor ikke blitt vurdert. Allmennhetens interesser er istedenfor vurdert under temaet friluftsliv. I tillegg anbefales det at noen av innspillene om hytter ikke imøtekommes nettopp med friluftsliv som hovedbegrunnelse. 10-dekarsregelen kan i noen tilfeller være til hinder for at bestående hytteområder kan fortettes eller utvides. Det vil kunne være uheldig og i strid med vedtatte arealstrategier og nasjonale føringer for god arealpolitikk.

10.6.7 Sjøarealer

Opprettholdelse av fiskeri- og havbruksnæring omhandles av strategiene. Det er viktig for Risør å opprettholde denne næringen også i framtida. Planen legger ikke opp til større endringer i så måte. Småbåthavner er det stor mangel på og det har kommet mange innspill om nye båtplasser og havner. Dette har en forurensningsmessig konsekvens som må belyses i nærmere i hvert enkelt tilfelle. Det kan også ha en konsekvens for eksponering i landskapet og man bør tilstrebe løsninger som underordner seg landskapet i størst mulig grad.

10.6.8 Folkehelse

Strategiene for dette punktet har ingen negative konsekvenser for miljø og samfunn. Det er grunn til å hevde at det heller er motsatt.

10.6.9 Skole og barnehage

Ingen negative konsekvenser for miljø og samfunn.

10.6.10 Miljø

Ingen negative konsekvenser for miljø og samfunn da hensikten er å ivareta områder som er viktige nettopp for å ivareta både miljø og samfunn.

10.7 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE – SAMMENDRAG

Kap. 4 i plan- og bygningsloven, § 4-3, stiller krav til utarbeidelse av en risiko- og sårbarhetsanalyse for kommuneplanen.

Ved utarbeidelse av planer for utbygging skal planmyndigheten påse at risiko- og sårbarhetsanalyse gjennomføres for planområdet, eller selv foreta slik analyse. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Område med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone, jf. §§ 11-8 og 12-6. Planmyndigheten skal i arealplaner

vedta slike bestemmelser om utbyggingen i sonen, herunder forbud, som er nødvendig for å avverge skade og tap.

I tillegg til å vise områder i plankartet med hensynssoner er det utarbeidet en helhetlig analyse for kommuneplanen, både samfunns- og arealdelen, se vedlegg 3. Her gis et sammendrag av analysen.

Metodikken som er benyttet er en vanlig metodikk med identifisering av ulike aktuelle hendelser, f.eks. stor samferdselsulykke. Det foretas så en vurdering av hvor sannsynlig det er at denne hendelsen inntreffer og hva konsekvensen av dette i så fall vil være. Summen av disse to multiplisert med hverandre gir et tall som settes inn i en matrise. Matrisen har grønne, gule og røde felt. Hendelser som havner i grønt felt vil være ok, hendelser i gult felt vil måtte sees nærmere på og hendelser i rødt felt vil normalt kreve strakstiltak.

Følgende matrise kom frem i analysen:

Sannsynlighet/ Konsekvens	Lite farlig (1)	Farlig (2)	Kritisk (3)	Katastrofal (4)
Meget sannsynlig (4)	12	13		
Sannsynlig (3)		7, 8, 9		
Mindre sannsynlig (2)	2	1, 3, 11	6, 21, 22	5
Lite sannsynlig (1)	16	10	14, 15, 23	4, 19, 20

Vi viser til analysen for detaljer av de enkelte hendelsene, men vil trekke fram at de to hendelsene som havnet i rødt felt er stor samferdselsulykke, hendelse nr. 5, og ulykke med barn og unge på skole eller i barnehage (fysiske hendelser), hendelse nr. 13. For samferdselsulykke er det vist til at spesielt midtdeler på E18 er viktig å få på plass samt godt vintervedlikehold og redusert fart. Plan for midtdeler er under arbeid i regi av Statens vegvesen. For ulykke på skole/barnehage er det vist til at det må utarbeides ROS-analyser i.h.t. vedtak i bystyret og at lekeplasskontrollen må gjennomføre årlige godkjenninger. Dette arbeidet pågår.

Det er ikke gjort øvrige funn som tilsier strakstiltak.

ROS-analysen omfatter mange sektorovergrepene hendelser. Analysen gir et bedre grunnlag for kommunens videre arbeid med beredskapsplan og konkrete tiltakskort. I tillegg synliggjør den i større grad enn før, hendelser som bør vurderes videre gjennom underordnet planverk.

11. Planbestemmelser

INNLEDNING

Bestemmelsene til kommuneplanen er juridisk bindende, med unntak av at det for noen av hensynssonene kun er retningslinjer, se §§ 5-3 til 5-6.

Utgangspunktet er at en ny plan gjelder foran eldre plan. Det er derfor nødvendig å spesifisere dersom en eldre reguleringsplan skal gjelde foran ny kommuneplan, se § 1. Ved vurdering av hvilke reguleringsplaner som skal ha forrang i forhold til kommuneplanen er det lagt vekt på følgende kriterier:

- Er planen fortsatt aktuell på noen måte?
- Er planen ferdig utbygd?
- Er det en spesielt viktig plan?
- Omfatter planen viktige bolig- eller næringsområder?
- Omfatter planen viktige areal i sjø?
- Omfatter planen viktige offentlige arealer eller infrastruktur?

Ut ifra disse kriteriene er det satt et årstall, år 2000, som en hovedavgrensning på hvilke planer som skal gjelde foran kommuneplanen. I tillegg er det listet opp noen planer som faller inn under kriteriene ovenfor.

Det er viktig å merke seg at øvrige planer gjelder med mindre de er i motstrid med kommuneplanen. Dersom det oppstår motstrid, må man søke om dispensasjon fra kommuneplanen. Byggeområder i eldre planer er lagt inn i kommuneplanens arealdel for å hindre at det oppstår motstrid.

I kommunen foreligger det flere eldre hyttedisposisjonsplaner fra 1960 og 1970-tallet. I hovedsak er disse ferdig utbygd. Planene er ikke lengre gyldige etter ny plan- og bygningslov av 2008. Det er gjort et unntak for plan for Nipesund hvor det foreligger en forpliktende avtale mellom kommunen og grunneierne.

Det stilles plankrav til nye byggeområder som er uregulerte, men det er søkt å gjøre unntak for små tiltak som ikke vil ha planmessige konsekvenser, se § 2-1 og 3-1.

Kommunen har et forutsetningsvedtak fra 2008 som gjelder krav til utbyggingsavtaler. For å gi utbyggere en forutsigbarhet, tas det inn en bestemmelse rundt dette i kommuneplanen, se § 2-2.

Ny plan- og bygningslov gir kommunen anledning til å ta inn gamle vedtekter. De mest relevante er tatt inn i bestemmelsenes §§ 2-6 til 2-8.

Det er et sterkt politisk ønske om å tillate noe spredt bygging i landbruks-, natur- og friluftsområder. For de ulike områdene er det lagt bestemmelser som skal sikre at bebyggelsen ikke føres opp i strid med andre, viktige hensyn.

KAPITTEL 1 – RETTSVIRKNING AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL

§ 1 Forholdet til eldre regulerings- og bebyggelsesplaner (pbl § 1-5)

- a) Eldre flate-, regulerings- og bebyggelsesplaner gjelder så fremt de ikke er i motstrid med kommuneplanen. Planer vedtatt f.o.m. 2000 gjelder uansett foran kommuneplanen.
- b) Følgende planer skal ha rettsvirkning foran kommuneplanen:
 - Akland-Kviåsen – ID 1973001
 - Randvik II – ID 1973002
 - Hestemyr – ID 1976001
 - Randvik IV – ID 1976002
 - Bossvik båthavn – ID 1979001
 - Mindalen m.m. – ID 1979002
 - Linddalsveien – ID 1980003
 - Pettersmyr-Viddefjell – ID 1981002
 - Rundsag – ID 1982002
 - Skoler, idrettsanlegg Randvik – ID1983005
 - Randvik IV felt 13 – ID 1985002
 - Industriområde i Bossvika – ID 1985006
 - Boligområde ved Trollbergvika – ID 1986002
 - Del av fv. 86, Kranveien – ID 1986003
 - Randvik IV, felt 7-12 og 14 – ID 198801
 - Krana – ID 1990001
 - Risør sentrum – ID 1991001
 - Tjennoområdet – ID 1991002
 - Boligtomter langs Hasåsveien – ID 1995001
 - Febu – ID 1995003
 - Urheia – ID 1997003
 - Moen-Røed – ID 1998001
 - Spirekleiv – ID 1998004
 - Østebøneset – ID 1998006
 - Hammeren-Nesodden – ID 1999001
 - Buvika – ID 1999002
 - Nedbørsfelt Risør vannverk – ID 1997002.
- c) Hyttedisposisjonsplan for Vestre Nipesund, gnr. 2 bnr. 16, 27 og 58, vedtatt 14.08.1970, gjelder foran kommuneplanen.

KAPITTEL 2 – GENERELLE BESTEMMELSER ETTER PBL § 11-9

Gjelder for hele kommunen, uavhengig av arealformål.

§ 2-1 Plankrav (pbl § 11-9 nr. 1)

Gjelder uregulerte byggeområder og uregulerte områder for småbåthavn

- a) Tiltak som nevnt i pbl § 20-1 bokstav a, b (unntatt vesentlig reparasjon), d, e, g, k, l og m samt tiltak nevnt i pbl § 20-2 bokstav a og b, kan ikke finne sted før det foreligger reguleringsplan, jmf. også § 3-1.
- b) For områder langs verna vassdrag kan tiltak som nevnt i pbl § 20-1 bokstav a, b (unntatt vesentlig reparasjon), d, e, g, k, l og m og tiltak som nevnt i pbl § 20-2 bokstav b, ikke finne sted før det foreligger reguleringsplan. Unntatt fra påbudet er tiltak på bebygd eiendom, når tiltaket ikke kommer nærmere strandlinjen enn eksisterende bebyggelse på eiendommen.

§ 2-2 Utbyggingsavtaler (pbl § 11-9 nr. 2, jf. kap. 17)

Det skal inngås utbyggingsavtaler i.h.t. bestemmelsene i pbl kap. 17. Kvalitetskrav og kostnader mv. i forbindelse med opparbeidelse, og overdragelse av arealer og anlegg til kommunen avtales i det enkelte tilfelle, jmf. sak 40/08 vedtatt 22.05.08, Risør bystyre.

§ 2-3 Rekkefølgekrav (pbl § 11-9 nr. 4)

Rekkefølgekrav skal legges til grunn ved utarbeiding av reguleringsplaner og ved behandling av nye tiltak i bebygde områder.

- a) I utbyggingsområder skal nødvendige tekniske anlegg som veier, gang- og sykkelveier, kollektivanlegg, digital infrastruktur, parkering, utearealer og lekeplasser være ferdigstilt før brukstillatelse gis.
- b) Det kan ikke anlegges nye boligområder ved Vormlitjenn innenfor Faresone_H210 og _H220 eller boligområde B22, før det kan sikres at boliger får tilfredsstillende støynivå jmf. Miljøverndepartementets veileder T-1442.
- c) Miljøverndepartementets retningslinje for støy, T-1442, skal legges til grunn ved utbygging av nye områder og ved fortetting.
- d) I nye byggeområder for *bolig* kan utbygging ikke finne sted før det foreligger plan som viser atkomst, gang- og sykkelvei, uteområder herunder lekeplasser, vannforsyning herunder sløkkevann, avløpsanlegg, avfallshåndtering, elektrisitetsforsyning og annen infrastruktur, herunder digital, jmf. pbl § 18-1.
- e) I nye byggeområder for *næring* kan utbygging ikke finne sted før det foreligger plan som viser atkomst, vannforsyning herunder sløkkevann, avløpsanlegg, avfallshåndtering, elektrisitetsforsyning og annen infrastruktur, herunder digital, jmf. pbl § 18-1.
- f) I byggeområder for *hytter*, nye og eksisterende, kan vesentlig utbygging ikke finne sted før det foreligger plan som viser felles avløpsløsning og avfallshåndtering, jmf. pbl § 18-1.

§ 2-4 Universell utforming og byggegrenser (pbl § 11-9 nr. 5)

- a) Ved detaljregulering skal minst 50 prosent av boenhetene i nye byggeområder skal være tilgjengelige jmf. TEK10. Forretnings-, kontor- og offentlige bygg som er åpne for allmennheten skal være universelt utformet på de deler av bygget hvor allmennheten skal ha tilgang. Bestemmelsen gjelder både for bygninger og uteområder.
- b) Byggehøyde over havet.
Oppholds-, arbeids- og publikumsrom i nye bygg skal ikke ha lavere gulv enn tre meter over normalvannstand.
- c) Byggegrense dyrka mark

Med mindre annet er angitt i plan, kan bolig-, fritidsbygg eller andre bygg for varig opphold ikke oppføres nærmere dyrka mark enn 30 m.

d) Byggegrense kommunal vei

Byggegrense langs kommunal vei er 15 m fra vegmidte, jmf . Veglovens § 29, med mindre annet er angitt i reguleringsplan.

e) Byggegrense langs verna vassdrag

Byggegrense langs verna vassdrag (Gjerstadvassdraget, Vegårvassdraget og Kjølebrønnvassdraget) er 100 m fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand.

§ 2-5 Uteareal for opphold og lek (pbl § 11-9 nr. 5 og 6)

Følgende krav gjelder ved regulering, søknad om nye tiltak, bruksendringer og vesentlige endringer:

a) Uteoppholdsareal til bolig

Minste uteoppholdsareal (MUA) pr. enebolig i nye boligfelt er 200 m². For enebolig med hybel er kravet 250 m². For rekkehus/flermannsboliger er kravet 100 m² per boenhet. Minste uteoppholdsareal skal løses på egen tomt. Minste uteoppholdsareal pr. øvrige boenheter er 50 m². MUA for øvrige boenheter skal løses på egen tomt og/eller fellesareal.

b) Areal for lek

Lekeplasser skal være universelt utformet på minimum 50 % av området. For hver 25. bolig skal det være en møte/lekeplass på min. 200 m² med gode solforhold og god beliggenhet. For hver 50. bolig skal det være en kvartalslekeplass. For hver 100. bolig skal det være et større lekeområde/ballplass.

§ 2-6 Skilt og reklame (pbl § 11-9 nr. 5)

Skilt skal være universelt utformet. For Risør sentrum gjelder følgende regler utover lov og forskrift:

- a) Skilt må ikke dekke arkitektoniske særtrekk på bygninger. Størrelse, farge og materialbruk skal tilpasses bygningens fasade og miljøet rundt. Skilting tillates ikke på bygningers tak.
- b) Skilt skal i utgangspunktet samordnes for flere virksomheter i samme bygg og skal begrenses til det nødvendige.
- c) Belysning skal begrenses til det nødvendige og være fast. Blendende punktbelysning tillates ikke.
- d) Farge og utforming av kjedeskilter skal tilpasses skiltbestemmelsene (§ 2-6 a, b, c).
- e) Løse skilt og vimpler er ikke tillatt uten godkjenning og skal ikke være til hinder for ferdsel.

§ 2-7 Parkering (pbl § 11-9 nr. 5)

Gjelder ved etablering av ny bebyggelse eller vesentlig utvidelse og endret bruk

- a) Boligbebyggelse skal ha oppstillingsplass på egen tomt og/eller tinglyst plass på nærliggende areal tilsvarende minimum 1,5 plasser for enebolig, 1,0 plasser for rekkehus/leiligheter og 0,5 plasser for hybler.
- b) For forretninger, kontorer og allmenne bygg skal det være 1 parkeringsplass pr. 50 m² bruksareal, for varehus 1,5 plasser pr. 50 m² bruksareal.
- c) For industri skal det være 1 parkeringsplass pr. 100 m² bruksareal.

- d) For kaféer/restauranter skal det være 0,3 parkeringsplasser pr. sitteplass.
- e) Der det ikke er mulighet for parkering på egen grunn eller på fellesareal skal det innbetales et beløp pr. manglende plass, jmf. pbl § 28-7. Beløpet fastsettes årlig av Risør bystyre.
- f) For småbåthavner skal det være:
 - 1. For opp til 50 båtplasser: 0,7 parkeringsplasser pr. båtplass
 - 2. 50-100 båtplasser: 0,5 parkeringsplasser pr. båtplass
 - 3. For mer enn 100 båtplasser: 0,3 parkeringsplasser pr. båtplass

§ 2-8 Miljøkvaliteter og bevaring mv. (pbl § 11-9 nr. 6 og 7)

- a) Midlertidige og flyttbare konstruksjoner, herunder bl.a. husbåter, campingvogner eller transportable innretninger tillates ikke plassert i områder som ikke er regulert til formålet eller der tillatelse ikke er gitt.

- b) Bevaringsverdige bygninger og kulturmiljø
 - 1. Bygninger som ut ifra antikvariske verdier (herunder bygningshistorie, håndverkshistorie, arkitekturhistorie, bygningsmiljø, autentisitet, sjeldenhet, representativitet, opplevelsesverdi, bruksverdi og integritet) er del av et helhetlig bygningsmiljø eller er bygd før 1900, skal i utgangspunktet bevares. Det samme gjelder nyere bygg med særskilt arkitektonisk verdi.
 - 2. Bevaringsverdig bebyggelse kan utbedres, moderniseres og ombygges dersom bygningens eksteriør i målestokk, form, detaljering, materialbruk og farger blir opprettholdt eller tilbakeført. Kommunen kan ved slike arbeider stille krav til utførelsen.
 - 3. Tilbygg og påbygg kan tillates når det etter kommunens vurdering er godt tilpasset bygningen, eiendommen og bygningsmiljøets særpreg, volum/skala, struktur og tradisjon. Utomhusanlegg av betydning for kulturmiljøet skal bevares, og ikke fjernes uten kommunens godkjenning.

§ 2-9 Forhold som skal avklares og belyses i videre reguleringsarbeid (pbl § 11-9 nr. 8)

- a) Forutsetninger og vilkår i konsekvensutredningene skal følges opp gjennom reguleringsarbeid og videre tillatelser.

KAPITTEL 3 – BESTEMMELSER TIL AREALFORMÅL ETTER PBL § 11-10

Gjelder for arealformål under hovedformålene Bebyggelse og anlegg, Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur og Grøntstruktur, jmf. pbl § 11-7 nr. 1, 2 og 3.

§ 3-1 Unntak fra krav om plan (pbl § 11-10 nr. 1)

Innenfor eksisterende byggeområder, alle kategorier, kan kommunen tillate oppføring og rivning av enkeltstående bygg (garasjer, uthus, anneks m.m.) på inntil 70 m² BYA og tilbygg på inntil 50 m² BYA/BRA uten at det kreves reguleringsplan.

§ 3-2 Kombinerte formål (pbl § 11-10 nr. 1)

Nummerering i kart	Stedsnavn	Gnr/bnr	Formål	§
KF1-4	Østebø	12/2	Forretning	Plankrav jf. § 2-1
KF5	Øysangtjenn	25/8	Bolig og fritid	Plankrav jf. § 2-1
KF6	Apalvika		Bolig og fritid	Plankrav jf. § 2-1
Bestående	Heiveien 1		Bolig og næring	Plankrav jf. §§ 2-1 og 3-1
Bestående	Grønningveien 35 og 37		Bolig og forretning	Plankrav jf. §§ 2-1 og 3-1
Bestående	Jegertunet hotell	25/221	Fritids- og turistformål/fritidshytter	Plankrav jf. §§ 2-1 og 3-1

§ 3-2 Grøntstruktur (pbl § 11-10 nr. 3)

Innenfor formålet grøntstruktur tillates enkel tilrettelegging for friluftsliv i form av tursti, toalett, badeplass o.l. uten reguleringsplan i samråd med kommunen.

KAPITTEL 4 – BESTEMMELSER TIL AREALFORMÅL ETTER PBL § 11-11

Gjelder for arealformål under hovedformålene Landbruks-, natur- og friluftformål og Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone, jmf. pbl § 11-7 nr. 5 og 6.

§ 4-1 Lokalisering av landbruksbebyggelse (pbl § 11-11 nr. 1)

- a) Ny landbruksbebyggelse tillates ikke plassert på dyrket mark der det finnes alternativer på egen eiendom. Bygninger skal ikke plasseres i konflikt med hensyn til landskapsvern, naturvern, kulturvern eller friluftinteresser.
- b) Ny landbruksbebyggelse tillates ikke oppført innenfor 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag der det finnes alternativer på egen eiendom.

§ 4-2 Omfang og lokalisering av spredt boligbebyggelse, fritidsbebyggelse og næringsbebyggelse (pbl § 11-11 nr. 2)

- a) I områder avsatt til LNF-områder for spredt boligbebyggelse (jmf. pbl § 11-7 nr. 5b) kan det oppføres boliger i områder merket med SB1-12 i kartet på vilkår i pkt. 1-5 nedenfor. For øvrige boliger i områder for LNF spredt boligbebyggelse gjelder pkt. 2-5.
 1. Plassering av nye boliger skal ikke være i konflikt med hensyn til landskap, naturvern, kulturvern eller friluftinteresser.
 2. Boligen skal tilpasses omkringliggende bebyggelse og ha en maks mønehøyde på 9,0 m. For boliger med flatt tak skal maks høyde være 7,0 m.

3. Til hver bolig skal relevante krav i kap. 2 være tilfredsstilt.
4. Krav i pbl kap. 27 om vannforsyning, avløp og atkomst skal være dokumentert innfridd.
5. Avstand til sjø eller vassdrag skal være minimum 100 m målt horisontalt fra strandlinjen ved normal høyvannstand/normal flomvannstand, med unntak av boliger vist på kartet jmf. tabell nedenfor.

På følgende eiendommer tillates det oppført boliger på vilkårene ovenfor:

Nummerering i kart	Stedsnavn	Gnr/bnr	Antall
SB1	Robersvik	26/6	2
SB2	Bossvika	39/4	2
SB3	Fie	4/28	1-2
SB4	Fie	4/29	5
SB5	Fie	4/45 og 69	1
SB6	Åsvika	13/4	2
SB7	Trollbergvik	4/15	1
SB8	Trollbergvik	4/15	1
SB9	Røed	54/1	1
SB10	Lindstøl	11/35	1
SB11	Fie	4/25	2
SB12	Fie	4/25	2

- b) I områder avsatt til LNF-områder for spredt fritidsbebyggelse (jmf. pbl § 11-7 nr. 5b) kan det i områder merket SF1-13 i kartet oppføres hytter på vilkårene i pkt. 1-6 nedenfor. For hytter i LNF-områder for øvrig gjelder pkt. 2 og 6.
1. Plassering av nye fritidsboliger skal ikke være i konflikt med hensyn til landskap, naturvern, kulturvern eller friluftinteresser.
 2. Fritidsboligen skal tilpasses omkringliggende bebyggelse og ha en maksimum mønehøyde på 5,8 m. For hytter med flatt tak skal maksimum høyde være 4,0 m.
 3. Til hver fritidsbolig må det være 2,0 parkeringsplasser på egen tomt eller på fellesareal.
 4. Til hver fritidsbolig skal relevante krav i kap. 2 være tilfredsstilt.
 5. Mulighet for atkomst, vannforsyning og avløp skal være dokumentert innfridd.
 6. Innenfor 100-metersbeltet kan maksimum størrelse for samlet bebyggelse på tomte være 120 m² BRA, ekskl. parkering. Utenfor 100-metersbeltet kan det åpnes for større bruksareal der dette ikke er i konflikt med punkt b nr. 1.

På følgende eiendommer tillates det oppført fritidsboliger på vilkårene ovenfor:

Nummerering i kart	Stedsnavn	Gnr/bnr	Antall
SF1	Robersvik	26/6	1
SF2	Åmdal	27/6	5
SF3	Robersvik	26/6	5
SF4	Sevik	46/46	1
SF5	Lindbekk	46/32	3
SF6	Hannøya	20/1	1
SF7	Åsmundhavn	3/20	3
SF8	Hødnebø	24/14	1
SF9	Fie	4/23	1
SF10	Trollbergvik	4/17,19	3
SF11	Fie, Krogsmyr	4/81	2
SF12	Gjernesstranda	29/21	1
SF13	Trulsvik	21/3	1

- c) I områder avsatt til LNF-områder for spredt næringsbebyggelse (jmf. pbl § 11-7 nr. 5b) kan det oppføres næringsbebyggelse i område merket SN1 og SN2 på følgende vilkår:
1. Plassering av ny næringsbebyggelse skal ikke være i konflikt med hensyn til landskap, naturvern, kulturvern eller friluftsinnteresser.
 2. Til næringsbygg skal relevante krav i kap. 2 være tilfredsstillende.
 3. Krav i kap. 27 om vannforsyning, avløp og atkomst skal være dokumentert innfridd.

På følgende eiendom tillates det oppført næringsbygg på vilkårene ovenfor:

Nummerering i kart	Stedsnavn	Gnr/bnr	Antall
SN1	Robersvik	26/6	1
SN2	Hommen	28/2	Brygge og 2 utleiehytter

§ 4-3 Sjøområdene med tilhørende strandsoner (pbl § 11-11 nr. 1, 3 og 4)

- a) Generelle bestemmelser
 1. Arealformålet “bruk og vern av sjø og vassdrag” innbefatter formålene natur, friluftsliv, fiske og ferdsel.
 2. Innenfor kommunale friluftslivsområder (vist som hensynssoner) i LNF-områder tillates enkel tilrettelegging for friluftsliv i form av tursti, brygge, toalett og badeplasser uten reguleringsplan.
- b) Nødvendige gjerder til landbruksformål kan settes opp uten søknad såfremt allmennhetens ferdsel ivaretas.
- c) Det tillates oppført en brygge på inntil 12 m² for å sikre atkomst til bolig- eller fritidseiendom dersom alternativ atkomst ikke finnes.
- d) Småbåthavn (pbl § 11-11 nr. 3)

For områdene må det foreligge godkjent detaljreguleringsplan før utbygging.

- e) Fiske (pbl § 11-11 nr. 3)
I områder avsatt til formålet skal det tas hensyn til Havforskningsinstituttets virksomhet, biologisk mangfold og fiskeriinteresser.
- f) Akvakultur (pbl § 11-11 nr. 3)
I områdene kan det drives akvakultur.
- g) Vassdrag (pbl § 11-11 nr. 5)
 - 1. I vassdrag er det ikke tillatt å føre opp bebyggelse nærmere vannet enn eksisterende bebyggelse uten reguleringsplan.
 - 2. Det skal ikke gjennomføres tiltak som vanskeliggjør allmennhetens tilgang til vassdraget.

KAPITTEL 5 – BESTEMMELSER TIL HENSYNSSONER ETTER PBL § 11-8

§ 5-1 Drikkevannsforsyning (pbl § 11-8 bokstav a) H110

Innenfor nedbørsfeltet til Auslandsvann gjelder reguleringsplan “Nedbørsfelt for Risør vannverk”, ID 1997002, stadfestet 28.01.1997.

§ 5-2 Faresone (pbl § 11-8 bokstav a) H210, 220, 310 og 370

- a) Skytebane – Innenfor sonene H210 og H220 kan det ikke iverksettes bygningstiltak før rekkefølgekrav i § 2-3 b) er redegjort for og tatt hensyn til.
- b) Ras/skred – Innenfor sonen H310 kan det ikke iverksettes bygningstiltak uten at risiko og sårbarhet er dokumentert og evt. avbøtende tiltak er iverksatt.
- c) Høyspent – Innenfor sonen H370 tillates det ikke oppført bygninger.

§ 5-3 Hensynssone landbruk (pbl § 11-8 bokstav c) H510

Innenfor hensynssonen bør det ikke tillates arealbruk eller bygningstiltak som kan medføre omdisponering av dyrka mark eller begrense ordinær landbruksvirksomhet. Dyrka mark bør sikres gjennom reguleringsplaner i området.

§ 5-4 Hensynssone friluftsliv (pbl § 11-8 bokstav c) H530

Innenfor hensynssonen bør det ikke tillates tiltak som kan hindre allmennhetens tilgang til og bruk av området. Atkomst til sjø/vassdrag, sammenhengende stier o.l. bør sikres gjennom reguleringsplaner i området.

§ 5-5 Hensynssone naturmiljø (pbl § 11-8 bokstav c) H560

Innenfor hensynssonen bør det gjennomføres en kartlegging av naturtyper som bør sikres gjennom reguleringsplaner i området. Det bør ikke tillates tiltak som er til skade for naturtypen.

§ 5-6 Hensynssone kulturmiljø (pbl § 11-8 bokstav c) H570

Innenfor hensynssonen bør det gjennomføres en kartlegging av kulturmiljøet før det gis tillatelse til tiltak. Kulturmiljøet bør sikres gjennom reguleringsplan i området.

§ 5-8 Båndleggingssone naturvern (pbl § 11-8 bokstav d, jmf. § 1-6) H720

Sonene viser områder båndlagt etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven.

Nummerering i kart	Stedsnavn	Kategori	Lovhjemmel
H720_1	Gulspettvann	Naturreservat, barskogvern	Forskrift om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 5, fredning av Gulspettvannet naturreservat, 12.12.2002
H720_2	Mannskjær	Naturreservat, verneplan for sjøfugl	Forskrift om fredning for Mannskjæret naturreservat, 02.06.1980
H720_3	Store Furuøya	Naturreservat, skogvern	Forskrift om fredning av Randvik-Store Furuøya-Leikerøya naturreservat, 09.07.1993
H720_4	Randvikhalvøya	Naturreservat, skogvern	
H720_5	Lekerøya	Naturreservat, skogvern	
H720_6	Hammertjenna	Naturreservat, verneplan for edelløvskog/rike løvskoger	Forskrift om fredningsbestemmelser for Hammartjønn naturreservat, 09.12.1977
H720_7	Grønnholmskjær/ Stangholmen	Naturreservat, verneplan for sjøfugl	Forskrift om fredning for Stangholmen naturreservat, 02.06.1980
H720_8	Risør havn	Bevaringsområde for hummer innenfor følgende posisjoner: 9°13,948' Ø 58°42,773' N 9°14,128' Ø 58°42,625' N 9°14,749' Ø 58°42,974' N 9°14,867' Ø 58°43,297' N 9°14,862' Ø 58°43,383' N 9°14,832' Ø 58°43,496' N 9°14,670' Ø 58°43,534' N	Forskrift om begrenset fiske, 19.09.2006

§ 5-9 Båndleggingssone kulturminner (pbl § 11-8 bokstav d) H730

Sonene viser områder båndlagt med hjemmel i kulturminneloven.

§ 5-10 Sone hvor gjeldende reguleringsplan fortsatt skal gjelde (pbl § 11-8 bokstav f) H910

Innenfor hensynssone H910, skal gjeldende reguleringsplan, jmf. § 1-1 bokstav a-c, fortsatt gjelde.

§ 5-11 Sone med krav om felles planlegging (pbl § 11-8 bokstav e) H810

Eiendommene innenfor sonen skal utarbeide felles detaljreguleringsplan med felles infrastruktur.

12. Vedlegg

Vedleggene til kommuneplanen finnes tilgjengelig på kommunens hjemmeside.

VEDLEGG 1: AREALSTRATEGIER

VEDLEGG 2: KONSEKVENsutREDNING AV ENKELTINNSPILL

VEDLEGG 3: HELHETLIG ROS-ANALYSE

VEDLEGG 4: KART